സ്കന്ദപുരാണമ്/ഖണ്ഡഃ 8 (അമ്ബികാഖണ്ഡഃ)/08

http://aksharamukha.appspot.com/api/website?source=Devanagari&target=Malayalam&preOptions=[]&postOptions=[]&nativize=false&url=https://sa.wikisource.org//sa.wikisource.org/s/fc6

< സ്കന്ദപുരാണമ് | ഖണ്ഡഃ 8 (അമ്ബികാഖണ്ഡഃ)

← പൂർവവർതീ പൃഷ്ഠഃ (അധ്യായാഃ 61 - 70) (http://aksharamukha.appspot.com/api/website?source=Devanagari&target=Malayalam&preOptions=[]&postOptions=[]&nativize=false&url=https://sa.wikisource.org/s/a66)

സ്കന്ദപുരാണമ്
അധ്യായാഃ 71-80
വേദവ്യാസഃ

ആഗാമീ പൃഷ്ഠഃ (അധ്യായാഃ 81- 90) (http://aksharamukha.appspot.com/api/website?source=Devanagari&target=Malayalam&preOptions=[]&postOptions=[]&nativize=false&url=https://sa.wikisource.org/s/ad7) →

പൂർവവർതീ പൃഷ്ഠഃ (അധ്യായാഃ 61 - 70) (http://aksharamukha.appspot.com/api/website?source=Devanagari&target=Malayalam&preOptions=[]&postOptions=[]&nativize=false&url=https://sa.wikisource.org/s/a66) | ആഗാമീ പൃഷ്ഠഃ (അധ്യായാഃ 81- 90) (http://aksharamukha.appspot.com/api/website?source=Devanagari&target=Malayalam&preOptions=[]&postOptions=[]&nativize=false&url=https://sa.wikisource.org/s/ad7)

71

സനത്കുമാര ഉവാച

ശാസതസ്തസ്യ ദൈത്യസ്യ ഹിരണ്യകശിപോസ്തദാ .

അഗാത്1 കാലോ മഹാൻ വ്യാസ ത്രൈലോക്യം സചരാചരമ് ..1 ..

ദർപേണ മഹതാവിഷ്ടഃ2 ശ്രീമദോദ്വൃത്തചേതനഃ3 .

അവമേനേ സുരാൻസർവാൻ ന ച ധർമമവൈക്ഷത4 ..2. .

സ ദേവാൻ സഹിതാൻ സർവാഞ്ഛക്രാദ്യാൻ ക്രോധമൂർച്ഛിതഃ .

ചാലിതാനപി5 രാജ്യേ സ്വേ കൃച്ഛ്രമാപാദയദ് ഭൃശമ് ..3 . .

സന്താപ്യമാനാസ്തേ സർവേ ബ്രഹ്മാണം ശരണം യയുഃ .

ഭഗവൻ ഭൂതഭവ്യേശ പിതാമഹ മഹാദ്യുതേ ..4. .

ഹിരണ്യകശിപുർദൈത്യസ്ത്വത്തോ ലബ്ധവരോനഘ .

ത്രൈലോക്യം കൃത്സ്നമാക്രമ്യ രാജ്യം നോ ഹൃതവാന്ദിവഃ7 . .5 ..
അനിശം ചാവമാനന്നഃ8 പ്രയുംക്ഷേ വൈരയാതനമ് .
തേന വിദ്രാവിതാസ്സർവേ ശരണം വയമാഗതാഃ ..6. .
പ്രസാദം കുരു ദേവേശ സ ന സ്യാന്നോ യഥാ രിപുഃ .
ത്യക്തധർമാ ജഗച്ഛത്രുർഹിരണ്യകശിപുർബലീ . .7..
ഏവം പ്രോക്തസ്തദാ ദേവൈർദേവഃ കമലവാഹനഃ .
പ്രോവാചേദം മഹാപ്രജ്ഞ ദേവാനാം പ്രിയകൃദ്വചഃ ..8. .

54 വരപ്രദാനേ അധ്യായ. 60(70) - ഖ. . 55 ഊനസപ്തതിതമോ - ക. ഖ. .
1 ആഗാത്. - ക. . 2 ...ഷ്ട - ക . 3 ...ചേതസഃ - ക. . 4 ..മവേക്ഷതേ - ഖ. . 5 ചലിതാനപി - ഖ. . 6 സന്ത്രാസ്യമാനാസ്തേ - ക. . 7 ദിവി - ക. ഖ. . 8.. മവമാനം നഃ - ഖ., ചാർഥമാന - ക .

ക്ഷീണം തദ് ദൈത്യരാജസ്യ തപസ്തസ്യ ദുരാത്മനഃ .
കൃച്ഛ്റം ഗമിതവാൻ യോ വോ രാജ്യഞ്ച ഹൃതവാൻ രിപുഃ . .9 . .
തേനാഹം പ്രാർഥിതഃ പൂർവം സർവാവധ്യത്വമുത്തമമ് .
അന്തരം ഭാഷിതശ്ചാസൗ മയാ സംജ്ഞാവിമോഹിതഃ . . 8.71.10 . .
യദൈവാന്തരമാഹാഥ9 ദൈത്യരാജോ വിചേതനഃ .
തദൈവ10 മനസാ തോഷമഹമാഗാം മഹാബലാഃ . .1 1 ..
തേ യൂയമദ്യ ഗച്ഛധ്വം വിഷ്ണോർഭവനമുത്തമമ് .
തം ബ്രൂത സഹിതാസ്സർവേ തസ്യ നാശാർഥമച്യുതമ്11 . . 1 2..
നരസിംഹവപുഃ12 കൃത്വാ സകൃദാഹത്യ ഹംസ്യതി .
ഹിരണ്യകശിപും ദൈത്യം തതോ നിർവൃതിമേഷ്യഥ .. 13 . .
ഏവമസ്ത്വിതി തേ സർവേ പ്രണിപത്യ പിതാമഹമ് .
ആജഗ്മുഃ സഹിതാ ദേവാ വിഷ്ണോർഭവനമാദൃതാഃ . .14..
അഥ ദൃഷ്ട്വാ മഹാതേജാ വിഷ്ണുർദേവാനുപസ്ഥിതാൻ .
ഉവാച ശ്ലക്ഷ്ണയാ വാചാ വചശ്ശ്രോക്തിമനോഹരമ്13 ..1 5 . .
സ്വാഗതം ഭവതാമസ്തു കിമർഥം യൂയമാഗതാഃ .
പൂജ്യാ ഭവന്തസ്സർവേ മേ സുഹൃദോതിഗരീയസഃ ..1 6. .

യദ്വോ14 മനോഗതം കിഞ്ചിന്മയാ കാര്യം ദിവൗകസഃ .
ക്ഷിപ്രം തദ് ബ്രൂത സംക്ഷിപ്തം കർതാഹമവിചാരിതമ് ..17..
വിഷ്ണുനൈവം തദാ പ്രോക്താ ദേവാഃ ശക്രപുരോഗമാഃ .
ഊചുഃ പ്രഹൃഷ്ടവദനാഃ സംസ്തുവന്തോ ജനാർദനമ് . .18..
ഹിരണ്യകശിപോർദേവ ദൈത്യരാജോ15 മഹാബലാത് .
ഭയം നഃ സുമഹജ്ജാതം രാജ്യം ചാപഹൃതം ദിവഃ16 . .19. .
അവമാനഃ പ്രയുക്തശ്ച തേനാസ്മഭ്യം സുരോത്തമ .
ഭുനക്തി സ ജഗത് കൃത്സ്നം ബ്രഹ്മദ്വിട് കശ്യപാത്മജഃ ..8.71.2 0 ..

9 യദേവാന്തരമാഹാഥ - ഖ. . 10 തദേവ - ഖ. . 11 ...മുച്യതാം - ക., ...മുദ്യതം - ഖ. . 12 നാരസിംഹം വപുഃ (?) . 13 ...ശ്ചേതോമനോഹരമ് - ക, .ശ്ചോക്തൗ മനോഹരമ് - ഖ. . 14 യദ്വാ - ക. . 15 ദൈത്യരാജ്ഞോ - ക. . 16 ദിവി 5. ക. ഖ. .

സ യഥാ വധ്യതേ ദൈത്യസ്ത്വയാ സർവാരിസൂദന .
തഥാ കുരു ഹൃഷീകേശ വരോയം നഃ പ്രദീയതാമ് ..21 ..
തതോ വിഷ്ണുശ്ചിരം ധ്യാത്വാ വധോപായം പ്രചിന്ത്യ ച .
പ്രാഹ ദേവാൻ സുരശ്രേഷ്ഠോ വചസാപ്യായയന്നിവ . .22. .
ഏവമസ്തു സുരശ്രേഷ്ഠാഃ സർവം കർതാസ്മി വോ വചഃ
മഹാബലസ്യ ദൈത്യേന്ദ്രോ യതോ യുഷ്മാന്വദാമ്യഹമ് . .23 . .
ആവിശന്തു17 ഭവന്തോപി ശരീരം മമ സുവ്രതാഃ .
സർവദേവമയോ ഭൂത്വാ ദൃപ്തം ഹംസ്യാമി വോ രിപുമ്18 . .24..
തതോ ദേവാസ്തദാ സർവേ വിവിശുർവൈഷ്ണവീം തനുമ് .
സ ചാപി ബലവാൻ ഭൂത്വാ രൂപം കൃത്വാ ഭയാനകമ് . .25. .
നാരസിംഹം മഹാതേജാ നഖദംഷ്ട്രാവിഭൂഷണമ്19 .
ജഗാമ വിലസൻ വിഷ്ണുർഹിരഷ്യകശിപോഃ പുരമ് ..26..
ഉദ്യാനം സ ബഹിസ്തസ്യ20 സർവർതുകുസുമൈർവൃതമ്21 .
നൃസിംഹോ ദൈത്യസിംഹസ്യ ദൃഷ്ട്വാ തസ്ഥൗ സുവിസ്മിതഃ ..27..
ചമ്പകാശോകജാതീഭിഃ കദമ്ബൈർബകുലൈരപി22 .
തഥാ സുരഭിപുഷ്പൈശ്ച സമന്താദുപശോഭിതമ് . .28..

സരോഭിഃ പദ്മസംഛന്നൈർഹംസചക്രാഹ്വശോഭിതൈഃ23 .
വൃക്ഷൈഃ കാമഫലൈശ്ചൈവ വൈഭ്രാജസദൃശം വനമ്24 ..29..
തദ്ബഭഞ്ജ നൃസിംഹസ്തു വേലഗാമീ മദോത്കടഃ .
സരാംസി ക്ഷോഭയാമാസ കരീവ സ മദോൽബണഃ25 ..8.71.3 0 ..
സ രേജേ വനമധ്യസ്ഥഃ പരിസർപന്നിതസ്തതഃ .
മേരോരചലരാജസ്യ സ്ഥിതം ശൃങ്ഗമിവോച്ഛ്രിതമ്26 ..3 1 ..
അഥാഭ്യേത്യ27 നൃസിംഹം തം വനപാലാ രുഷാന്വിതാഃ .
ബലിനോ വാരയാമാസുസ്ശ്ചൈവാഭ്യഹനദ്28 ബലീ ..32..

17 ആവിശധ്വം - ക. . 18 രിപൂൻ - ക, ഋപൂൻ - ഖ. . 19 വിഭീഷണമ് - ക. . 20 .. സ്തത്ര - ഖ. . 21 സർവർതുകുസുമായുതം - ക. . 22 കദമ്ബബകുലൈരപി - ക. ഖ. . 23 സേവിതൈഃ (?) . 24 ഘനം - (?) . 25 സമദോ ലലൻ - ഖ. . 26 മിവോത്ഥിതം - ഖ. . 27 അഥാഗത്യ - ഖ. . 28 ചൈവ വ്യഹനദ് - ക. ഖ.. .

409

ഹതശേഷാസ്തതസ്തത്ര29 പ്രവിലീനാസ്തു30 യേസുരാഃ31 .
തേ ഗത്വാ കഥയാമാസുർഹിരണ്യകശിപോസ്തദാ . . 33 . .
തേഷാം തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ദൈത്യരാജോ മഹാബലഃ .
പ്രഹ്ലാദഞ്ചാനുഹ്രാദഞ്ച നമുചിം ബാഷ്കലിം ബലിമ് . .34.
വിപ്രചിത്തിപ്രധാശ്ച സർവാനാഹൂയ ദാനവാൻ .
പ്രോവാച ത്വരിതം ഗത്വാ ബദ്ധ്വാ സിംഹം മമാന്തികമ് . .3 5..
സമാനയത ദൈത്യേന്ദ്രാ ന ഹന്തവ്യഃ കഥഞ്ചന .
ക്രീഡനം32 സിംഹപോതോസൗ ദേവ്യാ മമ ഭവിഷ്യതി .. 36 . .
ഇതി ശ്രുത്വാസുരാസ്സർവേ വിപ്രചിത്തിപുരോഗമാഃ .
ഉദ്യാനം സഹിതാ ഗത്വാ നൃസിംഹം ദദൃശുഃ സ്ഥിതമ് ..37..
ദൂരസ്ഥാശ്ചിക്ഷിപുഃ പാസ്ൻസ33 ചിച്ഛേദ മാധവഃ .
അഥ വിദ്രാവയാമാസ ദാനവാൻ കേശരീ ഭൃശമ് ..3 8..
തതോ ഹതസഹായാസ്തേ ദൈത്യാ വിമനസോ യയുഃ .
പാർശ്വം ദാനവരാജസ്യ സർവഞ്ചാകഥസ്തദാ ..3 9 .
അഥ ക്രുദ്ധഃ സ്വയം രാജാ ഹിരണ്യകശിപുർബലീ .

രഥമാസ്ഥായ സന്നദ്ധാ നൃസിംഹം പ്രാദ്രവദ്രുഷാ . .8.71.40 . .
സ രഥഃ സിംഹരാജേന സായുധഃ പർവതോപമഃ .
സംഭ്രാമ്യ പാതിതസ്തൂർണം ചൂർണമാഗാന്മഹീതലേ ..41 . .
തതോ ഭഗ്നരഥോ ദൈത്യഃ ക്രോധാത്സംരക്തലോചനഃ .
വൃക്ഷമുത്പാട്യ വേഗേന നൃസിംഹായ വ്യസർജയത് . .42. .
അഥാസൗ പതിതോ ഗാത്രേ സിംഹരാജസ്യ പാദപഃ .
മൃത്ഖണ്ഡ34 ഇവ പാഷാണേ ക്ഷിപ്തശ്ചൂർണം35 ജഗാമ ഹ ...43 ..
ഗൃഹീത്വാ സ തദാ സിംഹോ ഹിരണ്യശിപും സകൃത് .
തലേനാഹത്യ36 തം പ്രാണൈർവ്യയോജയത സത്വരമ് ..44..
സിംഹനാദം മഹത് കൃത്വാ നഖൈർവജ്രമയൈർവിഭുഃ .
ഉരോ ബിഭേദ ദൈത്യസ്യ മഹാശൈലോപമം ഹരിഃ . .45..

29 ...സ്തു യേ തത്ര - ക. . 30 പ്രവലീനാസ്തു - ക., പ്രപ... - ഖ. . 31 ...സ്തു തേസുരാഃ - ക., ഭയേ - ഖ . 32 ക്രീഡനഃ - ഖ. . 33 ..സ്ശ്ച - ക. ഖ. . 34 മൃദഗണ്ഡ - ക., മൃദ്ഭാണ്ഡ - ഖ. . 35 ..ഞ്ചൂർണം ഖ 36 ബലേനാഹൃത്യ - ക.

ഹതേ തസ്മിന്മഹാദൈത്യേ വിഷ്ണുനാ ശക്തിനന്ദന .
ദാനവാ ന ഹതാഃ37 യേ തു വിവിശുസ്തേ രസാതലമ് . .46..
ദിവോ രാജ്യം38 പുനഃ ശക്രോ ലേഭേ നിഷ്കണ്ടകം മഹത് .
ദിവൗകസശ്ച സർവേ തേ സ്വാനി രാജ്യാനി ഭേജിരേ ..47. .
അഥാഗത്യ തതോ ദേവഃ ശൂലപാണിർവൃഷധ്വജഃ .
സുരൈർവിജ്ഞാപിതോ വ്യാസ യത്തേ കഥിതവാനഹമ് ..48 ..
വിഷ്ണോസ്ത്യാജയിതും രൂപം സൈംഹമദ്ഭുതകർമണഃ .
ശരഭസ്സ തദാ ഭൂത്വാ ഹിമവച്ഛിഖരോപമഃ ..49..
ചതുർഭിഃ പൃഷ്ഠജൈഃ പാദൈസ്തീക്ഷ്ണദംഷ്ട്രോ39 മഹാബലഃ .
നരസിംഹസമീപം തു ഗത്വാഗർജത് സമാഹിതഃ ..8.71.50 . .
അഥ സിംഹസ്തദാ ദൃഷ്ട്വാ ശരഭം സമുപസ്ഥിതമ് .
ക്രോധേന മഹതാവിഷ്ടസ്തലേനൈനമതാഡയത്40 . .51 ..
സ ഹതസ്തേന സിംഹേന ശരഭോ നൈവ ചുക്ഷുഭേ .

തതഃ ശരഭമാഹത്യ വജ്രദേഹം മഹാബലമ41 . .52..
ആത്മനൈവാഗമത് കൃച്ഛ്രം സ്പർശാത്തസ്യ മഹാത്മനഃ .
തതോ വിഷ്ണുശ്ചിരം ധ്യാത്വാ ജ്ഞാത്വാ ശങ്കരമാഗതമ് ..53 ..
പ്രണമ്യ ശിരസാ തം വൈ42 സ്തോതുമേവം43 പ്രചക്രമേ .
നമഃ ശർവായ രുദ്രായ സേനാന്യേ ശർമദായ44 ച ..54..
നമഃ പരമദേവായ ബ്രഹ്മണേ പരമായ ച .
കാലായ യമരൂപായ കാലദണ്ഡായ വൈ നമഃ ..55..
നമഃ ലാന്തകർത്രേ ച കാലേകാലഹരായ ച45 .
നമഃ പിനാകഹസ്തായ രൗദ്രബാണധരായ ച ..56..
ചണ്ഡായ വാമദേവായ സർവയോഗേശ്വരായ ച .
നമോ വിദ്യാധിപതയേ ബ്രഹ്മണഃ പതയേ നമഃ ..57..

37 നിഹതാ - ഖ. . 38 ദേവരാജ്യം - ക. ഖ. . 31 ... രഷ്ട്രദംഷ്ട്രോ - ക. . 40 ...വമതാഡയത് - ക. ഖ. . 41 മഹാബലഃ - ഖ. . 42 തസ്മൈ - ക. ഖ. . 43 മേനം - ക. ഖ. . 44 സർവദായ - ഖ. . 45 കാലാകാലഹരായ ച - ഖ. .

നമോസുരവരഘ്നായ കാലചക്രായ തേ46 നമഃ .
സംവർത്തകാഗ്നിചക്രായ47 പ്രലയാന്തകരായ ച ..58. .
നരനാരായണേശായ നരനാരായണാത്മനേ .
മമൈവ വരദാത്രേ ച സർവകാമപ്രദായ ച ..59..
ശരഭായ സുരൂപായ വ്യാഘ്രചർമസുവാസസേ .
നന്ദീശ്വരഗണേശായ ഗണാനാം പതയേ നമഃ ..8.71.60 ..
ഇന്ദ്രിയാണാമധേശായ മനസസ്പതയേ നമഃ48 .
നമഃ പ്രധാനപതയേ സുരാണാം പതയേ നമഃ ..61..
നമോസ്തു ഭാവപതയേ തത്ത്വാനാം പതയേ നമഃ .
ചരാചരാണാം49 പതയേ ഭൂതാനാം പതയേ നമഃ ..62..
ത്രൈലോക്യപതയേ ചൈവ ലോകാനാം പതയേ നമഃ .
യോഗദായ നമോ മഹ്യം തഥൈവൈശ്വര്യദായ ച . .63 . .
അവധ്യത്വപ്രദാത്രേ ച തഥൈവാജപ്യദായ50 ച .

ഭഗവംസ്ത്വത്പ്രതിഷ്ഠോസ്മി ത്വന്നിഷ്ഠസ്ത്വത്പരായണഃ .
ശരണം ത്വാം പ്രപന്നോഹം പ്രസീദ മമ സർവദാ ..64. .
യ ഇമം ശൃണുയാന്നിത്യം ശുചിഃ പ്രയതമാനസഃ .
സ രുദ്രലോകമാസാദ്യ ദേവസ്യ ഗണപോ ഭവേത് . .65..
ധന്യം യശസ്യമായുഷ്യം സ്വർഗ്യം പാപപ്രണാശനമ് .
ശ്രാവണം ശ്രവണം ചാസ്യ തഥാനുസ്മരണം സദാ . .66..
സനത്കുമാര ഉവാച
സ ഏവം സ്തൂയമാനസ്തു വിഷ്ണുനാ ഭുവനേശ്വരഃ .
ഹൃഷീകേശമുവാചേദം വചഃ പരമപൂജിതമ് ..67..
തുഭ്യം വിഷ്ണോ മയാ ദത്തഃ പുണ്യോ ഹ്യേഷ വരഃ ശുഭഃ .
അയോനൗ സജ്ജമാനസ്യ സ്വയോനൗ പ്രതിപാദനമ് . .68. .

46 വൈ - ക. ഖ. . 47 സംവർത്തകാഗ്നിവക്ത്രായ - ഘ. . 48 മനസാം പതയേ നമഃ - ക. ഖ. . 49 ചരാചരസ്യ - ഖ . 50 ...യാവ്യയായ ച - ഖ. .

സ ത്വം വിഷ്ണുർമഹാതേജാ മത്തോ ലബ്ധവരസ്സദാ .
വേലായാം ത്വാം51 സമുദ്രസ്തു തിര്യഗ്യോനിമസൂത യഃ (?) .. 69. .
കൃതം കാര്യം ത്വയാ സർവം ഹിരണ്യകശിപുർഹതഃ .
ഏഹി ഗച്ഛ ശുഭാം യോനിമാത്മനഃ പരമാദ്ഭുതാമ് . .8.71.70 . .
തതസ്തമാക്രമത് പാദൈഃ സിംഹം ശരഭസത്തമഃ .
അയോജയച്ച ദേഹേന പുനർദിവ്യേന കേശവമ് . .71 . .
വിഷ്ണവേഥ വരം ദത്ത്വാ ദൈത്യഘ്നം സ വൃഷധ്വജഃ .
പ്രകൃതിസ്ഥോ ഭവേത്യുക്ത്വാ തത്രൈവാന്തരധീയത ..72..
ദത്വാ തസ്മൈ വരമനുപമം വിഷ്ണവേ ലോകധാതാ
ദൈത്യഘ്നത്വം സുരപുരവധൂലോചനൈഃ പീയമാനഃ .
നീലാമ്ഭോദദ്യുതിനിഭമുരഃ52 പ്രോദ്വഹച്ഛൂലപാണി-
ർധാമ സ്വീയം53 പരമമുനിഭിർവന്ദ്യമാനോ ജഗാമ . .73 ..
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ ഹിരണ്യകശിപൂപാഖ്യാനേ ശരഭകൃതനരസിംഹോദ്ധാരാഖ്യാനം നാമ ഏകസപ്തതിതമോ54ധ്യായഃ ॥71॥

72

വ്യാസ ഉവാച
ഭഗവൻ സർവയോഗജ്ഞ ശ്രുതമാഖ്യാനമുത്തമമ് .
പരതഃ ശ്രോതുമിച്ഛാമി യദ് വൃത്തം മുനിസത്തമ . .1 ..
അപനീയ തദാ വിഷ്ണോഃ സിംഹരൂപം വൃഷധ്വജഃ .
കിമന്യദകരോദ്ധീമാനേതദിച്ഛാമി വേദിതുമ് . .2 . .
സനത്കുമാര ഉവാച
സ്വയോനിം വിഷ്ണുമാനീയ ദേവദേവോ ഭവസ്തദാ .
മന്ദരേ സഹിതോ ദേവ്യാ വിചചാര മഹാദ്യുതിഃ ..3 . .
രമ്യാൻ സ കാനനോദ്ദേശാൻ ഗിരേഃ പ്രസ്രവണാനി ച .
അലഞ്ചകാര ദേവേശഃ പരിസർപൻ സമന്തതഃ ..4..

51 ത്വം - ക. 52 വപുഃ - ഘ. . 53 സ്വാക്യം - ക., സ്വാദ്യം - ഘ. 54 സപ്തതിതമോ - ക. .

വനപ്രേക്ഷാരതം1 ദേവം ജ്ഞാത്വാ ശങ്കരമവ്യയമ് .
ശരത്തത്ര വസന്തശ്ച ദ്വാവൃതൂ സമുപസ്ഥിതൗ ..5. .
തതോ മഹീരുഹാഃ സർവേ സരാംസി ച സമന്തതഃ .
നാനാവിധാനി പുഷ്പാണി മുമുചുസ്സഹസാ സമമ് ..6..
കമലോത്പലസംഛന്നാഃ ഷട്പദവ്രാതസേവിതാഃ .
ഹംസസാരസസംവാസാ2 വാപ്യസ്തത്ര മനോഹരാഃ ..7..
ഗന്ധാഢ്യാ ജാതയഃ ക്ഷിപ്രം ബഭൂവുഃ സഹ ചമ്പകൈഃ .
അശോകാ3 ഗന്ധപുഷ്പാശ്ച4 തഥാ ചൈവാതിമുക്തകാഃ5 ..8..
ഉപതസ്ഥുഃ സമം ദേവം സർവഗന്ധസുഖാനിലാഃ .
സർവർതുകുസുമാകീർണം ദൃഷ്ടവാ തദ്വനമുത്തമമ് . .9..
പുഷ്പാണ്യാദായ ദേവേശഃ സ്വയമേവ ജഗത്പതിഃ .
അലഞ്ചകാര ഹൃഷ്ടാത്മാ ദേവീം ഹിമഗിരേഃ സുതാമ് ..8.72.1 0 ..
നന്ദീശ്വരഞ്ച പാർശ്വസ്ഥമാത്മാനഞ്ച സുരേശ്വരഃ .
തതഃ പ്രണമ്യ ദേവേശം പാർവതീ പ്രണയാദിദമ് . . 11 ..
വചഃ പ്രോവാച ജനനീ കൃത്സ്നസ്യ ജഗതോവ്യയാ .

യഥാ മേ ദേഹജഃ പുത്രോ ഭവിതാ ഗോവൃഷധ്വജ ..1 2..
ത്വദ്വീര്യസ്ത്വത്പ്രഭാവശ്ച സർവദേവനമസ്കൃതഃ .
തഥാ കുരു മഹാദേവ യദി തേ പ്രിയതാ മയി . .1 3..
ഏവമുക്തസ്തദാ ദേവ്യാ ദേവദേവസ്ത്രിലോചനഃ .
പ്രോവാചേദം മഹാതേജാ ദേവ്യാഃ പ്രിയചികീർഷയാ . .14..
ഏവം ഭവതു ദേവേശേ വിജ്ഞപ്തിം സഫലാമിമാമ് .
കരിഷ്യാമി തവേശാനി പുത്രസ്തേ സ ഭവേദ്യഥാ . .15..
ശ്രേഷ്ഠഃ സർവസുരേശാനാം മഹായോഗബലാന്വിതഃ .
കൃത്സ്നം ജഗദിദം യസ്യ വശേ സ്ഥാസ്യതി ഭാമിനി . . 1 6..

1 വനം പ്രേക്ഷ്യ രതിം - ക., നവപ്രേക്ഷാരതിം - ഖ. . 2 ഹംസസാരസസംവാഹാ (ധാ?) - ഖ . 3 അശോകോ - ക. ഖ . 4 ഗന്ധപുഷ്പശ്ച - ക. ഖ. . 5 .മുക്തകഃ - ക. ഖ. .

ഗച്ഛന്ത്യാ തത് തപഃ കർത്തും വരഃ പൂർവമപി ത്വയാ .
പ്രാർഥിതോ ഹ്യേഷ പുത്രാർഥം തേനാവശ്യം ദദാമി6 തേ . . 17..
ഏവമുക്ത്വാ തു തൗ ദേവൗ ഗിരിജാഭുവനേശ്വരൗ .
നന്ദീശേന തദാ സാർധം വിചരന്തൗ ജഗദ്ഗുരൂ ..18..
സർവോദ്യാനാനി പശ്യന്തൗ വിന്ധ്യമാജഗ്മതുർഗിരിമ് .
അഥാഗമ്യ തു വിന്ധ്യസ്യ സൗവർണം ശിഖരോത്തമമ് . . 1 9. .
ദരീകന്ദരസംകീർണം നാനാനിർഝരസംയുതമ് .
സതഡിന്മേഘസംഘാത7 ഘനീകൃതശിലോച്ചയമ് . .8.72.20 ..
നാനാവൃക്ഷശിലോപേതം നാനാകുസുമസംയുതമ് .
നാനാഖഗരവാമോദം ഹേമരത്നോജ്ജ്വലം ശുഭമ് ..21 ..
മാനസം തസ്യ മധ്യേ തു പുരം സൃഷ്ട്വാ8 മഹർദ്ധിമത് .
മണിഹേമമയം ദിവ്യം ദേവാസുരവിമോഹനമ് ..2 2 . .
പരമൈശ്വര്യസംയുക്തൗ യുതൗ വിവിശതുഃ പുരമ് .
നന്ദിനഞ്ച തതോ ദേവീ സമാജ്ഞാപയദവ്യയാ . 23 . .
വത്സ നന്ദിൻ തഥാ ദ്വാരേ തിഷ്ഠേസ്ത്വം ഗണപേശ്വര .
വിശേന്നേഹ വഥാ കശ്ചിത് സൂക്ഷ്മോ വായുരപി സ്ഥിതഃ . .24. .

കൃത്വാ ശിരസി താമാജ്ഞാം നന്ദീശോ ഗണപാധിപഃ .
അഭവദ്9 ദ്വാരമൂലസ്ഥഃ10 കൃത്വാ തേജോതിദുസ്സഹമ് . .25..
യോഗയുക്തൗ തദാ ദേവൗ പരാം മൂർത്തിം സമാസ്ഥിതൗ .
കൃത്സ്നസ്യ ജഗതോ യോനീ പാർവതീഭുവനേശ്വരൗ ..2 6 . .
തസ്ഥതുഃ സുചിരം കാലം തനയാർഥം മഹാദ്യുതീ .
സ ന ശക്യോ മയാ വക്തും ബ്രഹ്മണാ വാ മഹാമുനേ ..27. .
സുയോഗോ യോഭവദ്11 ദേവ്യാ ദേവദേവസ്യ ശൂലിനഃ .
ബ്രഹ്മണോ മദ്വിധാനാഞ്ച ശ്രേഷ്ഠോസൗ പരമേശ്വരഃ . . 28. .
അവശ്യം ത്വാഗമേ വാച്യം യഥാവൃത്തം യഥാശ്രുതമ് .
അതോ വക്ഷ്യാമി തേ വ്യാസ പ്രിയഃ ശിഷ്യശ്ച മേ ഭവാൻ .. 29..

6 ദദാനി ക.. 7 സംഘാതം ക.. 8 ദൃഷ്ട്വാ 9 ഭഗവദ് ക.. 10 സ്ഥം ക..

യോഗസന്ധാനമാസ്ഥായ തയോരേവം മഹാമുനേ .
അതീതം സ്ഥിതയോർദിവ്യം സഹസ്രം ശരദാമഭൂത് ..8.72.3 0 ..
തതോഭവന്നിമിത്താനി ഘോരാണി ത്രാസനാനി ച .
ചചാല പൃഥിവീ കൃത്സ്നാ സശൈലവനകാനനാ . .3 1 . .
നദ്യഃ ശോഷം തദാ ജഗ്മുശ്ചുക്ഷുഭേ സരിതാം പതിഃ .
തപനോ നിഷ്പ്രഭശ്ചാസീദ് വവാവുഷ്ണഃ12 സമീരണഃ ..3 2 ..
പേതുരുൽകാ മഹാഘോരാ ദിശശ്ചാസൻസുദാരുണാഃ13 .
ഏവമുത്പാതവിത്രസ്താ ശുഭഹേതോർവസുന്ധരാ ..3 3 ..
ജഗാമ ശരണം വിഷ്ണും ഗത്വാ ചാർത്തിം ന്യവേദയത്14 .
ഉത്പാതാ ദാരുണാ ദേവ ബഭൂവുർബഹവോ ഭൃശമ് ..34..
തേനാതീവ സമുദ്വിഗ്നാ ത്വാമദ്യ ശരണം ഗതാ .
അഥ വിഷ്ണുഃ സുരാൻസർവാനിദമശ്രാവയത് പ്രഭുഃ . .35..
തതോ ദിവൗകസഃ സർവേ ബൃഹസ്പതിപുരോഗമാഃ .
ഏകത്ര സംഗതാ ഭൂത്വാ ചക്രുർബഹുവിധാഃ കഥാഃ ..3 6..
മഹാബുദ്ധിരഥാഹേദം വാക്യമങ്ഗിരസഃ സുതഃ .
ശ്രീകണ്ഠോ ഭഗവാനേഷ ദേവദേവസ്ത്രിലോചനഃ ..37..

യുക്തോഭൂദ്ധിമവത്പുത്ര്യാ തനയാർഥം മഹാദ്യുതിഃ .
ദിവ്യം വർഷസഹസ്രന്തു യോഗേന പരമേഷ്ഠിനഃ . .38..
അഗാദ്യുക്തസ്യ15 പാർവത്യാ ബഭൂവുർദാരുണാസ്തതഃ .
ഉത്പാതാ ജഗതസ്ത്രാസാച്ചിന്ത്യതേ കിമിഹാപരമ് ..39..
ഗച്ഛാമ സഹിതാഃ സർവേ സ്തോതും ഭക്ത്യാ വൃഷധ്വജമ് .
യഥാ ച ദേഹജഃ പുത്രോ ഭവേദ്16 ദേവ്യാഃ സുരേശ്വരാഃ ..8.72.40 ..
വിജ്ഞാപയാമ ദേവേശം തഥാ ശീഘ്രമിഹാമരാഃ .
തതോ വൈവസ്വതഃ പ്രാഹ വചഃ ക്രോധാഭിനിഃസൃതമ്17 ..41..

12 വവാവുഷ്ണം - ക. . 13 ദിശശ്ചാസംസ്തദാ (?) . 14 നിവേദയത് - ക. . 15 ആഗാദ്യുക്തസ്യ - ക. . 16 പുത്രോഭവദ് - ക. . 17 ക്രോധ - ക., ക്രോധവിമിശ്രിതം (?) .

കിമർഥം ഭൃശമുദ്വിഗ്നാ ഭവന്തസ്സർവ ഏവ ഹി .
യദ്യസൗ ദേവദേവസ്യ തനയോസ്മാസു ഭക്തിമാൻ . .42 ..
ഉത്പത്സ്യതി ന ച ദ്രോഗ്ധാ തതഃ ക്ഷംസ്യാമ തം സുരാഃ .
അഥ ചേത്കർകശോസ്മാസു ദ്രോഗ്ധാ വാ സ18 ഭവിഷ്യതി ..43 . .
തത ഏനമഹം ബദ്ധ്വാ കാലപാശേന ബാലകമ് .
.ആനേഷ്യേ19 സ്വവശം20 ക്രൂരം മൃത്യുനാ സഹിതോമരാഃ ..44..
ന ചേത്പുരന്ദരോ വജ്രം തസ്യ ക്ഷേപ്സ്യതി മൂർധനി .
ദ്വിധാ യേന കൃതോ മൂഢഃ പ്രാണാംസ്ത്യക്ഷ്യതി ദുസ്ത്യജാൻ ..45. .
ബ്രുവതസ്തസ്യ ബഹ്വേവം ക്രോധസംരക്തലോചനഃ .
വിഷ്ണുഃ പ്രോവാച ധർമാത്മാ വചാംസി പരമാർഥവിത് ..46..
അഹോ ത്വയാ സുവിശ്രബ്ധം പ്രോച്യതേ ഭാസ്കരാത്മജ .
പരമാർഥമവിജ്ഞായ ക്രോധസ്യ വശവർതിനാ . .47. .
തനയഃ കില യഃ ശമ്ഭോർഗിരിജായാം ഭവിഷ്യതി .
സ മൂഢ ഇവ യഃ കശ്ചിദ് ഭവിതാ വശഗസ്തവ . .48 ..
കിമസൗ മാനവോന്യോ വാ ജന്മ21 മൃത്യുസമന്വിതഃ .
ഉത്പത്സ്യതി രവേഃ പുത്ര യേന22 സ്യാദ്വശഗസ്തവ . .49..
കാലേനാപരിപൂർണേന മാനവസ്യാപി ഭാനുജ .

ന ത്വം നാശയിതാ23 നാമ കിമു പുത്രസ്യ ശൂലിനഃ ..8.72.50 . .
തേജോ ഭഗവതഃ ശമ്ഭോര്യദ് ഭവിഷ്യത്യനുത്തമമ് .
സ കഥം വധ്യതാം യായാത്24 തവ ശക്രസ്യ വോ വിഭോ25 . .51 ..
ബ്രവീമി വോ ഹിതം ദേവാഃ ക്രിയതേ യദി മദ്വചഃ .
പ്രയാമ സഹിതാസ്സർവേ തം പ്രസാദയിതും ഹരമ് ..52 ..
യോ നഃ സ്വയംവരേ ദത്തോ വരസ്തിഷ്ഠതി ശങ്കരേ .
തമേവ വരയിഷ്യാമോ26 വരമഗ്ര്യം പിനാകിനമ്27 . .53 ..

1സംഭവിഷ്യതി (?) . 19 നയിഷ്യേ - ക. . 20 സ്വം വശം - ക. ഖ. . 21 ജനോ - ഖ. . 22 തേന - ക. ഖ . 23 വാശയിതാ - ക., വശമിതാ (?) . 24 യാതു (യാതാ?) - ക. ടി. . 25 വിഭോഃ - ഖ. . 26 മൃഗശി ... (?) - ക. . 27 പിനാകിനഃ - ക. .

417

യഥാ ന28 ദേഹജോ ദേവ്യാസ്തനയഃ സംഭവിഷ്യതി .
നാസ്മാകമഹിതം ശമ്ഭുഃ പുത്രമുത്പാദയിഷ്യതി . .54. .
വയമേവ സുതാസ്സർവേ ശങ്കരസ്യാഗ്രജാ29 വിഭോഃ .
ന ശക്യസ്തപസാ ദ്രഷ്ടും ന ജ്ഞാനേന30 സുരേശ്വരാഃ31 ..55..
ഭക്ത്യാ പരമയാ ദ്രഷ്ടും ശക്യഃ സ്യാത്സ വൃഷധ്വജഃ .
ആഗച്ഛധ്വം ഗമിഷ്യാമോ യത്ര തിഷ്ഠതി ശങ്കരഃ . .56. .
പരാം ഭക്തിം സമാസ്ഥായ യഥാ പശ്യേയ ശങ്കരമ് .
ഹുതഭുക് ചൈവ നോ ദേവസ്തത്സകാശം32 പ്രവേക്ഷ്യതി ..57..
സർവേഷാമേവ വിജ്ഞപ്ത്യാ33 സുരാണാം സുരസത്തമാഃ34 .
ഇതി ശ്രുത്വാ വചസ്തസ്യ വിഷ്ണോരമിതതേജസഃ ..58..
ബൃഹസ്പതിപുരോഗാസ്തേ ഹൃഷ്ടാത്മാനോ ദിവൗകസഃ .
സാധുസാധ്വിതി സന്തുഷ്ടാ വചാംസ്യൂചുഃ സുരോത്തമാഃ ..59..
തതോ വിഷ്ണുസഹായാംസ്തേ ഗത്വാ തച്ഛൃംഗമുത്തമമ്35 .
ഊചുർഹുതാശനം ദേവം വചഃ സ്തുതിപുരസ്സരമ് . .8.72.6 0 . .
ത്വമഗ്നേ സർവദേവാനാം ഹിതകൃത്സർവതോവ്യയഃ .
പ്രവിശ്യ ത്രാഹി നഃ സർവാഞ്ഛങ്കരായ നിവേദയ . .61 ..
തഥാ കുര്യാസ്സുരശ്രേഷ്ഠ36 യേന നിർഗമ്യ ശങ്കരഃ .

അസ്മാന്നിരീക്ഷതേ ദേവഃ പ്രഹ്വാൻ ഭക്തിമതഃ സ്ഥിതാൻ ..62 . .
ഇത്യുക്തസ്സ സുരൈസ്സർവൈഃ പ്രത്യുവാച ഹുതാശനഃ .
അകർതവ്യം ഹി മേ ദേവാ ന യുഷ്മാൻപ്രതി വിദ്യതേ . .63 . .
പാർവത്യാ സഹ സംയുക്തം ദേവദേവേശ്വരം37 പരമ് .
ന മേ ശക്തിർഹരം ദ്രഷ്ടും ഭവന്തശ്ചാകുലാ ഭൃശമ് ..64..
യുഷ്മദ്വാക്യമലങ്ഘ്യഞ്ച കൃച്ഛ്രമേതദതീവ മേ .
പ്രവേക്ഷ്യേ ദൂതവദ്ദേവാഃ38 കരിഷ്യേ സാഹസം മഹത് .
ഇത്യുക്ത്വാ സ ജഗാമാശു ഭവനം39 തത്കപർദിനഃ . . 65. .

28 തേ - ക . 29 ശംകരസ്യാത്മജാ - ക . 20 ജ്ഞായേത - ഖ. . 31 സുരേശ്വര. - ഖ. . 32 സ്തമ്ഭ. ക. . 33 വിജ്ഞാപ്യഃ - ഖ. . 34 സുരസത്തമഃ - ഖ. . 35,.. മുച്ഛ്രിതം - ക. . 36 കുര്യാത്സുരശ്രേഷ്ഠ - ക. ഖ. . 37 ദേവം ദേവേശ്വരം - ക. . 38 സുതവദ് ദേവാഃ - ക. . 39.. ഭവനം - ക. .

തത്രാപശ്യത് സ്ഥിതം ദ്വാരേ നന്ദിനം പരമൗജസമ് .
ദ്വാരമാക്രമ്യ തിഷ്ഠന്തം ദീപ്തപട്ടിശധാരിണമ് ..66. .
തം ദൃഷ്ട്വാ സ തദാ വഹ്നിഃ സമാലോക്യ സമന്തതഃ .
നാസ്തി കശ്ചിദിഹോപായഃ സൂക്ഷ്മജന്തോരപി സ്ഥിതേ ..67. .
പ്രവേഷ്ടുമിതി സഞ്ചിന്ത്യ തമേവ ശരണം യയൗ .
നന്ദിനം ഹുതഭുഗ് ദേവസ്തുഷ്ടാവ ച കൃതാഞ്ജലിഃ .. 68..
നമോ ഗണാധിപതയേ നമശ്ചണ്ഡായ ശൂലിനേ .
നമസ്സേനാധിപതയേ നമഃ ശർവാത്മനേ40 സദാ ..69..
ഹാലാഹലായ രുദ്രായ നീലരുദ്രായ വൈ നമഃ .
നമോ ി?തിരുദ്രായ തഥൈവാർദ്രപടായ ച ..8.72.70 . .
നമസ്തേ സ്വപ്നരുദ്രായ ഭസ്മരുദ്രായ തേ നമഃ .
നമഃ ശ്മശാനരുദ്രായ കോടീരുദ്രായ തേ നമഃ . .71 ..
നമഃ പിങ്ഗലരുദ്രായ രുദ്രാധിപതയേ നമഃ .
നമഃ പ്രമഥരുദ്രായ41 ഭൂതരുദ്രായ തേ നമഃ ..72..
വിരൂപാക്ഷായ രുദ്രായ ശ്വേതരുദ്രായ തേ നമഃ .

നമസ്തേ സതതം ദേവ നമസ്തേ സതതം ശിവ . .73 ..
നമസ്തേ സതതം സൗമ്യ നമസ്തേ ഭക്തവത്സല42 .
മമ ഭക്തസ്യ ദേവ ത്വം ദേവാനാം ഹിതമിച്ഛതഃ . .74..
വരദോ ഭവ നന്ദീശ മാ നഃ ക്രോധം കൃഥാഃ പ്രഭോ .
തതോ നന്ദീശ്വരഃ പ്രാഹ സ്തുവന്തമനലം സ്ഥിതമ് ..75..
പ്രീതസ്തവാനയാ വഹ്നേ ഭക്ത്യാഹം സുരസത്തമ .
ബ്രൂഹി കിന്തേ പ്രിയേന്ദേവ കരവാണി43 ഹുതാശന . .76..
അഥ പ്രോവാച വഹ്നിസ്തം വരദം നന്ദിനം സ്ഥിതമ് .
യദി തുഷ്ടോസി മേ ദേവ ദേയോ യദി വരശ്ച മേ ..77..

40 സർവാത്മനേ - ക. . 41 പ്രഥമരുദ്രായ - ക. . 42 ഭക്തിവത്സല - ക. . 43 കരോമ്യദ്യ - ക. ഖ. .

ദേവകാര്യേണ ദേവേശ പ്രവേഷ്ടും44 ദീയതാം മമ .
ഭവനം ദേവദേവസ്യ വര ഏഷോസ്തു മേ വിഭോ . 78..
തം നന്ദീ പ്രത്യുവാചേദം കൃച്ഛ്രം ദേയോ വരോ ഹ്യയമ് .
ന തം ശക്ഷ്യസി45 ദേവേശം ദ്രഷ്ടും ത്വം യോഗമാസ്ഥിതമ് ..79..
സഹ ദേവ്യാ മഹേശാനം സ്രഷ്ടാരം ജഗതോവ്യയമ് .
തഥാപ്യേഷ46 മയാ തുഭ്യം ദേയ ഏവ വരോനല . .8.72.80 . .
ഗച്ഛ സൂക്ഷ്മതരോ ഭൂത്വാ ദുരാലക്ഷ്യോ ഹുതാശന .
പ്രവിശ്യ നിഷ്ക്രമ ക്ഷിപ്രമവിജ്ഞാതാഗമക്രിയഃ ..81 . .
സ നന്ദിനാഭ്യനുജ്ഞാതോ ജാതവേദാ47 മുദാ യുതഃ .
ജ്യോതിഃ സൂക്ഷ്മതരോ ഭൂത്വാ ഭാസ്കരസ്യാംശുനാ സഹ ..82..
പ്രവിശ്യ ഭവനം ശമ്ഭോർമണിസ്തമ്ഭമഥാവിശത് .
വാഹ്നേയ48മണിമധ്യസ്ഥം സ്തമ്ഭം തം ഭാസയൻ49 മുഹുഃ ..83 ..
സോപശ്യത്തത്ര ദേവേശം ദേവീഞ്ച ഭുവനേശ്വരീമ് .
തുഷ്ടാവ മനസാ50 ദേവൗ തതോസൗ ഹവ്യവാഹനഃ ..84. .
തഥാ സംസ്തൂയമാനശ്ച പ്രീതിം ദേവ്യാശ്ച ദർശയൻ .
വീക്ഷ്യ സ്തഭ്ഭം ഹരോ ദേവീം വാക്യമേതദഭാഷത ..85. .

ഏഷ സ്തമ്ഭമണിർദേവി ഭ്രാജമാന ഇവ പ്രിയേ .
സംസ്തൗതി മാം ത്വയാ സാർധം ദദാന്യസ്മൈ വരം ശുഭമ് ..86..
ദേവ്യുവാച
ഏവം കുരു മഹാദേവ ഭക്തസ്യാസ്യ സുരേശ്വര .
സ്തുവതസ്ത്വാ മയാ സാർധം പ്രയച്ഛ വരമുത്തമമ് . .87..
ദേവദേവ ഉവാച
പ്രീതോഹം മണിമധ്യസ്ഥ ഭക്ത്യാ തേ വിനയേന ച .
ബ്രൂഹി കാര്യം യഥേഷ്ടം ത്വം തത്സർവം തേ ഭവിഷ്യതി51 . .88..

44 പ്രവേശോ (?) . 45 ശക്തോസി - ഖ. . 46 യഥാപ്യേഷ - ക. . 47 ജാതവേദോ - ക. .
48 വഹ്നേയ - -ഖ . 49 ഭാവയത് - ക. . 50 വചസാ - ഖ. . 51 വര ഏഷ ഭവിഷ്യതി - ഖ. .

അഗ്നിരുവാച
ദേവാസ്ത്വാം ദ്രഷ്ടുമിച്ഛന്തി ബഹിഃസ്ഥാ ഭുവനേശ്വര .
ഭഗ��സ്തേ യഥാ സർവേ പശ്യേയുസ്ത്വാം തഥാ കുരു ..89. .
ദേവദേവ ഉവാച
ഏവമസ്തു സുരശ്രേഷ്ഠ നിർഗത്യ ത്രിദിവൗകസാമ് .
ദദാമി52 ദർശനം വഹ്നേ ഭവതഃ പ്രിയകാമ്യയാ . .8.72.90 . .
തഥേതി സമനുജ്ഞാതോ വഹ്നിസ്തസ്മാദ്53 വിനിർഗതഃ .
ദേവേഭ്യഃ കാര്യമാവേദ്യ തസ്ഥൗ യോഗം സമാസ്ഥിതഃ ..91. .
അഥ നിഷ്ക്രമ്യ ഭഗവാൻ ദേവദേവഃ പിനാകധൃക് .
ജഗാമ ത്വരിതം തത്ര യത്ര ദേവാഃ സമാസതേ . .92..
അഥ ദൃഷ്ടവാ മഹാദേവം ദേവാസ്സർവേ വൃഷധ്വജമ് .
പ്രണേമുർമൂർധഭിർഹഷ്ടാസ്തുഷ്ടുവുശ്ച മുദാ യുതാഃ . .93 ..
നമസ്സഹസ്രനേത്രായ സഹസ്രചരണായ ച .
മഹതാം പതയേ നിത്യം ദേവാനാം പതയേ നമഃ . .94..
നമഃ ശ്മശാനരതയേ വ്യാഘ്രചർമസുവാസസേ .
ബ്രഹ്മണശ്ച ശിരോഹർത്രേ54 വിഷ്ണോർവൈ55 വരദായ ച ..95. .
നമോ ദക്ഷമഖഘ്നായ നമസ്തേ ത്ര്യമ്ബകായ ച .

നമോ ഭൂതാധിപതയേ പ്രധാനമഥനായ ച . .96..
പിനാകപാണയേ നിത്യം സർവയോഗാത്മയോഗിനേ .
നമോ നീലശിഖണ്ഡായ സപത്നീകായ വൈ നമഃ . .97..
നമഃ കാമേഷ്വസക്തായ കാമസക്തായ വൈ നമഃ .
നമസ്സർവായ56 ശർവായ57 ദണ്ഡിനേ58 ജടിനേ നമഃ .
നമഃ സർവാത്മഭൂതായ ദിശ നോ യന്മനോഗതമ് ..98. .
ഏവം സംസ്തൂയമാനോഥ സർവൈരേവ സുരോത്തമൈഃ .
പ്രത്യുവാച മഹാദേവസ്താൻസുരാൻപ്രണതാൻ സ്ഥിതാൻ . .99. .

52 ദദാനി ഖ.. 53 സ്തമ്ഭാദ് ഖ.. 54 നമോ ബ്രഹ്മശിരോഹർത്രേ (?) 55 വിഷ്ണവേ ക. ഖ. 56 നമശ്ശർവായ - ഖ. . 57 സർവായ - ഖ . 58 മുണ്ഡനേ - ഖ. .

പരിതുഷ്ടോസ്മി ഭോ59 ദേവാ ബ്രൂത കിം60 പ്രദദാനി വഃ61 .
പുനഃ പ്രണമ്യ തേ ദേവാഃ പ്രാഹുർവചനമുത്തമമ് . . 8.72.100 ..
യോ നസ്സ്വയംവരേ ദേവ വരോ ദത്തസ്ത്വയാ വിഭോ .
തം പ്രാർഥയാമ സഹിതാസ്തന്നോ ദാതും ത്വമർഹസി . .1 01 ..
ദേവ്യാ യ ഏഷ പുത്രാർഥം യോഗസ്തേ ഭുവനേശ്വര .
കൃതോബ്ദാനി ബഹൂനി സ്മ തം62 സംഹര നമസ്തവ . .1 0 2..
അശുഭാനി നിമിത്താനി ദൃശ്യന്തേ സുമഹാദ്യുതേ .
പൃഥിവീ ദുഃസ്ഥിതാ ദേവ വയഞ്ച ഭൃശമാകുലാഃ ..10 3 ..
തേനൈഷ ന യഥാ ദേവ്യാ ദേഹേ സഞ്ജായതേ സുതഃ .
ജായേത ച യഥാ ദേവ തഥാ നഃ കർതുമർഹസി . . 1 04. .
തേഷാം തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ദേവദേവോബ്രവീദ്വചഃ .
മഹാനേഷ വരഃ സർവൈഃ പ്രാർഥിതഃ സുരപുങ്ഗവൈഃ63 .. 10 5. .
തഥാപി ച പ്രയച്ഛാമി യുഷ്മത്പ്രിയചികീർഷയാ .
മഹാന്തം കിഞ്ചിദം കാലം തേജസ്സന്ധാരിതം64 മയാ ..1 06 ..
അസ്യ65 പ്രപശ്യത66 സ്ഥാനമമോഘം ഹ്യേതദുത്തമമ് .
അഥൈവമുക്താ ദേവേന തേ ദേവാ മുനിസത്തമ . .1 07..
ബഭൂവുസ്സഹിതാസ്തൂഷ്ണീം സുരാ ബ്രഹ്മപുരോഗമാഃ .

തേഷാം മധ്യേ തദാ വഹ്നിഃ67 പ്രോവാച ഭുവനേശ്വരമ് .. 1 08. .
ജുഹുധ്യേതത്പരന്തേജോ മയി ദേവ ത്രിലോകപ .
ജുഹാവാഗ്നൗ തതസ്തേജസ്തദാ സ്വീയം68 പരം ഭവഃ . .1 09. .
ഹുത്വാ തസ്മിന്തതഃ കൃത്സ്നം69 തുഷ്ടോഭൂത്പരമേശ്വരഃ .
വരം വൃണു ഹുതാശ ത്വമിതി പ്രോവാച ശങ്കരഃ ..8.72.1 10 ..
തതോ വഹ്നിഃ പ്രണമ്യേശം വരാനഭ്യര്ഥയദ്70 വിഭുമ്71 .
ഇച്ഛേയമേതം72 പുത്രന്തേ മമ നാമ്നാ പ്രകീര്‍തിതമ് . . 111 . .

59 വോ - ക ഖ. . 60 തം ബ്രൂത - ഖ . . 61 ച - ക . 62 തത് - ക ഖ. . 63 സുപങ്ഗവാഃ - ഖ. . 64 ...സ്സ്വന്ധാരിതം (?) . 65 അഥ - ക . 66 പ്രയച്ഛത - ഖ. . 67 തേഷാമഗ്നിസ്തദാ മധ്യേ - .ക. . 68 ..സ്തദാത്മീയം - ക. . 69 കൃത്സ്ന തതസ്തസ്മിന - ഖ . 70 പ്രാര്ഥയദ് - ക ഖ. . 71 വിഭു - ക. . 72 മേനം - ഖ .

422

ശാപസ്യാഹമഗമ്യഃ സ്യാം പശ്യേയം ത്വാഞ്ച നിത്യശഃ .
ധാരയേയം സുഖേനൈതദുത്സൃജേയഞ്ച ശങ്കര .. 1 12. .
സര്‍വഭക്ഷോപ്യലേപഃ73 സ്യാം പാപന്ന ച74 ഭവേന്മമ .
മയി ദേവാശ്ച യജ്ഞാശ്ച പ്രതിഷ്ഠാം യാന്തു ശൂലധൃക് .. 113..
അഹം ഭൂതേശ്വരശ്ച സ്യാമഹം പശുപതിശ്ച ഹ .
അഹം തവ തനുഃ സ്യാഞ്ച ത്വന്മൂര്‍ത്തിസ്ത്വദുപാശ്രയഃ75 ..114..
വരമിച്ഛാമി ദേവേശ ദീയമാനമിമം76 ത്വയാ .
ഏവമസ്ത്വിതി തത്സര്‍വം വഹ്നയേ പ്രദദൗ വിഭുഃ ..1 15. .
വിസൃജ്യ ച തതോ ദേവാന്‍ ദേവദേവോ വൃഷധ്വജഃ .
പുനര്‍വിവേശ ഭവനം ദേവീ ചൈന77മഭാഷത .. 11 6. .
ക്വ ഗത്വാ ത്വമിഹായാതഃ ക്ഷിപ്രം ത്രിഭുവനേശ്വര .
കിന്തദ് ഗുരുതരം കാര്യം യേന നിര്‍ഗതവാനസി .. 1 17. .
തതഃ പ്രോവാച ദേവേശഃ പാര്‍വതീം രുഷിതാനനാമ് .
ഗതോസ്മി ത്വരിതോ ദേവി ദേവൈര്‍വിജ്ഞാപിതഃ പ്രിയേ ..1 18..
ബഹിഃസ്ഥൈഃ പദ്മപത്രാക്ഷി ഭക്തിമദ്ഭിസ്സുദുഃഖിതൈഃ .

അഥോവാച തതോ ദേവീ ദേവം സർവജഗത്പതിമ് .. 1 19..
കഥം ത്വമാഗതാന്ദേവ ബഹിഃസ്ഥാൻ ത്രിദിവൗകസഃ .
ജ്ഞാതവാനസി സന്ത്രസ്താൻ കേനാഖ്യാതഞ്ച തേ വിഭോ ..8.72.120 . .
ദേവദേവ ഉവാച
പ്രവിശ്യ ഹുതഭുഗ് ദേവി മണിസ്തമ്ഭം സമാസ്ഥിതഃ .
ന്യവേദയത്സ്തുവന്മഹ്യം സർവാന്ദേവാൻ78 ബഹിഃസ്ഥിതാൻ ..121..
തവൈവാനുജ്ഞയാ79 ദേവി തസ്മൈ80 ദത്തോ വരോ മയാ .
തതോ ഭഗവതീ ക്രുദ്ധാ81 നന്ദിനം പ്രാഹ82 പാർവതീ . . 1 22..

73 സർവഭക്ഷോപലേപ്യഃ - ക. . 78 സ്യാമാപന്ന ച - ഖ- . 75 ...സ്ത്വദപാശ്രയഃ - ക. ഖ. . 76 ദീയമാനമീദം - ഖ. . 77 ഞ്ചൈവ - ക. ഖ. . 78 സർവദേവാൻ - ഖ. . 79 തവൈഷാജ്ഞാ മയാ - ഖ. . 80 യസ്മൈ - ക, യസ്തേ - ഖ. . 81 ...ഭവത്സുസംക്രുദ്ധാ - ക. . 82 പ്രതി - ക. .

കഥം പ്രവിഷ്ട83സ്തേ വഹ്നിർദ്വാരസ്ഥസ്യേഹ ദുർമതേ84 .
തതസ്സാസ്യ ഭൃശം ക്രുദ്ധാ ശ്രവണ85 ന്യസ്തമുത്പലമ് ..123 ..
ഗൃഹീത്വാ വജ്രസംകാശം നന്ദീശായ വ്യസർജയത് .
ദ്വാദശാദിത്യസംകാശം പ്രജ്വലത്തത്തദോത്പലമ്86 . .1 24..
വധാർഥം നന്ദിനോ87 ഘോരം പ്രസസാര സ്ഫുടന്നിവ .
ഹതോ നന്ദീശ്വര ഇതി പ്രോച്യോത്ഥായ ച ശങ്കരഃ88 . .125..
ഭദ്രം ഭവോത്പലക്ഷിപ്രമിത്യുക്ത്വാ ഗൃഹ്ണദുത്പലമ് .
അഥോമാപി തതോ ദേവീ പ്രത്യാപത്തിഞ്ജഗാമ ഹ ..126..
അഹോ ബത മഹത്കഷ്ടം കൃതം ക്രോധവശാന്മയാ .
കഥഞ്ചിന്ന ഹതോ89 നന്ദീ മഹാഗണപനായകഃ ..127..
തദ് ഗൃഹീത്വാ തതോ ഹസ്താദ് ദേവസ്യ ശ്രവണോത്പലമ് .
ചിക്ഷേപ ത്വരിതം ദേവീ ഭദ്രം ഭവതു തേ സരഃ . .1 28..
ഏവമുക്ത്വാ തതഃ ക്ഷിപ്തം90 ദേവ്യാ തച്ഛ്രവണോത്പലമ് .
വിന്ധ്യപൃഷ്ഠേ സരസ്തത്ര ബഹുപദ്മോത്പലം ബഭൗ .. 129..
ഹംസസാരസസംകീർണം ചക്രവാകോപശോഭിതമ് .

നാമ്നാ ഭദ്രോത്പലമിതി ഹേമശൃങ്ഗസമീപതഃ91 ..8.72.130 ..
തത്ര സ്നാത്വാ നരഃ92 ക്ഷിപ്രം സർവപാപൈഃ പ്രമുച്യതേ .
തത്രാക്ഷയം സദാ ദാനം പിതൃതർപണമേവ ച ..13 1 ..
മൃതശ്ചാത്ര നരോ യാതി നന്ദീശ്വരസലോകതാമ് .
തതോ ദേവം93 പുനർദേവീ വാക്യമാഹ ഗിരേഃ സുതാ ..132..
കിമൂചുസ്ത്വാം സുരാ ദേവ കീദൃശം ചാർചയൻ വരമ് .
കഥയാമാസ ദേവേശസ്തതോ ദേവ്യൈ ബൃഷധ്വജഃ ..133..
ദേവൈർവിജ്ഞാപിതോ ദേവി നിർഗതോഹം വരാനനേ .
ദേവ്യാ യ ഏഷ പുത്രാർഥം യോഗസ്തേ ഭുവനേശ്വര ..1 34..

83 പ്രതിഷ്ടവാൻ - ക. . 84 സ്യ സുദുർമതേഃ - ഖ . 85 ശ്രവണേ - ഖ. . 86 ജ്വലന്തന്തദോത്പലമ് - ക. ഖ . 87 നന്ദിനേ - ക. . 88 പ്രോവാച്യോത്ഥായ ശങ്കരഃ - ക., പ്രോത്ഥായ ച സ ശങ്കരഃ - -ഖ. . 89 കദാചിന്നി ഹതോ? - ഖ. . 90 ക്ഷിപ്രം - ക. . 91 ഹൈമശൃങ്ഗസമീപതഃ - ഖ . 92 സ്നാതോ - ഖ. . 93 ദേവ - ഖ. - -

അശുഭാന്യത്ര ദൃശ്യന്തേ ദാരുണാനി സഹസ്രശഃ .
സന്ത്രസ്താ പൃഥിവീ കൃത്സ്നാ വയഞ്ച ഭൃശമാകുലാഃ . .1 35 ..
തേനൈഷ ന യഥാ ദേവ്യാ ഗർഭേ സഞ്ജായതേ സുതഃ .
ഭവേച്ച തനയഃ ശ്ലാഘ്യോ വര ഏഷ പ്രദീയതാമ് .. 13 6. .
തതോഗ്നൗ തദദ്ഭുതം തേജോ മയാ പുത്രാർഥമീശ്വരി .
സുതസ്തേ ഭവിതാ ശ്രീമാൻ ഷട്ശിരാ ദ്വാദശേക്ഷണഃ . . 1 37..
തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ശശാപ ഗിരിജാമരാൻ .
യസ്മാന്മമ സുതോ ദേഹേ നേപ്സിതം തൈർദുരാത്മഭിഃ .
സ്വാസു പത്നീഷു തസ്മാത്തേ ന പ്രാപ്സ്യന്തി സുരാഃ സുതമ് ..1 38. .
പൃഥിവീ ചാപി സംമൂഢാ മച്ഛാപോപഹതേന്ദ്രിയാ .
ബഹൂൻപതീൻസമാസാദ്യ ന പുത്രം പ്രാപ്സ്യതേ ക്വചിത് . .1 39 . .
സനത്കുമാര ഉവാച94
വിരരാമ തതോ ദേവീ ശപ്ത്വാ ദേവാൻസവാസവാൻ .
കൈടഭാ നാമ നാമ്നാ ച പുണ്യാ നൈകവരപ്രദാ . .8.72.140 ..

വിന്ധ്യസ്യ ശിഖരേ ഹൈമേ തത്രാഭൂദ് ഗരിജാ ശുഭാ .
പുണ്യമായതനം തദ്ധി ശിലാഞ്ച രമണാഹ്വയാമ് . .141 . .
യോഭിഗച്ഛേന്നരോ വ്യാസ മൃതസ്സ ഗണപോ ഭവേത് .
അഥാജഗ്മുഃ സുരാസ്സർവേ സാർധം തത്ര ഹവിർഭുജാ . . 142. .
വിവർണാഃ കശ്മലോപേതാഃ സഗർഭാ ലജ്ജയാന്വിതാഃ .
താന്ദ്വാഃസ്ഥാനാഗതാന്നന്ദീ ശങ്കരായ ന്യവേദയത് . .143 ..
പ്രവിശ്യ സമനുജ്ഞാതാ ദേവമൂചുർദിവൗകസഃ .
തേജോ ന ശക്നുമഃ സോഢുമിദം ത്രിഭുവനേശ്വര .. 144..
ത്രാഹി നഃ സുരലോകേശ യഥാ സ്യാമ ഗതജ്വരാഃ .
അന്ധകശ്ചാസുരോത്യർഥം തപ്യതേ ദുശ്ചരം തപഃ .
ഭയഞ്ച നസ്തതോ ദേവ ദൃശ്യതേ സുമഹദ്വിഭോ ..145 ..

94 വാക്യമേതദ് 'വിരരാമേ' ത്യാദിപരവർതിപദ്യാർധാനന്തരം പഠിതം ക പുസ്തകേ .

425
ദേവദേവ ഉവാച
മാ ഭീർഭവതു വോ ദേവാ ഹനിഷ്യാമ്യഹമന്ധകമ്95 .
യുഷ്മദർഥേ പരാക്രാന്തം ഹിരണ്യാക്ഷസുതം വരമ് ..146. .
യൂയഞ്ച മേരുമധ്യസ്ഥം വനം യാത സുവിസ്തൃതമ് .
നാമ്നാ ശരവണം96 നാമ പുണ്യം ദ്വാദശയോജനമ് . . 147..
യുഷ്മാകം തത്ര സംഭിദ്യ97 കുക്ഷീന്ദൈവതപുങ്ഗവാഃ .
മദീയം തത്പരം തേജോ നിർഗമിഷ്യതി ദീപ്തിമത് . . 148..
സുവർണത്വം98 ച യാസ്യന്തി കുക്ഷയോ വഃ സുരോത്തമാഃ .
തതസ്തേ തദ്വചഃ ശ്രുത്വാ പ്രണമ്യ ശിരസാ ഭവമ് ..149 . .
ശ്രീമന്തം മേരുമാജഗ്മുഃ ശരധാനം ച തച്ഛുഭമ് .
യത്ര തേഷാം തദാ ഭിത്ത്വാ കുക്ഷീന്തേജോ നിരക്രമീത്99 ..8.72.1 50 ..
യുഗാന്താനലസംകാശം ദുർനിരീക്ഷ്യം സുരാസുരൈഃ100 .
മേരുശ്ചൈവാഭവത് ക്ഷിപ്രം ശ്രീമാനതി മനോഹരഃ ..1 51 ..
സർവം ഹിരണ്മയം ചക്രേ തേജോ മാഹേശ്വരം പരമ് .
വാതി ഗന്ധവഹോ101 ദിവ്യസ്സർവർതുകുസുമാവഹഃ . . 1 52. .

തേഷാഞ്ച കുക്ഷിഭേദാസ്തേ സുവർണത്വം പരം യയുഃ .
സ്വർഗേ ദുന്ദുഭയോ ദിവ്യാ നേദുഃ സ്വയമനാഹതാഃ . . 153 . .
പുഷ്പാണാം വൃഷ്ടയഃ പേതുസ്സുഗന്ധീനാമനേകശഃ102.
നമസ്കാരൈശ്ച ഭൂതാനാമദൃശ്യാനാമഭൂത്സ്വനഃ .. 1 54. .
ഏവമാദീനി പശ്യന്തഃ ശൃണ്വന്തശ്ച സുരോത്തമാഃ .
ഗത്വാ പിനാകിനേ ഹൃഷ്ടാസ്സർവമാവേദ്യ സുവ്രത103 .
പ്രേഷിതാഃ സ്ഥാണുനാ ജഗ്മുഃ □□□□□ല്ലോകാൻ ഹൃഷിതാനനാഃ . .155..

95 ഹംസ്യേ തമഹമന്ധകമ് - ക. . 96 ശരവന - ക. . 97 സംമിത്ത്വാ - ക. . 98 സപർണത്വം - ക. . 99 തേജോഭിശ്ച വ്യതിക്രമം (ന) - ക . 100 സുരൈരപി - ക ഖ. . 101 ഗന്ധർവരോ - ക. . 102 സുഗന്ധാനാ- മനേകശഃ - ക. . 103 സുവ്രതാഃ - ക .

ശ്രുത്വാ ദേവൈരഭിഹിതമിദം പ്രീതിയുക്തൈർവചോഗ്ര്യം
പ്രീതാ ദേവീ ഹൃദയമഹിതാ പുത്രജന്മപ്രവൃത്തിമ് .
ജ്ഞാത്വാ തസ്ഥൗ വിബുധവരദാ യോഗമാതാ വിധാത്രീ
തുഷ്ടിഞ്ചാഗാദ്ധൃദി സുരശിരഃസ്പൃഷ്ടപാദാരവിന്ദാ ..1 56..
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ സ്കന്ദജന്മപ്രവൃത്തിർനാമ ദ്വിസപ്തതിതമോ104ധ്യായഃ
വ്യാസ ഉവാച
അന്ധകഃ കസ്യ പുത്രോസൗ കിം വീര്യഃ കിം പരാക്രമഃ .
കഥഞ്ച നിഹതഃ സംഖ്യേ സർവമേതദ്വദസ്വ മേ .. 1 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
ശൃണു വ്യാസ മഹാബുദ്ധേ സർവമേതദ്യഥാഭവത് .
അന്ധകസ്യ പുരാവൃത്തം സർവം വക്ഷ്യാമി തേ ദ്വിജ ..2 ..
കശ്യപസ്യ സുതൗ ദിത്യാം ദൈത്യൗ തൗ സംബഭൂവതുഃ .
ഹിരണ്യകശിപുർജ്യേഷ്ഠോ ഹിരണ്യാക്ഷസ്തതോനുജഃ . .3..
ജ്യേഷ്ഠസ്തത്രാഭവദ്രാജാ ഹിരണ്യകശിപുസ്തദാ .
തസ്മിന്വിനിഹതേ വീരേ നരസിംഹേന ധീമതാ ..4. .
ഹിരണ്യാക്ഷോഭവദ്രാജാ സർവദൈത്യനമസ്കൃതഃ .
അപുത്രഃ സ തപസ്തേപേ പുത്രഹേതോരിതി ശ്രുതിഃ ..5..

സ ശംകുകർണം സംപ്രാപ്യ സിന്ധുസാഗരസങ്ഗമേ .
തപസ്തേപേ ദിതേഃ പുത്രോ ദേവം ദ്രഷ്ടും പിനാകിനമ് . .6..
വ്യാസ ഉവാച
കഥം തദഭവദ്ദിവ്യം പവിത്രം ലോകവിശ്രുതമ് .
ശംകുകർണം മഹേശസ്യ ക്ഷേത്രം സർവാർഥസാധകമ് .
യത്ഫലം പുണ്യസംപച്ച തന്മേ വ്യാഖ്യാതുമർഹസി . .7..

104 ഏകസപ്തതിതമോ ക..

427
സനത്കുമാര ഉവാച
പുരാ ഹി ഭഗവാന്ദേവഃ കപർദീ നീലലോഹിതഃ1 .
സിന്ധുസാഗരമാഗമ്യ ലോകാനുഗ്രഹഹേതവേ ..8..
തപഃകർതും സമാരേഭേ യദചിന്ത്യം സുരാസുരൈഃ2 .
ദശസ്വപി തതോ ദിക്ഷു രക്ഷണാർഥം ജഗത്പതിഃ . .9 . .
സ്ഥാപയാമാസ ഗണപാൻ നികുമ്ഭാദീൻസഹസ്രശഃ .
ശകുകർണം മഹാദംഷ്ട്രം സ്ഥൂലാക്ഷം സ്ഥൂലനാസികമ് .. 8.73.10 . .
ഹ്രസ്വപാദകരം ചൈവ ദാരിതാസ്യം വിഭീഷണമ് .
ശാർദൂലചർമസംഛന്നം ദ്വീപിചർമോത്തരച്ഛദമ് . .1 1 . .
ശംകുകർണമിതി ഖ്യാതം ഗണേശം സുമഹാബലമ് .
സമാഹൂയ സമീപന്തു ഭഗവാനിദമബ്രവീത് .. 1 2..
സ്വൈസ്ത്വം ഗണേശ്വരൈസ്സാർധം ന വിശേയുര്യഥാ സുരാഃ.
തഥാ പാഹി വനം വത്സ യാവദേതദ് വ്രതം മമ . .1 3 ..
ഏവം സ കൃത്വാ രക്ഷാം തു മഹാദേവോ വൃഷധ്വജഃ .
തപസ്തേപേ മഹത്തത്ര ഘോരം പരമദുശ്ചരമ് .. 14. .
അഥാജഗ്മുസ്സുരാസ്തത്ര സർവേ ശക്രപുരോഗമാഃ .
നിരുദ്ധാഃ ശകുകർണേന ന ചേലുഃ പദമഗ്രതഃ . . 15 . .
ദേവാ ഊചുഃ
ഭോ ഗണേശാ വയം ദേവം ശർവമുഗ്രം കപർദിനമ് .
ദ്രഷ്ടും കാര്യേണ സംപ്രാപ്താസ്തന്നോ ദർശയതാനഘാഃ4 .

ആകുലാസ്തമപശ്യന്തോ നശ്യാമ5 പ്രമഥേശ്വരാഃ6 . .1 6 . .
ശംകുകർണ ഉവാച
ന യുഷ്മാഭിഃ സുരാഃ ശക്യോ ദേവോ ദ്രഷ്ടും കഥഞ്ചന .
തപഃ കുരുത ഭദ്ര വസ്തതോ ദ്രക്ഷ്യഥ ശങ്കരമ് .. 17..

1 നീലലോചനഃ - ഖ. . 2 സുരൈരപി - ക. . 3 കൃത്വാ സ - ഖ. . 4 ദർശയ (ദംശയ?) മാനഘ്നാഃ - ക. . 5 ന സ്യാമ (?), പശ്യാമ - ഖ. . 6 പ്രമഥേശ്വരം - ക, . 7 ശക്യം - ക. .

ദേവാ ഊചുഃ
മാ ലോകാനാം വിനാശഃ സ്യാദ് ഗണേശ്വര മഹാദ്യുതേ .
ഇതി പ്രയച്ഛ നോ ദ്വാരം പ്രസാദം കുരു നഃ പ്രഭോ8 . . 18..
ശംകുകർണ ഉവാച
ലോകാ നശ്യന്തു യൂയം വാ ന പ്രവേശഃ പ്രദീയതേ .
വിനഷ്ടാൻ9 പുനരേവേശഃ സ്രക്ഷ്യതേ ഭുവനേശ്വരഃ . . 1 9. .
സ്രഷ്ടാ സ ഏവ ഭൂതാനാം സ വിനാശയിതാ തഥാ .
തം വിനാ കഃ സുരാഃ ശക്തോ ലോകാന്നാശയിതും വിഭുമ് . .8.73.20 ..
യച്ഛാമ ന വയം ദ്വാരമാജ്ഞാ നഃ പാരമേശ്വരീ .
ത ഏവമുക്താഃ10 സംചിന്ത്യ ജഗ്മുർബ്രഹ്മസദഃ സുരാഃ ..21 . .
തതോ നിവേദയാമാസുർബ്രഹ്മണസ്തേ സുരോത്തമാഃ .
അഥ ബ്രഹ്മാ സുരാനാഹ മയാ സഹ പുനഃ സുരാഃ . .22 . .
ഗച്ഛധ്വം ഗണപാൻ യാവത് പ്രത്യാപത്തിം നയാമി വഃ11 .
തതസ്തേ ബ്രഹ്മണാ സാർധം വിഷ്ണുനാ ച ദിവൗകസഃ ..23 ..
തമേവ പുനരാജഗ്മുസ്തിഷ്ഠതേ യത്ര ശങ്കരഃ .
അഥ താൻപുനരേവാസൗ12 രുരോധ ഗണപേശ്വരഃ . .24. .
ശംകുകർണോ ഗണാധ്യക്ഷസ്തേജസാ പ്രജ്വലന്നിവ .
അഥ ബ്രഹ്മാ തമാഹേദം സാന്ത്വമർഥയുതം വചഃ .. 25..
ഗണേശ്വര ന ദേവാനാം ദൗഷ്ട്യം കിഞ്ചിദ്ധി വിദ്യതേ .
തവ പ്രസാദാത്പശ്യന്തു ദേവാ ദേവം13 വൃഷധ്വജമ് . .26. .
ശിരസാ പ്രണാതാസ്തുഭ്യം ദേവാശ്ചേന്ദ്രപുരോഗമാഃ14 .

അഹം ച വിഷ്ണുനാ സാർധം പ്രയാചേമ ഗണേശ്വര15 ..27..
തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ബ്രഹ്മണഃ സ ഗണേശ്വരഃ .
ക്രുദ്ധഃ പട്ടിശമുദ്യമ്യ വചഃ പ്രോവാച നിഷ്ഠുരമ് . .28..

8 തത്പ്രസാദ കുരു പ്രഭോ - ഖ. . 9 വിനഷ്ടേ - ക. . 10 ഏവമുക്തസ്തു - ക . 11 ച - ക. . 12 പുനരേവാശു - ക. ഖ. . 13 ദേവദേവം - ക ഖ . 18. സേന്ദ്രപുരോഗമാഃ - ക ഖ. . 15 ഗണപേശ്വരഃ - ഖ. .

ന മേ ഗുരുതരോ ദേവാഃ പ്രണാമോ ഭവതാം ന്വയമ് .
ആജ്ഞാ ഗരീയസീ ശമ്ഭോർന പ്രവേശോസ്തി കശ്ചന ..29 . .
പ്രതിഷിദ്ധാൻ16 കഥം ബ്രഹ്മന്നിയുക്താ രക്ഷണായ ച .
ഈശാജ്ഞാം സമതിക്രമ്യ പ്രയച്ഛാമ പ്രവേശനമ് ..8.73.3 0 . .
തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ഗണേശസ്യ മഹാത്മനഃ .
ഏകാന്തം പ്രയയൗ ബ്രഹ്മാ ലജ്ജയാ പരയാന്വിതഃ ..3 1 ..
ദേവാഃ സർവേ തതോ17 ദൃഷ്ട്വാ വ്രീഡായുക്തം പിതാമഹമ് .
ക്രുദ്ധാ മന്യുപരീതാങ്ഗാ വാക്യമൂചുർഗണേശ്വരമ് . . 32 ..
ഗണാധിപ ന തേ ലജ്ജാ ഗുരുമാക്രോശസേ കഥമ് .
നൈവം18 ത്വാം വിബ്രുവന്തം ഹി ശംസ്യതേ വൃഷഭധ്വജഃ ..3 3 . .
അവമാനം പുനർമൈവം19 ത്വമസ്മാകം കൃഥാ ഗണ .
മാദ്യ തേ വയമുദ്യുക്താ നാശയിഷ്യാമ ജീവിതമ് . .34. .
തേഷാം തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ശംകുകർണോ രുഷാന്വിതഃ .
വചഃ20 പ്രോവാച സംക്രുദ്ധസ്തിര്യഗ് വീക്ഷ്യ ദിവൗകസഃ ..3 5 . .
ഗുരവഃ കിം ഭവന്തോ മേ21 യേന ശങ്കേമരാധിപാഃ .
പ്രസാദ്യ ശങ്കരം യൂയം ഗതാ ദേവത്വമുത്തമമ് . .3 6 ..
ഗണഭൂതാഃ സുരേശസ്യ യൂയമപ്യമരോത്തമാഃ .
വയമപ്യതിയോഗീശാ ഗണപാസ്തസ്യ ശൂലിനഃ .. 37. .
സമാനാ യൂയമസ്മാകം ഹീനാ വാ ത്രിദിവൗകസഃ .
യസ്മാദ്വയം സുരേശാനം പശ്യാമോനുചരാമ ച ..38. .
സർവൈരേവ സുരൈസ്തസ്മാദ്വയം പൂജ്യാഃ സദാധികാഃ .

പശ്യാമോ നിർഭയാ യൂയം പ്രവേശം കുരുതാമരാഃ ..39. .
യാവദദ്യ ഗണേശാനാം ബലം ദ്രക്ഷ്യഥ ദാരുണമ് .
യദ്വോ ബലം ച യോഗശ്ച22 യത്തപോ യശ്ച വഃ ശ്രമഃ ..8.73.40 ..

16 പ്രതിഷിദ്ധം (?), .. ദ്ധാ - ക . 17 തതോ ദേവാസ്തഥാ - ഖ. . 18 നൈവ - ക. . 19 അപമാനം പുനശ്ചൈവ - ഖ. . 20 തദാ - ഖ . 21 ഭവന്ത്യേതേ - ഖ. 22 യോഗശ്ച - ക. ഖ. .

തത്സർവം ദർശയധ്വം വൈ തതോ ദ്രക്ഷ്യഥ23 മേ ബലമ് .
തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ സർവേ ദേവാഃ സുഗർവിതാഃ . .41 ..
പ്രഗൃഹീതായുധാഃ ക്ഷിപ്രം ശംകുകർണം വിദുദ്രുവുഃ .
തേഷാമാപതതാം വ്യാസ സുരാണാം ശൂരമാനിനാമ് ..42..
ബലം ജഗ്രാഹ യോഗേന ശംകുകർണോ മഹാബലഃ .
നിഗൃഹീതബലാസ്തേ തു സർവ ഏവ സുരോത്തമാഃ ..43 ..
നാശക്നുവൻ പദം ദാതും തസ്ഥുഃ സ്തമ്ഭാ ഇവാചലാഃ .
നിഗൃഹീതേഷു ദേവേഷു വിഷ്ണുഃ പ്രഹരതാം വരഃ ..44. .
അഭിദുദ്രാവ വേഗേന ശംകുകർണം ഗണേശ്വരമ് .
സ യോഗേന തദാ വിഷ്ണോർദേഹമസ്തമ്ഭയദ്ബലീ ..45..
സ യോഗം പുനരാസ്ഥായ വിഷ്ണുരൈശ്വര്യസംയുതഃ .
യുയുധേ ശംകുകർണേന സ ചൈനം പ്രത്യയുധ്യത . .46 . .
തയോസ്തു യോഗേശ്വരയോ24 ര്യുക്തയോർമുനിസത്തമ .
ബഭൂവ സുമഹദ് യുദ്ധം25 യോഗേനൈവ പരസ്പരമ് ..47..
വിനിഗൃഹ്യ സ തം വിഷ്ണും ഗണേശഃ ശർവവല്ലഭഃ .
പിതരം മമ യോഗേന യുയോധ പരമാദ്ഭുതഃ26 . .48. .
സ27 സൂക്ഷ്മം യോഗമാസ്ഥായ ബ്രഹ്മാ28 ഭൂതാന്യഥാവിശത് .
യദ്യദ്വിശത്യസൗ ഭൂതം ബ്രഹ്മാ ലോകപിതാമഹഃ ..49 . .
തത്ര തത്ര സ്ഥിതം29 ഹ്യഗ്രേ ശകുകർണമവൈക്ഷത .
സ ഭൂതാനി സമുത്സൃജ്യ തന്മാത്രാണ്യാവിശത് പ്രഭുഃ . .8.73.50 . .
ഇന്ദ്രിയാണ്യഥ തത്ത്വാനി ഭാ���ശ്ചൈവ പിതാമഹഃ .

തത്ര തത്ര സ യോഗാത്മാ യോഗം പരമമാസ്ഥിതമ് ..51 . .
അപശ്യത് സ്ഥൂലശിരസം ശകുകർണം മഹാബലമ് .
അഥാസ്മിന്നന്തരേ വ്യാസ ദേവദേവസ്യ ശൂലിനഃ . .52. .

23 ജ്ഞാസ്ഥഥ - ഖ. . 24 യോഗീശ്വരയോ - ക. ഖ. . 25 ദുദ്രുവുശ്ച മുഹുസ്തത്ത്വം - ഖ- . 26 പരമാദ്ഭുതം - ഖ . 27 സു - ക. ഖ. . 28 മഹാ - ഖ. . 29 തത്രാസ്ഥിതം - ഖ. .

431
ദിവ്യം വർഷസഹസ്രം തു പ്രയയൗ ദ്വാദശാത്മകമ് .
സമാപ്തം ചാഭവദ് വ്യാസ വ്രതം തസ്യ മഹാത്മനഃ . .53..
സ സമാപ്തേ30 വ്രതേ തസ്മിൻ യുഗാന്താഗ്നിസമദ്യുതിഃ31 .
അവൈക്ഷത ദിശഃ സർവാ ജീവയന്നിവ32 ശങ്കരഃ ..54..
സോപശ്യന്നിഗൃഹീ���സ്താൻ33 സർവാനേവ ദിവൗകസഃ .
സാമ്നൈവ സ തദാ ദേവഃ ശകുകർണം ന്യവാരയത്34 ..55..
സമ്യഗാജ്ഞാ കൃതാ വത്സ ത്വയാ മേ ഗണപേശ്വര .
മുഞ്ച ദേവാനിമാൻസർവാൻ മാവമംസ്ഥാ ഗണേശ്വര . .56 ..
ഏവം ദേവേന സംപ്രോക്തഃ35 ശംകുകർണോ ഗണാധിപഃ .
വിമുച്യ ദേവതാഃ സർവാസ്തസ്ഥൌ36 ദേവസമീപതഃ ..57..
സുരാ അപി തദാ സർവേ വ്രീഡയാ പരയാ യുതാഃ37 .
പ്രണേമുർദേവദേവേശം ഭക്ത്യാ പരമയാ വിഭുമ്38 ..58. .
താംസ്തദാ39 വ്രീഡിതാന്ദേവഃ പ്രഹസ്യ വിദിതാത്മവാൻ .
ഉവാച ബ്രഹ്മണാ സാർധം വിഷ്ണുമാഭാഷ്യ സുസ്വരമ്40 ..59. .
ഗണേശ്വരോയം ദേവേശാ മച്ഛാസനപരസ്സദാ .
യദനേന കൃതം കിഞ്ചിദ് വ്യേതു തദ്വഃ സുരോത്തമാഃ .
കർതവ്യം യച്ച തദ് ബ്രൂത യദർഥം യൂയമാഗതാഃ ..8.73.60 ..
ബ്രഹ്മോവാച
ശംകുകർണോ ഹ്യയം ശ്രീമാന ഗണേശോ യേന നോ ബലമ് .
ഹതം യോഗേന ദേവേശ വരോസ്മൈ സംപ്രദീയതാമ് .
അസ്മഭ്യം പരതോ ദദ്യാസ്സദാ41 ദർശനമാത്മനഃ ..61 ..
ദേവദേവ ഉവാച

അസ്യൈവേദം ഭവേന്നാമ്നാ പവിത്രം ലോകവിശ്രുതമ് .
ശംകുകർണമിതി ഖ്യാതം തഥാ സ്ഥൂലേശ്വരം42 ശുഭമ് ..62..

30 സമാപ്തേ ച - ഖ. . 31 സമപ്രഭഃ - ഖ . 32 ക്ഷീവയന്നിവ - ഖ. . 33 ..താസ്ത്രാൻ - ഖ. . 34 നിവാരയത് - ക. . 35 സ പ്രോക്തഃ - ക . 36 ദേവതാൻ സർവാന്തസ്ഥൗ - ക ഖ. . 37 പരയാന്വിതാ? - ഖ. 38 പരമയാന്വിതാഃ - ഖ. . 39 ���സ്തഥാ - (?) . 40 സർവശഃ - ഖ. . 41 ... ത്സദാ - ക., ശർവഃ - ഖ . 42 ശൂലേശ്വരമ് - ക. .

432

സമന്താദ്യോജനമിതം43 സർവതീർഥസമന്വിതമ് .
സർവയജ്ഞഫലൈർജുഷ്ടം സർവദാനഫലൈര്യുതമ് . .63 . .
യോത്രാഗത്യ44 ചരും കൃത്വാ മാം യത്നേനാർചയിഷ്യതി .
അഹോരാത്രോപവാസേന മമ ലോകം സ45 യാസ്യതി . .64. .
യത്കിഞ്ചിന്നിയമം കൃത്വാ യോത്ര സംവത്സരം വസേത് .
സ യോഗം പരമം പ്രാപ്യ ശംകുകർണസമോ ഭവേത് . .65..
യശ്ച പ്രാണാനിഹ ക്ഷേത്രേ ത്യജേന്നിയമമാസ്ഥിതഃ .
സ ദേഹഭേദമാസാദ്യ മഹാഗണപതിർഭവേത് . .66. .
പിതൄണാമക്ഷയം ശ്രാദ്ധമിഹ ദത്തം ഭവിഷ്യതി .
ഇയം ചൈശ്വര്യസംപന്നാസ്തപോയോഗബലാന്വിതാഃ . .67 ..
നിത്യം ദ്രക്ഷ്യഥ മാം ദേവാഃ പ്രയാത വിഗതജ്വരാഃ .
തതോ ദേവോ വരം ദത്ത്വാ ദേവേഭ്യഃ പ്രഭുരീശ്വരഃ ..68. .
പ്രകാമം ദർശനം നിത്യം തത്രൈവാന്തരധീയത .
ഗതേ തസ്മിന്മഹാദേവേ ബ്രഹ്മാ സുരവരൈർവൃതഃ .. 69. .
തത്ര ലിങ്ഗം പ്രതിഷ്ഠാപ്യ ചക്രേ തീർഥാന്യനേകശഃ .
ദശാശ്വമേധികം തീർഥം46 പുണ്യം47 പഞ്ചാശ്വമേധികമ് ..8.73.70 . .
സുരാണാം ചൈവ തീർഥാനി കൃത്വാ സ്വഭവനം യയൗ .
ഏതത്തേ കഥിതം വ്യാസ സിന്ധുസാഗരസങ്ഗമേ . .71 ..
പരം ഭഗവതഃ സ്ഥാനം പവിത്രം ലോകവിശ്രുതമ് .
സിദ്ധചാരണസംകീർണമപ്സരോഗണസേവിതമ് ..72 ..
ബഹുപുഷ്പഫലോപേതം സദാ വിഹഗനാദിതമ് .

തസ്മിൻ ഗത്വാ വനേ വ്യാസ ഹിരണ്യാക്ഷഃ പ്രതാപവാൻ . .73 ..
പുത്രഹേതോസ്തപസ്തേപേ ധ്യായമാനസ്ത്രിലോചനമ് .
അഥ ദേവസ്തദാ ഗത്വാ സഗണോ വൃഷഭധ്വജഃ48 . .74. .

43 യോജനമിദം - ക. ഖ. . 44 യോഭ്യാഗത്യ - ക., യോഭ്യാസയാ - ഖ . 45 ച - ഖ. . 46 പുണ്യം - ക. . 47 തീർഥം - ക. ഖ. . 48 സഗണേശോ വൃഷധ്വജഃ - ഖ. .

രമ്യം ഹിമഗിരേഃ ശൃംഗം മൈനാകമിതി49 വിശ്രുതമ് .
തസ്ഥൗ പരമയോഗീശഃ പരം ബ്രഹ്മ സനാതനമ് ..75..
തസ്യാഗത്യ തദാ ദേവീ സംസ്ഥിതാ പൃഷ്ഠതഃ ശനൈഃ .
കരാഭ്യാം പദ്മതുല്യാഭ്യാം നേത്രേ ശമ്ഭോർന്യമീലയത് ..76 ..
ജാനീതേ നേതി സംചിന്ത്യ ക്രീഡാർഥം ഹിമവത്സുതാ .
അഥ തസ്മിൻ ക്ഷണേ വ്യാസ ജഗദന്ധമജായത ..77..
അപ്രദൃശ്യം ഹി തമസാ തഥാഭൂതം പുരാ യഥാ .
അഥ ദേവസ്തദാ ബുദ്ധ്വാ തൃതീയം നേത്രമവ്യയമ് . .78. .
ലലാടേസൃജദൂർധ്വസ്ഥം യുഗാന്താഗ്നിസമപ്രഭമ് .
തേജസാ തസ്യ നേത്രസ്യ സ ഗിരിർഭസ്മസാദഭൂത്50 . .79 ..
പാർവതീ പിതരം ദൃഷ്ട്വാ തഥാ ദഗ്ധം പിനാകിനാ .
അപനീയ കരൗ തസ്ഥൗ51 വിഷണ്ണാ പതിപാർശ്വതഃ . .8.73.80 ..
അഥ ദേവസ്തദാ ദൃഷ്ട്വാ വിഷണ്ണവദനാമുമാമ് .
സൗമ്യേന ചക്ഷുഷാപശ്യച്ഛൈലം തം52 പുനരേവ തു . .8 1 ..
സ തഥാ53 ദൃഷ്ടമാത്രസ്തു പുനഃ പൗരാണികോഭവത് .
പ്രകൃതിസ്ഥം പുനർദൃഷ്ട്വാ ദേവീ പിതരമവ്യയമ് .
പ്രണമ്യോവാച ഭർതാരം ഹൃഷിതാസ്യാ54 ഗിരീന്ദ്രജാ . .82 ..
ശൈല ഏഷ ത്വയാ ദേവ കിമർഥം ഭസ്മസാത് കൃതഃ .
കിമർഥം പ്രകൃതിസ്ഥശ്ച പുനരേവ കൃതഃ പ്രഭോ ..83 ..
തസ്യാസ്തദ്വചനം ശ്രുത്വാ പ്രോവാച പരമേശ്വരഃ .
ലോചനേ മേ ത്വയാ ദേവി യസ്മിൻകാലേ നിമീലിതേ . .84..
അന്ധാസ്സമഭ��ല്ലോകാസ്തദാ സർവേ തമോവൃതാഃ .

പ്രകാശാർഥം തതോ ദേവി നേത്രമേതന്മയാ കൃതമ്55 ..85. .
ലലാടേ സുമഹദ്യേന ദഗ്ധോയമചലോത്തമഃ .
ത്വാഞ്ച ദീനാം പിതൃവധാദുപലക്ഷ്യ തതഃ ശുഭേ . .86 ..

49 ഇതി (?) . 50 ഭസ്മസാദ്ഭവത് - ക. ഖ. . 51 തസ്മിന - ഖ. . 52 ശൈലമപശ്യത് - ഖ . 53 അഥവാ (അഥാസൗ?) - ഖ. . 54 സാ - ഖ . 55 നേത്രമുന്മീലയാവൃതം - ഖ. .

പ്രിയാർഥം തവ സുശ്രോണി പ്രകൃതിസ്ഥഃ പുനഃ കൃതഃ .
അസ്മിംശ്ച തമസാ ഗ്രസ്തേ ലോകേ തീവ്രേണ സർവതഃ ..87. .
ഉത്പന്നോന്ധഃ പ്രഭാവേണ മമ ദേവി തഥൈവ ച .
തപ്യമാനായ ദാസ്യാമി ഹിരണ്യാക്ഷായ തം സുതമ് ..88 ..
ഏവമുക്ത്വാ സ ഭഗവാൻ പ്രഗൃഹ്യാന്ധം ഗണൈർവൃതഃ .
സിന്ധുസാഗരമാഗമ്യ ഹിരണ്യാക്ഷമുവാച ഹ ..89..
പശ്യ മാം ത്വം ദിതേഃ പുത്ര ചക്ഷുർദിവ്യം ദദാമി56 തേ .
ശർവോഹമാഗതോ ദൈത്യ വരം ബ്രൂഹി യഥേപ്സിതമ് . .8.73.90 . .
സ പ്രോത്ഥായ57 ഹിരണ്യാക്ഷഃ പ്രണമ്യ ശിരസാ ഭവമ് .
വരം സംപ്രാർഥയദ്58 ദേവം പുത്രം ദത്ത്വേതി സത്വരമ് ..91 ..
തമുവാച സുരശ്രേഷ്ഠഃ ശിരസാ59 പാദയോർനതമ് .
അയന്തേ സുരശാർദൂല പുത്രഃ60 പുത്രശതാഗ്രജഃ61 ..92. .
മാവജ്ഞാമന്ധ62 ഇത്യസ്യ കുര്യാസ്ത്വമസുരാധിപ .
ഭവിതാ തേ മഹാനേഷ തപോവീർഥബലാന്വിതഃ ..93 . .
ന കസ്യചിത്ത്വയം63 വധ്യോ മത്തോന്യസ്യ ഭവിഷ്യതി .
തതഃ സ ഭഗവാന്ദേവസ്തസ്മൈ ദത്ത്വാ സുതം ശുഭമ് ..94..
ജഗാമ ശിഖരം രമ്യം മൈനാകം പുനരേവ തു64 .
ആദായാന്ധം സുതം സോപി ഹിരണ്യാക്ഷോ മഹാസുരഃ ..95..
സ്വമശ്മകപുരം65 യാത്വാ ഭാര്യാമാഹ മനസ്വിനീമ്66 .
അയം തുഭ്യം സുതോ ദേവി ദത്തോ ഭഗവതാ സ്വയമ് . .96..
സംവർദ്ധയൈനം യോഗേന മാ പ്രമാദം കൃഥാഃ ക്വചിത് .
തസ്യാഃ സ്നേഹേന തം ദൃഷ്ടവാ സ്തനാഭ്യാം പ്രസ്നുതം67 പയഃ ..97..

സംവർധ്യമാനഃ68 കാലേന സോന്ധകഃ സമവർദ്ധത .
യദാ69 തു യൗവനം പ്രാപ്തസ്തദൈവം70 സമചിന്തയത് ..98. .

56 ദദാനി - ക ഖ . 57 ചോത്ഥായ - ഖ . 58 വരമപ്രാർഥയദ് - ക. ഖ. . 59 ചിരയാ(മാ?) . - ഖ. . 60 പുത്രം - ക ഖ. . 61 പുത്രശതാഗ്രജ - ക,.. ജഃ - ഖ. . 62 അന്ധ - ക. . 63 ദയം - ഖ. . 64 ച - ഖ. . 65 സ്വകീയം പുന (ര) - ഖ., സ്വയമന്തഃപുരം - (?) . 66 യശസ്വിനീമ് - ക. . 67 പ്രസ്നുതം - ക ഖ. . 68 സംവർദ്ധമാനഃ - ഖ. . 69 യഥാ - വ . 70 ...സ്തുദൈവ - ക. ഖ. .

435

ധിഗ് ജീവിതം മമാന്ധസ്യ മൃത്യുരേവ വരോ മമ .
യോഹമന്ധോ ന പശ്യാമി ഗൃഹ71 സംബന്ധിബാന്ധവാൻ . .99..
ധന്യാസ്തേ പുരുഷാ ലോകേ യേ സ്വയം യാന്ത്യവിക്ലവാഃ .
ദൃഷ്ട്വാ ദൃഷ്ടവാ മുഖം ബന്ധൂനാഭാഷ്യ ഹി72 യഥാസുഖമ് ..8.73.1 00 . .
കാര്യം ഭവേച്ച ലോഷ്ടേന തൃണേനാഥ ശവേന73 വാ .
ന മയാനുഗൃഹീതേന ധിങ്മാമശുഭകാരിണമ് . .1 01 . .
സുതസ്നേഹാദയം ദൈത്യഃ സദാ മാം രക്ഷതേ പിതാ .
ഹന്തവ്യം ന വിഹന്ത്യേഷ കോഷക്ഷയകരം ഹി മാമ് ..1 02 ..
നായം സ്നേഹേന സംമൂഢോ ജാനാതീമാം മമ വ്യഥാമ് .
അഹമേവ കരിഷ്യാമി യത്കാര്യം ബുദ്ധിമത്തമൈഃ74 .. 103 . .
തപോ മഹത്സമാസ്ഥായ ചക്ഷുഷ്മാൻ ഭവിതാ ഹ്യഹമ് .
സ ഏവം പരിനിശ്ചിന്ത്യ75 ബഹുധാന്ധഃ സുബുദ്ധിമാൻ ..1 04..
ആമന്ത്ര്യ സഹിതം76 മാത്രാ പിതരം തം പ്രണമ്യ ച .
ജഗാമ തപസേ77 ധീമാൻ സംകല്പ്യ കൃതനിശ്ചയഃ . . 1 05..
പിത്രാ ശോകപരിപ്ലുതേക്ഷണമുഖേനായാസഖിന്നാത്മനാ
മാത്രാ ചാസകൃദശ്രുപാതമുഖയാ സംവീക്ഷ്യമാണശ്ചിരമ് .
തത്തീവ്രാധ്യതിഖേദദൃഷ്ടിവിരഹ78 പ്രക്ഷ്വേഡിതോന്ധഃ ശ്വസൻ79
ധ്യായന്ദേവമുമാപതിം സ80 തപസേ യാതോ ഗൃഹാദന്ധകഃ .. 106 ..
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ അന്ധകോപാഖ്യാനേ തപഃപ്രയാണം81 നാമ ത്രിസപ്തതിതമോ82ധ്യായഃ

സനത്കുമാര ഉവാച
അഥ ഗത്വാ സ വിപ്രേന്ദ്ര ഹിരണ്യാക്ഷസുതസ്തദാ .
ഗങ്ഗാദ്വാരം ശുഭദ്വാരം തപോവനമനുത്തമമ് ..1 ..

71 ഗൃഹേ - ക. . 72 മുഖം ഹി ബന്ധൂനാം ഭാഷന്തേ - ഖ, മുഖംസ്വബന്ധൂനാമാഭാഷന്തേ (?), സുഖം ഹി ബന്ധൂനാം - ക . 73 ശരേണ (?) . 74 -..സത്തമൈഃ - ക. ഖ. . 75 പരിനിശ്ചിത്യ - (?) . 76 സഹിതോ - ഖ.. 77 തപസോ - ക. ഖ. . 78 ദൃഷ്ടിഖേദവിരഹം - ക. . 79 പ്രക്ഷോധിതോന്തഃ ശ്വസനഃ - ഖ., പ്രഖ്യാപിതാന്തഃ, സ്മയൻ - ഘ. . 80 ധ്യായൻപാദമുമാപതേഃ - ക. ടി., ..മുമാപതേസ്സ - ക. . 81 അന്ധകതപഃ പ്രയാണേ - ഖ. . 82 ദ്വിസപ്തതിതമോ - ക. .

436
ദിവ്യം കനഖലം നാമ യത്ര ഹൈരണ്വതീ നദീ .
വൃക്ഷാഃ കനഖലാ യത്ര സർവ ഏവ ഹി കാഞ്ചനാഃ ..2..
യത്ര ദക്ഷഃ പുരാ യജ്ഞമയജദ് ദൈവതൈസ്സഹ1 .
മഹാദേവേന യത്രാസ്യ യജ്ഞോ വിനിഹതഃ പുരാ . . 3 . .
തത്രാസൗ ദേവമഭ്യർച്ച്യ സ്നാതഃ പ്രയതമാനസഃ .
നമസ്കൃത്വാ ദൈവതേഭ്യ ഇദം വചനമബ്രവീത് . .4. .
അന്ധക ഉവാച
യേസ്മിൻ തപോവനേ ദേവാ ഭൂതാനി വിവിധാനി ച .
സർവാംസ്താഞ്ഛരണം യാമി തപഃസിദ്ധിം ദിശന്തു മേ2 ..5..
അദ്യപ്രഭൃതി കർത്താസ്മി തപ3 ഉഗ്രം സുദുശ്ചരമ് .
വരാൻ യേനാപ്നുയാമിഷ്ടാന്മൃത്യും വാ പ്രാണനാശനമ . .6..
സനത്കുമാര ഉവാച
സ ഏവമുക്ത്വാ തു തതഃ പാരാശര്യ മഹാബലഃ .
സംവത്സരം വായുഭക്ഷോ ബഭൂവ ക്ലമവർജിതഃ ..7. .
തഥാ ത്രിഷവണ4 സ്നായീ ജുഹ്വാനോ□□□□□സ്തഥൈവ ച5 .
ദേവാർചനരതശ്ചൈവ ജപഹോമപരസ്തഥാ6 ..8. .
വർഷേ വർഷേ തു7 സംപൂർണേ സ്വാങ്ഗാദുത്കൃത്യ കാർഷികമ്8 .

പിശിതസ്യ തദാ ഭാഗം ജുഹാവാഗ്നൗ മഹാസുരഃ9 ..9. .
ഏവം തസ്യാഗമദ്ദിവ്യം സഹസ്രം മുനിസത്തമ .
ജുഹ്വതഃ സ്വാനി മാംസാനി വർഷാണാം പ്രത്യഹം തദാ . . 8.74.10 ..
സോസുരഃ ശംഖഹാരാമ്ബുസുധാകുന്ദേന്ദുപാണ്ഡരഃ .
ബഭൂവാസ്ഥിസിരാശേഷഃ കേവലം10 തപസി സ്ഥിതഃ . .1 1 . .
സ തേന തപസാ യുക്തോ ഭാസ്കരം നിഷ്പ്രഭം തദാ 11 .
സോമം ച ഗ്രഹതാരാഭിസ്സഹ ചക്രേ മിതാത്മവാൻ .. 1 2. .

1 ദേവതൈസ്സഹ ക. ഖ. . 2 മാമ് - ഖ. . 3. .സ്മിന്തപ - ക- . 4 ത്രിഷവണം - ക. . 5 ജുഹ്വാനോഗ്നിം തഥൈവ ച - ക. ഖ . 6 ജപ്യഹോമപരസ്തഥാ - ക ഖ. . 7 വർഷേഥ - ഖ. . 8 കായികമ് - ക. . 9 മഹാസുതഃ - ഖ. . 10 കേവലേ - ഖ. . 11 തഥാ - ഖ. .

437

സ ഏവ ഭാസ്കരോ യദ്വത് പ്രകാശയതി തേജസാ .
അശോഷയത് പല്വലാനി നദീകൂപസരാംസി ച .. 13 ..
പവനം സ്തമ്ഭയാമാസ സോന്ധകസ്തപസാ തദാ12 .
വ്യോമ്നി സിദ്ധാ ന ഗച്ഛന്തി വിമാനാനി ച പേതിരേ13 . .14..
തസ്യ തത്തപസോ രൂപം ദൃഷ്ടവാ വിഘ്നശതാന്യുത .
അകരോത് സഹസാ ശക്രോ വിക്രിയാം ന ച സോന്വഗാത് ..15..
തതോ ബ്രഹ്മാ തമഭ്യേത്യ14 പ്രോവാചാന്ധകദാനവമ് .
മഹാസുര തപോ ഘോരം ത്വയാ തപ്തം മഹാബല .
തുഷ്ടോസ്മി തേ15 മഹാബാഹോ ചക്ഷുഷ്മാൻഭവ സുവ്രത . .16..
ശരീരം പ്രകൃതിം യാതു യഥാപൂർവഞ്ച തേസുര .
ബ്രൂഹി ചാന്യം വരം ഭൂയോ യസ്തേ മനസി സംസ്ഥിതഃ .. 17..
സനത്കുമാര ഉവാച
സ ചക്ഷുഷ്□□□സ്തദാ16 ഭൂത്വാ ശരീരേണാക്ഷതേന ച .
ഉവാച പ്രണതഃ സാക്ഷാദ്17 ബ്രഹ്മാണം ലോകഭാവനമ് . . 18..
അന്ധക ഉവാച
ഭഗവൻ യദി തുഷ്ടോസി യദി മേ ചരിതം തപഃ .
അപ്രതിദ്വന്ദ്വതാം18 സംഖ്യേ ദൈവതേഭ്യഃ പിതാമഹ ..1 9. .

മഹാബലത്വം മായാശ്ച19 തഥാ ചാമരതാമപി .
ഏതദിച്ഛാമി ദേവേശ യദി ത്വം വരദോ മമ . .8.74.20 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
തസ്യ തദ് വചനം ശ്രുത്വാ പ്രഹസ്യ ഭഗവാൻ വിഭുഃ .
ഹിരണ്യാക്ഷസുതം പ്രാഹ പുനരേവ വചഃ ശുഭമ് ..21 ..
അമരത്വം ന ദൈത്യസ്യ ദദാമി20 ദിതിനന്ദന .
സാന്തരം തു ഭവേത്തത്തേ സ്വയമേവോത്തരം വദ ..2 2 . .

12 സ്തപസസ്തഥാ - ഖ. . 13 പേദിരേ - ഖ. . 14 ബ്രഹ്മാണമഭ്യേത്യ - ഖ. . 15 തുഷ്ടോസ്മിന്തേ - ക. . 16 ചക്ഷുഷ്സ്തു തദാ - ഖ. . 17 സാർധം (സോന്ധഃ?) - ഖ. . 18 അപ്രതിദ്വന്ദ്വതാ - ഖ. . 11 ച - ഖ . 20 ദദാനി - ക., ദദാതി ഖ. .

അന്ധക ഉവാച
യാ സ്ത്രീ സ്യാല്ലോകമാതാ വൈ പ്രണമേയം ന താം യദി .
തദാ സ്യാന്മമ മൃത്യുസ്തു മൃത്യുഹീനോന്യഥാ21 ഹ്യഹമ് ..23 ..
ബ്രഹ്മോവാച
ഏവമേതദ് ഭവതു തേ ത്വയാ പ്രോക്തം യദദ്യ വൈ22 .
അന്ധകോ ഭവ നാമ്നാ ത്വം ലോകേ ഖ്യാതിം ച യാസ്യസി ..24. .
സനത്കുമാര ഉവാച
ഏവമുക്ത്വാ സ ഭഗവാനന്ധകം ദേവകണ്ടകമ്23 .
ജഗാമ സ്വം തദാവാസം വിരരാമാന്ധകശ്ച സഃ . .25 . .
സ ഗങ്ഗാമ്ഭോഭിരാപ്ലുത്യ ദേവമിഷ്ട്വാ യഥാവിധി .
അഗ്നിം ഹുത്വാ തതോ ധീമാനനുമാന്യ തപോവനമ് .
സഹായൈത്സഹ ദൈത്യേന്ദ്രോ ജഗാമ24 പിതുരന്തികമ് ..26..
സ ഹൃഷ്ടചേതാസ്തപസാ25 മഹാബലോ വിവൃദ്ധകാമഃ സുരശത്രുതോഷണഃ .
പിതുസ്സകാശം പുനരേവ ദീപ്തിമാനഗച്ഛദുദ്ധൂതബലാഹകോപമഃ ..27..
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ അന്ധകവരലാഭോ നാമ26 ചതുഃസപ്തതിതമോ27ധ്യായഃ

75 / 74

സനത്കുമാര ഉവാച

സോഷ്ടാഭിർദാനവൈസ്സാർധം ഗത്വാ തത്പുരമന്തികേ .
നിവേദയാമാസ പിതുഃ കൃതാർഥോഽന്ധക ആഗതഃ .. 1 ..
പ്രിയാഖ്യാതുസ്തതോ1 വ്യാസ ഹിരണ്യാക്ഷോഽസുരേശ്വരഃ2 .
ദദൗ രത്നാന്യനേകാനി തഥാ കാമാനഭീപ്സിതാൻ ..2. .
സ്വയം രാജാ തദാ3 സർവൈഃ സുഹൃദ്ഭിഃ സഹവാഹനൈഃ .
സഹ സ്ത്രീഭിര്യയൗ തൂർണം സോമസ്താരാഗണൈരിവ .. 3 . .

21 യഥാ - ക. . 22 യദന്ധക - ഖ. . 23 ലോകകണ്ടകമ് - ഖ . 24 ദൈത്യേന്ദ്രൈർജഗാമ - ഖ. . 25 പ്രഹൃഷ്ടചേതാസ്തപയാ - ഖ., ...സം - ഖ. . 26 പ്രദാനോ നാമ - ഖ., പ്രദാന നാമ - ഘ. . 27 ത്രിസപ്തതി- തമോ - ക. .

1 പ്രിയാഖ്യാതും തതോ - ഖ . 2 മഹാസുരഃ - ഖ. . 3 തതഃ - ഖ. .

സ ഗത്വാ നാതിദൂരേഥ വനേ സാശോകചമ്പകേ .
ആസസാദ സുതം ശ്രീമാൻ4 സോമോ ബുധമിവാപരമ് . .4. .
കൃതാർഥം സ സുതം5 ദൃഷ്ട്വാ തുഷ്ടോഭൂദ്ദാനവേശ്വരഃ .
സ്നേഹാത്സ തം6 പരിഷ്വജ്യ മൂർധ്ന്യുപാഘ്രായ ചാസകൃത് ..5 . .
കഥം കേന ച കാലേന കേ ച ലബ്ധാ വരാസ്ത്വയാ7 .
പൃഷ്ടഃ സ കഥയാമാസ യഥാവൃത്തമശേഷതഃ . .6. .
തസ്യ തദ്വരദാനഞ്ച തഥാ മാഹാത്മ്യമേവ ച .
ശ്രുത്വാ തേസുരശാർദൂലാഃ8 പ്രണേദുഃ സാഗരാ ഇവ ..7. .
സനത്കുമാര ഉവാച
തതസ്തം രഥമാരോപ്യ9 ഹിരണ്യാക്ഷോഽന്ധകം സുതമ് .
സുഹൃദ്ഭിസ്തൈഃ സഹൈവാശു പ്രവിവേശ സ്വകം പുരമ് ..8..
സ പുത്രസഹിതോ ഭാതി ദൈത്യഃ സംപൂർണമാനസഃ .
ചരൻ രാശിമിവാദിത്യോ യഥാ സഹ ശനൈശ്ചരഃ . .9. .
സനത്കുമാര ഉവാച
തതഃ പ്രവിശ്യ ദൈത്യേന്ദ്രഃ സുഹൃദ്വർഗമുവാച സഃ10 .
അധ്വര്യുരിവ11 സാന്നായ്യേ12 യഥാന്യാനൃത്വിജഃ സ്ഥിതാൻ13 .. 8.75.10 ..

ഹിരണ്യാക്ഷ ഉവാച
ശ്യണുധ്വം യദിദാനീം മേ കൃത്യം ഹൃദി ചിരസ്ഥിതമ് .
കർതവ്യം സഹ സർവൈസ്തു യുഷ്മാഭിർഭീമവിക്രമൈഃ ..1 1 . .
മയാ മനീഷിതം പൂർവ കൃതകൃത്യ ഇഹാഗതേ .
അന്ധകേ നഗരേസ്മിന്ന്വൈ കർതാഹം കൗമുദീമിതി ..12..
മഖഘ്നസ്യ ച ദേവസ്യ ദേവരാത്രിം മഹാപ്രഭാമ്14 .
കരിഷ്യാമീതി തത്സർവം ക്രിയതാമവിശംകയാ .. 1 3..

4 ധീമാൻ - ഖ. . 5 തു തം - ക ഖ . 6. ത്സുതം (?) 7 ഇതി (?) . 8... സുരപശാർദൂലാഃ(?)- ഖ. . 9 രഥമാരോഹ്യ - ഖ. . 10 ഹ - ക. . 11 അധ്വയുഃസഹ - ഖ . 12 സായാഹ്നേ - ക, സാമാഹ്നേഃ ഖ. . 13 ശുഭാൻ - ക. ഖ. . 14 പ്രഭോഃ - ഖ. .

ഘുഷ്യതാം നഗരേ ഹ്യസ്മിംശ്ചത്വരേഷു സഭാസു ച .
കൗമുദീദിവസാനഷ്ടൗ15 സപ്ത ചൈവ മമാജ്ഞയാ . . 14..
താവദേവ ച ദേവസ്യ സന്തു മേ ദേവരാത്രയഃ .
സുഹൃദോ യേ ച ദൈത്യേന്ദ്രാ ദാനവാശ്ച മഹാബലാഃ . .1 5. .
സർവാസു ദിക്ഷു തേപീഹ സമായാന്തു രമന്തു ച .
അസ്മത്പക്ഷേ ച യേ വിപ്രാഃ ശുക്രപ്രഭൃതയഃ ശുഭാഃ . . 1 6..
നാഗാ രക്ഷാംസി യക്ഷാശ്ച ഗന്ധർവാ മനുജാസ്തഥാ .
തേപി സർവേ സമായാന്തു രമന്തു ച മയാ16 സഹ ..17. .
സനത്കുമാര ഉവാച
ത ഏവമുക്താ ദൈത്യേന്ദ്രാ ഹിരണ്യാക്ഷേണ ധീമതാ .
തഥാ ചക്രുസ്തദാ സർവം17 യഥോക്തമമരദ്വിഷാ . . 18..
ദൂതാൻ സംപ്രൈഷയൻ18 ക്ഷിപ്രം ദൈത്യാനാം ദാനവൈസ്സഹ .
തഥാന്യേഷാം ച പക്ഷാണാമാത്മനഃ ശക്തിനന്ദന . . 1 9. .
നിമന്ത്രയതി വോ രാജാ ഹിരണ്യാക്ഷോ മഹാബലഃ .
സുഹൃദ്വർഗൈസ്തു19 സഹിതാ ഗച്ഛധ്വം തം ദിദൃക്ഷവഃ ..8.75.2 0 ..
ഘണ്ടിക20ശ്ചാഹതൈർവസ്ത്രൈർവേഷ്ടിതഃ സുവിഭൂഷിതഃ .
ആരൂഢഃ പാണ്ഡരം മത്തം ഗജം സമവഘോഷയത് . .2 1 ..

രാജാ ജയതി ദൈത്യേന്ദ്രോ ഹിരണ്യാക്ഷഃ പ്രതാപവാൻ .
ഹതാ ദൈത്യദ്വിഷഃ സർവേ ദാനവാനാഞ്ച ശത്രവഃ . . 22 ..
ജയായ ദിതിപുത്രാണാമാദിത്യാനാം ഭയായ21 ച .
പ്രാതഃപ്രഭൃതി രാജാ വ ആജ്ഞാപയതി കൗമുദീമ് ..23..
ദേവ22രാത്രിം ച23 ദേവസ്യ രുദ്രസ്യ സുരനാശനീമ്24 .
സുസംമൃഷ്ടോപലിപ്താഭീ രഥ്യാഭിഃ ക്രിയതാം പുരമ്25 ..24..

15 ദിവസേ ചാഷ്ടൗ - ഖ. . 16 ഹാ - ക . 17 സർവേ - ഖ. . 18 ദൂതാനപ്രേഷയൻ - ക. ഖ . 19 .. ശ്ച - ഖ . 20 ഘണ്ഠിക ഖ . 21 ജയായ -ക . 22 ദീപ (?) . 22 ... രാത്രീശ്ച - ഖ. . 24 സുരനാശനീഃ - ഖ . 25 പരാം - ക. .

441
വാസോഭിരഹതൈഃ സർവേ ഭവന്തു26 പുരവാസിനഃ .
സ്രഗ്വിണഃ സശിരഃസ്നാതാ ദത്തഭുക്താ27 യഥാക്രമമ് .. 25. .
ഗായന്തു ഗായനാശ്ചൈവ നൃത്യന്തു നടനർതകാഃ .
ഉച്ഛ്രിയന്താം പതാകാശ്ച ഗൃഹവീഥ്യാപണേഷു ച . . 26 . .
ഗൃഹാണി ചോപലിപ്താനി നിത്യമേവ ഭവന്തു ച28 .
പുഷ്പപ്രകരജുഷ്ടാനി29 ധൂപൈർനാനാവിധൈരപി . .27. .
സ്രഗ്ദാമവന്തി സർവാണി വനമാലാകുലാനി ച .
ബ്രാഹ്മണാശ്ചൈവ30 ഭോജ്യന്താം ക്രിയന്താം വാചാനി31 ച . .28..
ബ്രഹ്മഘോഷാശ്ച സർവത്ര പുണ്യാഹോദീരണാനി ച .
ദീപരാത്രൗ ച സർവത്ര രാജമാർഗേ ഗൃഹേഷു ച32 . . 29..
അനന്തരാഃ33 ക്രിയന്താം വൈ പ്രചുരസ്നേഹവർത്തയഃ .
തരുണാഃ സഹ യോഷിദ്ഭിസ്സമന്താത്പര്യടന്തു34 ച ..8.75.3 0 . .
രമമാണാ ഹസന്തശ്ച ഗായന്തോ നൃത്തസേവിനഃ .
ഭാണ്ഡവാദ്യാനി വാദ്യന്താം നൃത്യന്താം ദൈത്യയോഷിതഃ . .3 1 ..
മഹാദേവസ്യ പൂജാം ച35 ഗന്ധപുഷ്പാദികീം ശുഭാമ് .
ഉപഹാ□□□ശ്ച വിവിധാൻ സ്നപനാനി36 മഹാന്തി ച . .3 2. .
വലയഃ പുഷ്കലാ37 ശ്ചൈവ ഭക്ഷ്യഭോജ്യൈരലംകൃതാഃ .
ദീപാംശ്ച വിവിധാകാരാൻ പാനാനി ച ര□□□സ്തഥാ38 ..33 ..

ഫലാനി ച വിചിത്രാണി മാംസപക്വമനൂപകമ് .
സുവർണമണിചിത്രാണി ഈശ്വരായ പ്രയച്ഛത ..34. .
ബദ്ധ്യന്താം പശവശ്ചാത്ര ഭോജ്യന്താം ദ്വിജസത്തമാഃ .
യോ ന കുര്യാദിദം സർവം പുരവാസീ ജനഃ39 ക്വചിത് .
പാതയേത്തസ്യ ശാരീരം രാജാ ദണ്ഡം40 മഹായശാഃ41 . .3 5 ..

26 സർവൈർഭവന്തു - ക. . 27 ദത്തപക്താ - ക., ദന്തപംക്ത്യാ - ഖ, ദത്തപക്ഷാ (ഭക്ഷാ?) - ഘ . 28 വഃ - ക. . 29 പുഷ്പപ്രകാരൈർജുഷ്ടാനി - ഖ . 30. ശ്ചാപി - ഖ. . 31 വാചകാനി - ഖ. . 32 ഗൃഹേഗൃഹേ - ഖ. . 33 അനുത്തരാഃ - ക. . 34 രമത്താഃ പര്യടന്തു - ഖ. . 35 പൂജാശ്ച - ക ഖ . 36 സ്നാപനാനി - ഖ . 37 പുഷ്കലാഃ - ഖ. . 38 സരസാനി ച - ഖ. . 39 നര. - ക. ഖ. . 40 രാജദണ്ഡം - ഖ . 41 മഹായസഃ - ഖ.

സനത്കുമാര ഉവാച
ഏവം സ42 ഘോഷയിത്വാ തു ഘാണ്ടികോ ഹസ്തിപൃഷ്ഠതഃ43 .
ജഗാമ സ്വഗൃഹം ഭൂയഃ കൗമുദീ ചാഭ്യവർതത44 .. 3 6. .
യഥോക്തം തത്തദാ സർവമകുർവത പുരേ ജനാഃ .
രാജാപി സംയതഃ സ്നാതഃ ശുചിഃ പ്രയതമാനസഃ .. 37..
ദിവസേ ദിവസേ വ്യാസ സ്നപയാമാസ45 യത്നവാൻ .
പഞ്ചഗവ്യേന ശുദ്ധേന തൈലേന ച സുഗന്ധിനാ .. 38 ..
ക്ഷീരേണ സർപിഷാ ദധ്നാ രസൈശ്ച ബഹുഭിഃ ശുഭൈഃ .
പുഷ്പൈഃ ഫലൈശ്ച ബീജൈശ്ച രത്നൈശ്ചാദ്ഭിഃ സമന്വിതൈഃ46 . .39..
ഭസ്മനാ ഗന്ധയുക്തേന ഉദകേന സുഗന്ധിനാ .
ഏകൈകസ്യ സ്വയം രാജാ ഘടാനാം47 ദശഭിഃ ശതൈഃ ..8.75.40 ..
ദിവസേ ദിവസേ വ്യാസ ത്ര്യമ്ബകം സോഭ്യസേചയത് .
ഗന്ധൈഃ പുഷ്പൈശ്ച ധൂപൈശ്ച ജപ്യൈർബലിഭിരേവ ച ..41 . .
പൂജയിത്വാ തതോ രാജാ വിപ്രാനന്യാനഭോജയത്48 .
സ കൃത്വാ പശുഭിർമേധ്യൈ രത്നൈർമണിഭിരേവ ച ..42 ..
ബലിശയ്യാസനാദ്യൈശ്ച സ്തൂയമാനോ ഗൃഹാന്യയൗ .
തഥൈവാന്യേപി ദൈത്യേന്ദ്രാഃ സോന്ധകശ്ച മഹാബലഃ . .43 ..

ചക്രുഃ സർവേ മുനിശ്രേഷ്ഠ യഥാ രാജാ തഥൈവ തേ49 .
അന്ധകം50 സ ഗൃഹീത്വാ തു51 ഹിരണ്യാക്ഷഃ പ്രതാപവാൻ . .44..
പദ്ഭ്യാമപാതയദ് വ്യാസ രുദ്രസ്യേദമുദാഹരൻ .
ഏഷ ദേവഃ52 സദാ പുത്ര തവാസ്തു സുമുഖഃ പ്രഭുഃ ..45..
അസ്മിൻ ഭക്തിസ്ത്വയാ കാര്യാ ഭാവിതാ പരമേശ്വരേ .
ഏഷ വന്ദ്യശ്ച പൂജ്യശ്ച അതോ നാസ്തി പരോ ഗുരുഃ .
പൂജയേഥാഃ സദൈവൈനം ഭക്തിതഃ പരമേശ്വരമ് ..46..

42 സം - ഖ. . 43 ഹസ്തിപൃഷ്ഠഗഃ - ഖ. ഘ . 44 ചാസ്യ - ക., ചാപ്യവർതത - ഘ. . 45 സ്നാപയാമാസ - ക . 46 രഥൈശ്ചാപി സമന്തതഃ - ഖ . 47 ഘംടാനാം - ക. . 48. ന□□□□□ശ്ച ഭോജയത് - ക. . 49 ച - ഖ. . 50 അന്ധ - ക. . 51 സുഗൃഹീതം തു - ഖ. . 52 ദേവ - ക ഖ. .

443
സനത്കുമാര ഉവാച
സ ഏവമുക്ത്വാ പ്രണിപത്യ ശംകരം മഹാസുരഃ സോസുരദാനവേശ്വരഃ .
ജഗാമ ധീമാൻ പുനരേവ നിർവൃതോ53 നിവേശനം ദേവപതിര്യഥാ സ്വകമ് . .47..
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ കൗമുദീമഹോത്സവോ നാമ54 പംചസപ്തതിതമോ55ധ്യായഃ

സനത്കുമാര ഉവാച
അഥ തസ്യാം സഹ സ്ത്രീഭിഃ കൗമുദ്യാം ദൈത്യദാനവാഃ .
രേമിരേ രക്തമനസോ ദേവാഃ സ്വർഗഗതാ ഇവ .. 1 . .
തത്ര കാചിച്ഛുഭാപാങ്ഗീ പദ്മം ദിവ്യം മുഖോപരി .
മുഖാരവിന്ദത്രാണാർഥം ദദൗ സോമഭയാദിവ ..2. .
അപരാ ചരണേനൈത്യ1 പ്രിയം മത്താഭ്യതാഡയത് .
ശീതാംശുരിവ പാദേന വികചം ശരദമ്ബുജമ്2 ..3 ..
അപരാ രാജമാർഗാണാമനഭിജ്ഞാഃ കുലസ്ത്രിയഃ .
സ്ഫാടികോപചിതാം ഭൂമിം ദൃഷ്ടവാ മുഞ്ചന്തി പാദുകാമ് ..4. .
ഉത്കൃഷ്യ വസനം ചാന്യാ3 വിപ്രേന്ദ്ര ജലശങ്കയാ .
രാജമാർഗേഷു ഗച്ഛന്തി ദൃഷ്ട്വാ മണിചിതാം ഭുവമ് . 5. .

കാചിത് പ്രിയേണ സന്ത്യക്താ രക്തേനാന്യേന നിർഗതാ .
ഗൃഹാച്ചന്ദ്രാംശുഭിഃ സ്പൃഷ്ടാ പപാത മദനാലസാ ..6..
പതിതൈവ4 ച സാ സോമമുവാചേദം കുലാങ്ഗനാ .
ഭൂയോ മാം ത്വം കരൈസ്തീക്ഷ്ണൈർദഹസേ നലിനീമിവ ..7..
സൂര്യേണ കില ദഗ്ധാനി ജീവയസ്യൗഷധാനി(?) ഹ .
മദനേന കഥം ദഗ്ധാം ന ജീവയസി മാം ദൃഢമ് ..8. .

53 നിർവൃതിം - ഖ. . 54 പുരപ്രവേശോ നാമ - ഘ- . 55 ചതുഃസപ്തതിതമോ - ക. .
1 നേത്യ - ക. ഖ. . 2 ശരദവികചാമ്ബുജം - ഖ. 3 മാന്യാ - ക. . 4 പതിതാ - ഖ .

കാശ്ചിദ്5 രമണ്യോ ദോലാസു ദോലയന്ത്യോ പരസ്ത്രിയഃ .
ജലചന്ദ്ര ഇവാഭാന്തി വീചിചഞ്ചലമൂർത്തയഃ . . 9 . .
കേചിദ് ഗായന്തി സഹിതാഃ സ്ത്രീഭിർദൈത്യാ മഹാബലാഃ .
ഗന്ധർവാ നന്ദനവനേ അപ്സരോഭിര്യഥാ സഹ .. 8.76.10 ..
രാജമാർഗഃ ക്വചിദ് ഭാതി സ്ത്രീഭിർബഹ്വീഭിരാവൃതഃ .
യഥാ നഭസി ചിത്രോസൗ ദിവ്യോ ദേവപഥഃ ശുഭഃ ..1 1 ..
ക്വചിന്നൂപുരകാഞ്ചീനാ കോകിലാനാഞ്ച6 നിസ്വനഃ .
ബഭൗ ശ്രോത്രസുഖഃ ശ്രോതുഃ7 കലാമദനദീപനഃ . . 1 2. .
ക്വചിദ്രമണരക്താനാം സ്ത്രീണാം വ്യാസ പ്രിയൈഃ സഹ .
ഹൃദയവ്യാകുലകരഃ ശ്രൂയതേ മധുരഃ സ്വരഃ8 . . 13 . .
ഏവം സമഭവദ് വ്യാസ ബഹുചിത്രഃ സ ഉത്സവഃ9 .
ദാനവാനാം തദാ പ്രീതിസൗഖ്യവിശ്രമ്ഭവർദ്ധനഃ . . 14..
തസ്മിന്നുപരയേ ഭൂയഃ പൂർവവത്സംപ്രതിഷ്ഠിതേ .
പ്രകൃതിസ്തേ ജനേ വ്യാസ ദാനവാസ്തേ സമാഗതാഃ . . 1 5. .
വിവിശുർഭീമസംഹ്രാദാഃ സഭാം ദിവ്യാം മനോരമാമ് .
ജാമ്ബൂനദമയസ്തമ്ഭാം വജ്രവൈദൂര്യവേദികാമ് . . 16 . .
മുക്താദാമാവലമ്ബാഢ്യാം10 സ്രഗ്ദാമോത്തമഭൂഷിതാമ് .
വജ്രവൈദൂര്യനീലേന്ദ്രമഹാനീലാമ്രപല്ലവൈഃ . . 17. .
ലോഹിതൈഃ സ്ഫാടികൈശ്ചൈവ തഥാ മരകതൈരപി .

ദിവ്യജാലോപസന്നദ്ധാം11 കിങ്കിണീചിത്രശോഭിതാമ്12 .. 18..
ബഹുപുഷ്പഫലൈശ്ചൈവ സർവകാമപ്രദൈർദ്രുമൈഃ .
ഉപേതാം ദീർഘികാഭിശ്ച ബഹുശയ്യാസനാം ശുഭാമ് . .1 9. .
അക്ലമാ ബഹുനിഷ്യന്ദാം13 സർവദുഃഖവിവർജിതാമ് .
സർവകാമസമൃദ്ധാം ച ബഹുസ്ത്രീപുരുഷാകുലാമ് .. 8.76.20 . .

5 കാചിദ് - ക. . 6 നൂപുരാണാം ച-- ഖ. 7 ശ്രോതും - ക ഖ . 8 സ്വനഃ - ഖ. . 9. സ്തദോത്സവഃ ക. 10 വിലമ്ബാന്താം - ഖ . 11 ദീവ്യജ്ജാലോപസന്നദ്ധാം (?), ദിവ്യലാജോ. - ഖ, ദിവ്യചിത്രീ (?) 12. -ജാലശോഭിതാമ് - (?) . 13 നിസ്പന്നാം - ഘ,

വിവിശുസ്താം സഭാം ദിവ്യാം ദൈത്യാ ദർപസമാവൃതാഃ .
പ്രഹ്രാദശ്ചാനുഹ്രാദശ്ച സിനിർവാഷ്കല ഏവ14 ച . .21 . .
വിരോചനോ ബലിശ്ചൈവ ബലിപുത്രാശ്ച വിശ്രുതാഃ .
സഹസ്രാണി ദശ ദ്വേ ച യേഷാം ശ്രേഷ്ഠോ മഹാബലഃ ..22 ..
ബാണോ നാമ മഹാമായോ രാജാ ബാഹുസഹസ്രധൃക് .
ബാണസ്യ പുത്രാ യേ ചാന്യേ സഹസ്രാണി ദശൈവ തേ ..23 . .
മുരോ ധമുഷുമണ്ഡശ്ച (?) വിപ്രചിത്തിശ്ച ദാനവഃ .
കാലോ ഹയശിരാശ്ചൈവ സമ്ബരഃ കാലസമ്ബരഃ . .24..
വിശ്രുതശ്ചേന്ദ്രദമനഃ കാലനേമീ ച ദാനവഃ .
തഥാ സുന്ദനിസുന്ദൗ ച വിപാകഃ പാക ഏവ ച ..25..
രാഹുശ്ച ശതകേതുശ്ച ധ്വജസ്താരഃ സതാരകഃ .
മഹിഷോ ദുന്ദുഭിശ്ചൈവ കാലകശ്ച മഹാബലഃ . .26..
അന്ധകശ്ച തഥാടിശ്ച ബകഃ ശരഭ ഏവ ച .
സ്വർഭാനുർവൃഷപർവാ ച മധുഃ കൈടഭ ഏവ ച ..27. .
മഹാകായഃ ശതാനന്ദഃ ശതദുന്ദുഭിരേവ ച .
കാർത്തസ്വനശ്ച ഹസ്തീ ച ബലോ നരക ഏവ ച ..28 ..
ധ്വാങ്ക്ഷോ മൂകേല്വലൗ ചാപി വാതാപീ സാസ്യപുഞ്ജികഃ? .
കണ്ഡലശ്ചൈവ മീഢശ്ച ദുർലോമാ ചൈവ വിശ്രുതഃ ..29. .
ധുന്ധുശ്ച ശതമായശ്ച ശതാവർതോഥ ദുസ്സഹഃ .

ചന്ദ്രസൂര്യൗ നരശ്ചൈവ ദേവാന്തകനരാന്തകൗ ..8.76.3 0 ..
ബ്രഹ്മഹാ യജ്ഞഹാ ചൈവ ഇല്വലഃ (?) പില്വകസ്തഥാ .
മയശ്ച ദാനവശ്രേഷ്ഠോ മയപുത്രാശ്ച വിശ്രുതാഃ . .3 1 . .
തേഷാമഷ്ടൗ സഹസ്രാണി സർവേ ച കൃതനിശ്ചയാഃ .
വൃത്രശ്ച ദാനവശ്രേഷ്ഠോ നമുചിർഭജഹസ്തഥാ ..3 2 ..
ശതോദരശ്ച വ്യംസശ്ച താഥായശ്ച (?) ഹ്രദോദരഃ .
കേശീ തഥാ പ്രലമ്ബശ്ച കബന്ധോ ധേനുകശ്ച ഹ . .3 3 ..

14 ബാഷ്കലിരേവ ക.

446

ഹാലോ ഗാർഗ്യശിരാശ്ചൈവ കുശഃ ശമ്ഭുസ്തഥൈവ ച .
തഥാ ഗഗനമൂർധാ ച സാലുകഃ ശാല്വ ഏവ ച . .34. .
മേഘനാദശ്ച വിഖ്യാതോ മഹാനാദസ്തഥൈവ ച
ഖരോഥ ഖരരോമാ ച സൂചീലോമാ ച ദാനവഃ .. 35. .
പരിഘോപരിഘശ്ചൈവ ദണ്ഡഃ കാശ്യപ ഏവ ച .
ദുന്ദുഭിശ്ച മഹാകായഃ സൈംഹികേയശ്ച യോ ഗണഃ . .3 6 ..
തഥാ ഹാലാഹലശ്ചൈവ അന്ധകാരക ഏവ ച .
പൗലോമാഃ ഷഷ്ടിസാഹസ്രാഃ കാലകേയാശ്ച15 വിശ്രുതാഃ .
കാലകഞ്ജാഃ സഹസ്രാണി അഷ്ടൗ തേ ദേവകണ്ടകാഃ ..37..
നിവാതകവചാനാഞ്ച തിസ്രഃ കോട്യോ മഹാബലാഃ .
താ ഏതാ ഗണിതാഃ സർവാഃ കോട്യഃ ഷഷ്ടിഃ സുരദ്വിഷാമ് ..38. .
തത്പക്ഷാൻ വർജയിത്വാ തു മനുഷ്യാൻപന്നഗാനപി .
രാക്ഷ□□□ശ്ച16 പിശാ□□□ശ്ച17 യക്ഷാൻ18 പക്ഷിണ ഏവ ച .
തേഷാമപി തദാ വ്യാസ കോട്യോ വിംശതിസംമിതാഃ19 ..39. .
തേ താം സഭാം സമാവിശ്യ സർവേ ദർപാത് സുരദ്വിഷഃ .
സവിദ്യുദുൽകാ ഭാന്തി സ്മ പ്രാവൃഡ്ജലധരാ ഇവ . .8.76.40 . .
തേ സ്വനന്ത20 ഇവാമ്ഭോദാ സധൂമാ ഇവ പർവതാഃ .
മഹിഷാ ഇവ നർദന്തഃ കേതവോനാഗതാ ഇവ . .41 . .
ഉത്പാതാ ഇവ നിർമുക്താഃ സവിഷാ ഇവ പന്നഗാഃ .

ഗജാ ഇവ ച സംമത്താഃ പവനാ ഇവ വേഗിതാഃ ..42. .
സുരാണാം വിപ്രകാരാർഥം തസ്ഥുരാപൂര്യ താം സഭാമ് .
അഥ ഗത്വാ സഭാപാലോ രാജാനമിദമബ്രവീത് . .43 . .
സുഖാസീനം തദാ വ്യാസ സിംഹാസനഗതം യുവാ .
പ്രണമ്യ ശിരസാ പൂർവം ജാനുഭ്യാമവനിം ഗതഃ ..44..

15 കാലകേശാശ്ച ക . 16 രാക്ഷസാശ്ച - ക. . 17 പിശാചാശ്ച - ക. . 18 യക്ഷാഃ - ക. . 19 സംഗതാഃ - ക. . 20 സ്രവന്ത ക.

447

ബദ്ധാഞ്ജലിപുടഃ സമ്യഗ് വാചാ ശ്ലക്ഷ്ണപദാക്ഷരമ് .
സ്വാമീ21 ജയതു സർവേഷാമസുരാണാം ജയാവഹഃ . .45..
പ്രഹ്രാദാദ്യാഃ22 സഭാം സർവേ വിപ്രചിത്തിപുരോഗമാഃ .
പ്രാപ്താ വിദിതമസ്ത്വേവ യദന്യത് കർതുമർഹസി23 ..46..
സനത്കുമാര ഉവാച
തതഃ സുരദ്വിഷഃ ശ്രുത്വാ സർവാൻപ്രാപ്താൻ സഭാം തദാ .
ഉത്തസ്ഥൗ സഹസാ രാജാ ശക്രകേതുരിവോത്സവേ ..47..
സ കിരീടീ മഹാദംഷ്ട്രോ മുംജകേശോ മഹാഹനുഃ .
ആകർണാദ്ദാരിതാസ്യശ്ച മഹാച്ഛത്രശിരാസ്തഥാ ..48..
ആജാനുബാഹുർവൃത്താക്ഷഃ പിങ്ഗാക്ഷശ്ചോർധ്വരോമവാൻ .
വജ്രസംഹനനശ്ചൈവ മഹായോഗീ മഹാബല ..49..
കിരോടേനാതി സംഭാതി സവിത്രേവോദയസ്തഥാ .
ഹാരവര്യാങ്കിതോരസ്കഃ സബലാക ഇവാമ്ബുദഃ .
സപുത്രഃ പ്രയയൗ വ്യാസ ഹിമവാനിവ മൂർത്തിമാൻ ..8.76.50..
സ താം തദാ ദാനവരാജസത്തമോ വിചിത്രരത്നാംശുപരീതകുണ്ഡലഃ .
സഭാം വിവേശാസുരദൈത്യപുംഗവൈഃ സമാവൃതാം ദ്യാമുദിതൈർഗ്രഹൈരിവ ..51 ..
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ ഹിരണ്യാക്ഷസ്യ സഭാപ്രവേശോ നാമ ഷട്സപ്തതിതമോ24ധ്യായഃ

1176

77

സനത്കുമാര ഉവാച
സ ഗത്വാ താം സഭാം വ്യാസ അപശ്യദ് ദൈത്യദാനവാൻ1 .
പ്രാവൃട്കാലേമ്ബുദാന്മത്താൻ യഥേന്ദ്രഃ സമുപസ്ഥിതാൻ ..1..
തസ്യ പ്രവിഷ്ടസ്യ2 തദാ സർവ ഏവ സുരദ്വിഷഃ .
ജയേതി ചക്രുരുത്ഥായ വേദാ ഇവ പിതാമഹമ് . .2 ..

21 സ്വാമിൻ - ക. ടി. 22 പ്രഹ്രാദാഭ്യാം - ക. . 23 .മർഹതി (?) . 24 പംചസപ്തതിതമോ - ക. . 1 ഇതഃ പരം ഹിരണ്യാക്ഷകർതൃകവരാഹദർശനാവധികഃ ത്രയസ്ത്രിംശദധ്യായാത്മകോ ഗ്രന്ഥോ നഷ്ടഃ ക പുസ്തകേ ഇതി . 2 തസ്യോപവിഷ്ടസ്യ - ഘ. .

മോത്തിഷ്ഠതേതി3 താൻസർവാനവോചദസുരാധിപഃ .
മായാപംചകമാസാദ്യ4 ഭോഗീ വായുധരാനിവ5 . .3 ..
സ തേഷാമഗ്രഗോ6 ഭാതി ഹിരണ്യാക്ഷോ മഹാസുരഃ .
മധ്യേ കലഭവൃന്ദാനാം യഥാ മത്തോ മഹാഗജഃ . .4..
തതോ ജാമ്ബൂനദേ ദിവ്യേ ഉപവിഷ്ടോ വരാസനേ .
- - - - - - - - - - - - - - - - - . . 5 . .
ഭാതി സിംഹാസനാസീനഃ സ രാജാ സുരവിദ്വിഷാമ് .
മേരുശൃംഗമിവാസാദ്യ7 സബലാകോ മഹാമ്ബുദഃ . .6. .
ബഭൂവുരുപവിഷ്ടാശ്ച തൂഷ്ണീമേവാസുരാസ്തദാ .
സിസൃക്ഷവോ ജലം കാലേ നീലാമ്ഭോദാ ഇവോന്നതാഃ ..7. .
സനത്കുമാര ഉവാച
സ തേഷാംമിങ്ഗിതം ജ്ഞാത്വാ കാലം ച സുരതാപനഃ .
ഹിരണ്യാക്ഷഃ സ്വയം രാജാ താനുവാച സുരദ്വിഷഃ ..8..
യൂയം സർവേ മഹാമായാ ശൃണുധ്വം സംയതാഃ സമമ് .
കാലപ്രാപ്തഞ്ച പഥ്യഞ്ച ശിഷ്യാ ഇവ ഗുരോർവചഃ . .9 ..
മമ ഭ്രാതാ പ്രിയോ ഹ്യാസീജ്ജ്യേഷ്ഠഃ പൂജ്യോ യഥാ പിതാ .
ഹിരണ്യകശിപൂ രാജാ മഹാത്മാ സത്യസംഗരഃ ..8.77.1 0 . .
ധാർമികശ്ച വദാന്യശ്ച യജ്വാ ദാതാ തപോന്വിതഃ .

ആഹിതാഗ്നിശ്ചതുർവേദഃ സർവഭൂതസുഖാവഹഃ . . 11 ..
രാജ്യാർഥേ സ ഹതോ ദേവൈർവികൃത്യാ8 മൂഢമാനസൈഃ .
തസ്യ ദുഃഖേന തപ്യാമി ശുഷ്യാമി ച മഹാസുരാഃ . . 12 . .
സലിലാദുദ്ധൃതം ഗ്രീഷ്മേ പദ്മം കുസുമിതം യഥാ .
തേഷാം കർതുമഹം ദണ്ഡം ശക്തോസ്മ്യസുരവിദ്വിഷാമ് . . 13 . .

3 യോതിഷ്ഠ (ന്ന) പി - ഖ. . 4 സമാസാദ്യ (?) . 5 ണിവ - ഘ. . 6.. .മഗ്ര്യശോ - ഖ, മധ്യഗോ - ഘ . 7 ...ഖ്യായ (?) . 8 ...നികൃത്യാ (?) .

ഭവതാം9 തത്ര ബാലാനാം രക്ഷാർഥം നോദ്യതോ ഹ്യഹമ്10 .
സോഹം ദണ്ഡം സ്വയം കർതുമേകാക്യസുരവിദ്വിഷാമ് .
ഗമിഷ്യാമി ന സന്ദേഹോ മാ ഭീർഭവതു വോസുരാഃ ..14..
സനത്കുമാര ഉവാച
തസ്യ തദ്വചന ശ്രുത്വാ ദാനവാസ്തേ മുദാന്വിതാഃ11 .
പരസ്പരമുദൈക്ഷന്ത വ്രീഡയാ പരയാന്വിതാഃ . . 1 5. .
വിപ്രചിത്തിസ്തദനുജോ ഭ്രാതരം തം മഹാബലഃ .
ഉവാച പ്രണതഃ സമ്യഗർഥവന്മധുരം വചഃ ..1 6..
ന സന്ദേഹോ മഹാസത്വ ത്വയൈകേനാസുരദ്വിഷഃ .
? --- --- - - - - - - - - - ..17..
യദി യുദ്ധേ ന തിഷ്ഠന്തി മായാം കാഞ്ചിദ്വിനാശ്രിതാഃ .
അബലാസ്തേ ന സന്ദേഹോ നികൃത്യാ ബലിനസ്തു തേ . 18 ..
പ്രസാദയിത്വാ ശിരസാ യദ് ബ്രവീമി നിബോധ തത് .
ബാലൈരപി12 ഹിരണ്യാക്ഷ സൂപപത്ത്യാ പ്രസാധിതമ്13 ..1 9..
തദ് ഗ്രാഹ്യമിതി - - - 14 ശാസ്ത്രവിദ്ഭിഃ സമീരിതമ് .
ഹിരണ്യകശിപൂ രാജാ ഭ്രാതാ നോ ജ്യേഷ്ഠ ഉത്തമഃ . .8.77.2 0 . .
സോപി ശക്തോഹമിത്യേവ ഏകാകീ ദൈവതൈർഹതഃ .
മഹാബലോപി ച ഹരിരശക്തൈർഹന്യതേ ബലാത് ..2 1 . .
ആക്രന്ദന്തം വിനാ രാജന്നതോ വിജ്ഞാപയാമി തേ .
ഭവതസ്തു വയം ബാലാ ന തേഷാമസുരേശ്വര .. 22 . .

ശക്താ വയം സുയുദ്ധേന താൻഹന്തും കുലപാംസനാൻ .
തപോയോഗബലോപേതാ മായാഭിശ്ച സമന്വിതാഃ . . 23 . .
അനുസ്മരന്തോ വൈരഞ്ച വയം ഹംസ്യാമ ദൈവതാൻ .
യഥാ തവ ന നിദ്രാസ്തി ഹിരണ്യകശിപോർവധാത് .. 24..

9 ഭവതാ - ഖ. . 10 നോദ്യതാമ്യഹം - ഖ . 11 തിമുദാന്വിതാഃ - ഖ. . 12 ബലേരവി - ഖ. . 13.. മുപപത്ത്യാ പ്രസാദിതമ് - ഖ. . 14 വേദോതി (വിദ്വദ്ഭിഃ?) - ഖ .

തഥാസ്മാകം മഹാരാജ മാ നോ ബാലാന്യഥാ ചര .
യത്ര നോ യോക്ഷ്യസേ രാജൻ സമേ വാ വിഷമേപി വാ ..25..
തരിഷ്യാമോ വയം തദ് വൈ ബാലമത്സ്യാ ഇവാർണവമ് .
പ്രഹ്രാദോയം സഹഭ്രാതാ സസുതഃ സസുഹൃജ്ജനഃ ..26 . .
ഏക ഏവാഹ്വയേത്സർവാന്യഥാ സിംഹോ മഹാദ്വിപാൻ .
ബലിരേഷ ച ദൈത്യേന്ദ്ര ഏക ഏവ സവാസവാൻ15 . . 27. .
സുരാൻ സയമ16 വിത്തേശാഞ്ഛക്തഃ സർവാൻപ്രബാധിതുമ് .
അയം ബാണശ്ച17 തത്പുത്രോ രാജാ ബാഹുസഹസ്രധൃക് ..28..
ഏക ഏവ സുരാൻസർവാൻ വിനാശയിതുമുദ്യതഃ .
ഇമോ സുന്ദനിസുന്ദൗ ച ഭ്രാതരൗ ബാഹുശാലിനൗ18 . .29..
ഉഭാവേകാകിനൗ യുദ്ധേ ദേവാൻ ഹന്തും സമുദ്യതൗ .
അയം മയശ്ച വിക്രാന്തഃ സാരകസ്താര ഏവ ച19 ..8.77.3 0 ..
അന്യേ ച ദാനവാഃ ശൂരാഃ ശക്താ ദേവാൻ പ്രബാധിതുമ് .
ഏതേപ്യതിബലാഃ സർവേ ബലവന്തോ വയം സദാ .. 31 . .
വധിഷ്യാമഃ സുരാൻ സർവാൻ വ്യാധാ ഇവ മൃഗാൻ വനേ .
ശൂരോയമന്ധകഃ ശ്രീമാൻ ബ്രഹ്മദത്തവരസ്തദാ20 ..3 2. .
പ്രസഹ്യ സർ□□□സ്താൻ യുദ്ധേ നേഷ്യതേ വൈ യമാലയമ് .
ഏവമേനം സമാശ്രിത്യ പാലിതാനേന ചൈവ ഹി ..3 3 ..
കരിഷ്യാമോ മഹദ്യുദ്ധം ദേവതാനാം ഭയംകരമ് .
പൂർവം ദേവാ വയം സർവേ പശ്ചാത്തേ ദേവതാഭവൻ ..34..
കഥം ബിഭീമ തേഷാം വൈ സിംഹാനാം ശരഭാ ഇവ .

തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ അന്ധകസ്സോസുരേശ്വരഃ . .3 5..
ഉവാച വചനം തത്ര ഹർഷയൻ ദാനവേശ്വരാൻ .
മഹാബലാ വയം രാജൻ ബലഹീനാഃ സുരാസ്തു തേ ..3 6. .

15 ശരീരവാൻ - ക. ഖ. . 16 സമയ - ഖ. . 17 മാനശ്ച - ഖ. . 18 ബാഹസാദിനോ - ഖ. .
19...സ്താരക (?), പ്രഭുസ്താരക ഏവ ച - ഘ - . 20 സ്തഥാ (?) .

451
പശ്യ ത്വം ദൈവതാൻസർവാൻ ഹതാൻ യമപുരോഗമാൻ .
അദ്യ തം രാജഹന്താരം ദുരാത്മാനം കുലാധമമ് .. 37..
അദ്യ മാതാ ദിതിസ്തേഷാം ദുഃഖ - - - - - - .
. .. .
മയൈകേന ഹതം പശ്യ ആദിത്യാനാം കനീയസമ് . .38. .
തിഷ്ഠധ്വം ദാനവാഃ സർവേ പര്യാപ്തോഹം ദുരാത്മനാമ് .
അസ്മാകം രാജഹന്തൄണാം മൃത്യുരസ്മി സമാഗതഃ ..3 9..
സനത്കുമാര ഉവാച
തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ഹിരണ്യാക്ഷഃ പ്രതാപവാൻ .
ഉവാച ദാനവാൻ വ്യാസ ജയേപ്സുഃ സുരവിദ്വിഷാമ് . .8.77.40 ..
അദ്യ പുഷ്യം ച നക്ഷത്രമസ്മാകം ബലകാരണമ് .
അദ്യൈവ ദംശിതാഃ സർവേ ദ്രുതം നിര്യാത ദാനവാഃ ..41 ..
അഥ തേ ദാനവാഃ ശീഘ്രം വാഹനാനി മുദാ യുതാഃ .
പ്രാവാരയന്ത21 സംഗ്രാമേ യോഗ്യാനി രിപുബാധനേ . .42. .
ശീഘ്രം കുരുധ്വം സജ്ജാനി ഗച്ഛാമോ ദൈവതാൻപ്രതി .
തേഷാം സുതുമുലഃ22 ശബ്ദോ ബാഹനാനാം23 ബഭൂവ ഹ . .43 ..
മന്ദവാതപ്രേരിതസ്യ ക്ഷീരോദസ്യ സ്വനോ യഥാ24 .
മമാശ്വസ്തവ സിംഹോയം മമായം ഗജയൂഥപഃ . .44..
രഥോയം കസ്യ സംപന്നോ യുദ്ധോപകരണൈർഭൃശമ് .
ഏഹി നിര്യാഹി വേഗേന മുഹൂർതം പ്രതിപാലയ ..45..
നിര്യാന്തു സർവേ ദൈത്യേന്ദ്രാ യാസ്യാമഃ പൃഷ്ഠതോ വയമ് .
ആരോഹ സ്വം രഥം വീര കിം രഥേന മമാദ്യ വൈ .

പദാതിരേവ സംഗ്രാമേ ഹംസ്യാമ്യദ്യ സുരദ്വിഷഃ . .46 . .
ഏവം തേഷാമമൂച്ഛബ്ദഃ സുമനോജ്ഞഃ സുരദ്വിഷാമ് .
വംശവീണാസ്വനോന്മിശ്രഃ25 പ്രലാപ ഇവ യോഷിതാമ് ..47. .

21 പ്രോക്ഷാവയന്തു (?) - ഘ. . 22 സതുമുലഃ - ഖ. . 23 സാഹനാനാം - ഖ. . 24 മഹാന, - ഘ, . 25, ഖഗോന്മിശ്രഃ (സ്വരോ?) - ഖ., -...രവോന്മിശ്രഃ - ഘ. .

452
അഥ ശുക്രസ്തദാഭേത്യ ഭൃഗോഃ പുത്രോ മഹാതപാഃ .
ഹിരണ്യാക്ഷമുവാചേദം ഹർഷയന്ദാനവേശ്വരമ് . .48. .
മയാ ശാന്തിഃ26 കൃതാ തേദ്യ രക്ഷാ ച27 സഹ ദാനവൈഃ .
ജഹി സർവാൻസുരാൻ യുദ്ധേ ന തവാസ്തി പരാജയഃ ..49..
അഹം ത്വാ സ്വേന തപസാ സഹഭൃത്യം28 സബാന്ധവമ് .
ധാരയിഷ്യാമി യുധ്യന്തം ലോകാന്യജ്ഞ ഇവാപരഃ .. 8.77.50 . .
സനത്കുമാര ഉവാച
തതഃ പ്രദക്ഷിണം കൃത്വാ ശുക്രം മൂർധ്നാ പ്രണമ്യ ച .
ഭാർഗവം29 പുരതഃ കൃത്വാ നിർജഗാമ സ മന്ദിരാത് ..51 ..
തതോ ഭേര്യശ്ച ശംഖാശ്ച പണവാനകഗോമുഖാഃ .
സാഡസ്തമാ(?) ദിണ്ഡിമാശ്ച ഭാണ്ഡാശ്ച പടഹൈഃ സഹ . .52 ..
ഝംർഝര്യോ ദർദുരാശ്ചൈവ സുനവാ30 മർദലാസ്തഥാ .
കടംകടാഃ പേപുകാശ്ച തഥാ ചൈവൈകപുഷ്കലാഃ . . 53 ..
പഞ്ചാക്ഷാഃ സരിധീകാശ്ച മുകുന്ദാ31 മുരജാസ്തഥാ .
ലഭകാ ജലമത്താശ്ച അവാദ്യന്ത സഹസ്രശഃ . .54. .
ഗായനൈ32ശ്ചൈവ ഗായദ്ഭിഃ സ്തുവദ്ഭിഃ സൂതമാഗധൈഃ .
ദിവ്യാഭിഃ കുലവൃദ്ധാഭിഃ സ്ത്രീഭിശ്ച കൃതമങ്ഗലാ .. 55. .
ദ്വാര്യ33 പശ്യൻ രഥം ക്ലൃപ്തം യയാ ദേവമയം ഹരഃ .
ശതനല്വപ്രമാണാങ്കം34 ദിവ്യം ജാമ്ബൂനദം ദൃഢമ് . .56 ..
അസംഗതുരഗൈഃ ശ്വേതൈ35സ്ത്രിസാഹസ്രൈർമനോജവൈഃ .
അമരൈഃ കാമഗൈർദിവ്യൈഃ ശ്രമദുഃഖവിവർജിതൈഃ ..57. .
യന്താ രഥസ്യ തസ്യാസില്മകരോ നാമ വിശ്രുതഃ .

പുത്രോ ഗരുത്മതോ വ്യാസ ഖഗഃ കാമഗമഃശുഭഃ .. 58. .

26 മഹാശാന്തിഃ - ഘ . 27 മേ ദാനാ ദഷ്ടജാഗത്യ ദൃശാ - ഖ. . 28 സഹ ഭൃത്യൈഃ - ഖ. . 29 തമേവ - (?) . 30 സുഘോഷാ - ഘ. . 31 മുക്യന്ദ്രാ - ഖ. . 32 ഗായനാ - ഖ. . 23 ധാര്യ (?) - ഖ . 34 ശതകല്പ- പ്രമാണാങ്ക - ഖ. . 35 സംയുക്തം തുരഗൈർദിവ്യൈ (?) - ഘ .

തമസൗ രാജശബ്ദേന36 ആശീർഭിശ്ചാഭിപൂജിതഃ.
ആരുരോഹ രഥം രാജാ ഏകചക്രം യഥാ രവിഃ ...59..
കവചീ ബദ്ധതൂണീരഃ ശരീ ഖഡ്ഗീ ശരാസനീ .
ബദ്ധഗോധാംഗുലിത്രശ്ച കണ്ഠത്രാണകൃതസ്തഥാ . .8.77.6 0..
ധ്വജേന മഹതാ ചൈവ ഛത്രേണ ച വിഭൂഷിതഃ .
ബഹ്വീഭിർവൈജയന്തീഭിഃ സബലാക ഇവാമ്ബുദഃ ..61..
തസ്യ ഛത്രം തദാ ഭാതി കിരീടോപരി സംസ്ഥിതമ് .
ആവിഷ്കൃതപയോദാഭഃ പൗർണമാസ്യാം യഥാ ശശീ ..62. .
ഖട്വാങ്ഗസ്തസ്യ ചാഭാതി ധ്വജോ ദിവമിവാക്രമൻ .
ത്രൈലോക്യസ്യോപഘാതാർഥം37 കേതുർദീപ്ത ഇവോദിതഃ ..63 ..
താദൃഗേവ രഥോ ഹ്യാസീത് സുതസ്യ സുമഹാത്മനഃ .
അന്ധകസ്യ തദാ വ്യാസ മഹാജലദനിസ്വനഃ ...64..
അഥ യാഹീതി തേനോക്തൗ38 രഥയന്താ സുരദ്വിഷഃ .
ത്രിസാഹസ്രാൻ39 ഹയാ��������സ്തു രഥേ40 പ്രസ്യചൂചുദത്? ..65..
പ്രചോദിതാസ്തമൂഢുസ്തേ41 ജവനാ വാതരംഹസഃ .
ഹയാഃ കാമഗമാഃ സപ്ത രവേരിവ മഹാരഥമ് ..66..
തസ്യാഗ്രതസ്തദാ ശുക്രോ രഥേനാമ്ബുദനാദിനാ .
ഉദ്ഗച്ഛത ഇവ വ്യോമ്നി തസ്യാഭൂദ് യഥാ ബുധഃ ..67. .
ദക്ഷിണേ തസ്യ പാർശ്വേ ച അഭൂദന്ധകദാനവഃ .
ദക്ഷിണായനമാസാദ്യ യഥാ ലോകസ്യ ഭാസ്കരഃ ..68. .
ദ്വിതീയം പാർശ്വമാശ്രിത്യ വിപ്രചിത്തിരഭൂത് സ്ഥിതഃ .
ഭാരതസ്യേവ വർഷസ്യ ഹിമവാൻ പർവതോത്തമഃ ..69 ..
പൃഷ്ഠതശ്ചാഗ്രതശ്ചൈവ യഥാപ്രീതി യയുസ്തദാ .

അപരേ ദാനവാഃ ശൂരാഃ ശശാങ്കസ്യ യഥാ ഗ്രഹാഃ . .8.77.70 ..

36 ജയശബ്ദേന - ഘ. . 37 ത്രൈലോക്യസ്യോപഘാതായ - ഘ . 38 .. .നോക്ഷോ (?) .
39 ദ്വിസാഹസ്രാൻ - ഖ. . 40 സാരഥിഃ - ഘ . 41.. സ്തമൂചുസ്തേ - ഖ .

454

തത്സൈന്യം പ്രചലദ് ഭാതി വ്രജതാം മുനിസത്തമ .
സവിദ്യുത്സ്തനയിത്നൂനാമഭ്രോദാനാമിവാത്യയേ . .71 ..
ഹയഹ്രേഷിതശബ്ദഞ്ച മത്തദ്വിരദ ബൃംഹിതമ് .
വൽഗിതാസ്ഫോടിതോത്ക്രുഷ്ടം സിംഹനാദോദ്ധതം യയൗ ..72. .
തദ്ധി തൂര്യരവസിംഹനാദിതൈരശ്വഹേഷിതഗജോഗ്രബൃംഹിതൈഃ .
ബാഹുശബ്ദകുചിതാവനാദിതൈര്യാതി ദാനവബലം ഭയാവഹമ് ..73 ..
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ ഹിരണ്യാക്ഷനിര്യാണം നാമ സപ്തസപ്തതിതമോ42ധ്യായഃ

78 77

കൃഷ്ണദ്വൈപായന ഉവാച
ഭഗവൻ ദിതിപുത്രേഷു പ്രയാതേഷ്വമരാവതീമ് .
അമരാഃ കിമകുർവൻ ത ഏതദിച്ഛാമി ദേദിതുമ് ..1 . .
കഥമന്തർഹിതം1 തേഷാം കോ മന്ത്രശ്ചേഷ്ടിതം ച കിമ് .
ഉത്തരം കിഞ്ച ദേവാസ്തേ പ്രത്യപദ്യന്ത യത്നതഃ ..2..
ധാർമികാശ്ച വദാന്യാശ്ച വിദ്വാംസശ്ഛിന്നസംശയാഃ .
ഇഷ്ടാഃ സർവസ്യ ലോകസ്യ കിമകുർവത ദേവതാഃ . . 3 . .
സനത്കുമാര ഉവാച
ശൃണു വ്യാസ യഥാ ദേവാ ഉത്തരം പ്രതിപേദിരേ .
അസുരാണാഞ്ച യദ്യുക്തം പ്രത്യകുർവത ദംശിതാഃ ..4..
ഉദ്യുക്തേഷ്വേവ ദൈത്യേഷു ദേവാനാം ഭയസൂചകാഃ .
സംജജ്ഞിരേമരാവത്യാ3മുത്പാതാ ദാരുണാ ഭൃശമ് . .5.
പിശിതാശാഃ ഖഗാസ്തത്ര ഭ്രമന്ത്യുപരി സർവതഃ .
മല്ലുർമാല്യാനി ദേവാനാം ഗന്ധശ്ചൈവാശുഭം വവൗ4. .6. .

42 അധ്യായഃ 133 ഖ., ക.പുസ്തകാനുസാരം 76 തമേന ഭാവ്യമ് .

1 കഥമന്തർദ്ധിതം - ഖ. . 2 പ്രത്യകുർവന്ത ഖ. . 3 സംജജ്ഞുരമരാവത്യാ - ഖ. . 4 ബഭൗ - ഖ. .

ഹയാദയോ ന ഹേഷന്തേ വിമനാശ്ച ഗജോഭവത് .
അനഭ്രം5 ഭയദം സർവമപതദ്രുധിരം ബഹു . .7. .
ആയുധാനി ച ദീപ്യന്തേ സധൂമം ശക്തിനന്ദന .
കബന്ധാശ്ച തഥാദിത്യേ6 യുദ്ധം ചാത്ര പ്രദൃശ്യതേ ..8..
ദ്വയോഃ പുരുഷയോർവ്യാസ ഹാഹാകാരശ്ച സർവശഃ .
ദേവാനാമരതിഞ്ചൈവ7 ചിത്തം ചാപി സമശ്നുതേ8 ..9..
സ്ഫുരന്തി വാമനേത്രാണി ജൃമ്ഭികാ ചോപജായതേ .
വയാംസി ച വികൂജന്തി9 ഭയദാന്യപരേ യഥാ .
അഗ്നിശ്ച ദീപ്യതേ തത്ര സശബ്ദോ രൂക്ഷ ഏവ ച .. 8.78.10 ..
ഏ□□□ശ്ചാന്യാംശ്ച വിവിധാനുത്പാതാൻഭയസൂചകാൻ .
ദൃഷ്ട്വാ പ്രാഹ ഗുരും ശക്രോ ബൃഹസ്പതിമിദം വചഃ ..11 ..
ഭഗവൻ കിമിദം ഘോരം ഭയം നഃ സമുപസ്ഥിതമ് .
യദിമേ സൂചയന്ത്യുഗ്രാ ഉത്പാതാ നഃ സുദാരുണാഃ ..1 2 ..
നേമേ നിഷ്കാരണം മന്യേ ന ചാപ്യല്പം ഹി തദ്ധി നഃ .
യദിമേ സൂചയന്ത്യുഗ്രാഃ കല്പാന്ത ഇവ ദാരുണാഃ . . 13 ..
തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ദേവാചാര്യോ ബൃഹസ്പതിഃ .
നിരീക്ഷ്യ ബുദ്ധ്യാ സംചിന്ത്യ പ്രോവാചേദം തതോ വചഃ . .14..
യദ് ഭവാനാഹ തത്തഥ്യം നേമേ നിഷ്കാരണം തഥാ .
നിമിത്തമത്ര സുമഹദ് ഭവിഷ്യതി ന സംശയഃ .. 15..
നിമിത്തമാദിദൈത്യേന്ദ്രോ ഹിരണ്യകശിപുഃ പുരാ .
സ' ഹതോ നരസിംഹേന പ്രാപ്തം രാജ്യം ച നഃ പുനഃ ..1 6..
അദ്യ വർഷസഹസ്രാണി ദ്വാദശൈവ സുനിർവൃതൈഃ10 .
യുഷ്മാഭിരഖിലാ ലോകാ ഭുജ്യന്തേ സുമഹാത്മഭിഃ ..17..
ദൈത്യാധിപാ നിരുത്സാഹാ ദാനവൈഃ സഹ ശേരതേ .
പാതാലേ ദനുപുത്രാശ്ച ദുഃഖശോകസമാഹതാഃ . .18..

5 അനഭ്രേ - ഖ, അദഭ്ര (?) . 6 യഥാദിത്യോ - ഖ. 7 മരതിശ്ചൈവ - ഘ. . 8 സമുത്സുകം - ഘ. . 9 ധൂമോ ഗായന്തി - ഖ., ഖഗാദയോ വികൂജന്തി - ഘ. . 10 സുനിർവൃതാഃ - ഖ. .

ഹിരണ്യാക്ഷസ്തു ദൈത്യേന്ദ്രോ ഹിരണ്യകശിപോർവരഃ11 .
സ നൂനം ഭ്രാതുരന്വിച്ഛൻ ഹതസ്യ പ്രതികാരിതാമ് . .1 9. .
സർവൈരഭ്യേതി ദൈത്യേന്ദ്രൈർദാനവൈശ്ച സമാവൃതഃ .
സപുത്രപൗത്രോ ദൈത്യേന്ദ്രോ മഹാബലപരാക്രമഃ ..8.78.20 ..
അന്ധകശ്ചാസ്യ പുത്രോപി ബ്രഹ്മണാ ഹ്യമരഃ കൃതഃ .
ന സ ശക്യോ യുവാ ഹന്തും12 തതോ വോ ഭയമുത്ഥിതമ് ..21 ..
തദ്ഭവന്തഃ13 സുസന്നദ്ധാഃ സർവേ യുദ്ധായ ദംശിതാഃ .
പ്രതീക്ഷധ്വം മഹാസത്വാ യാവദൗത്പാതികം സ്ഥിതമ് ..22 ..
തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ശക്രഃ സർവാൻ തദാ സുരാൻ .
ഉവാച സജ്ജീഭവത യുദ്ധായ കൃതനിശ്ചയാഃ ..23 ..
ഭയം മഹദിദം പ്രാപ്തം മാ തിഷ്ഠത നിരുദ്യമാഃ .
മാ നഃ സംപ്രാപ്യ ദൈത്യേംദ്രാ ഹന്യുർമത്താനിവാമരാഃ ..24..
അഥ വായുസ്തദാഭ്യേത്യ ശക്രം സർവാസുരാന്തകമ് .
ഉവാച പ്രാഞ്ജലിർഭൂത്വാ ദേവാനാമേവ സംസദി . .25..
ഏഷ ദൈത്യോ ഹിരണ്യാക്ഷഃ സർവാസുരസമാവൃതഃ .
ആയാതി ദേവതാ ഹന്തും ഭ്രാതുർവധമനുസ്മരൻ ..26. .
തദ്ഭവാൻ ദംശിതഃ സമ്യക് സഹാസ്മാഭിർമഹാബലഃ .
ജയായോത്തിഷ്ഠ14 ദേവേന്ദ്ര വിനാശായ സുരദ്വിഷാമ്15 ..27..
സനത്കുമാര ഉവാച
തതഃ സ ഭഗവാൻ വ്യാസ മഹാത്മാ ദേവരാട് സ്വയമ് .
അഭേദ്യം കവചം ദിവ്യം ജാമ്ബൂനദവിഭൂഷിതമ് ..28..
ദത്തം മന്ത്രേണ വിധിവത് പുത്രേണാങ്ഗിരസഃ സ്വയമ് .
ആബബന്ധാത്മനാ16 ശക്രോ മേഘദുന്ദുഭിനിസ്വനഃ . .29. .
സ തേന കവചേന സ്മ ഭാതി ശക്രഃ പ്രതാപവാൻ .
സവിദ്യുദുൽകൈരമ്ഭോദൈർബദ്ധോ മേരുരിവാചലഃ . .8.78.3 0 . .

11 ഹിരണ്യകശിപോർവംശഃ? -ഖ., പരഃ(?) 12 യുദ്ധ്യ ഹന്തും - ഘ. . 13 സമുദ്ഭവന്തഃ - ഖ. . 14 ജയായ തിഷ്ഠ - ഖ. . 15 സുരദ്വിഷാഃ (ഷഃ) - ഖ. . 16 ആബബദ്ധാത്മനേ - ഖ., -ആബബന്ധാത്മനാ - ഘ. .

തതോ ഗോധാംഗുലിത്രാണി17 തലത്രം ചൈവ ഭാസുരമ് .
ആബബദ്ധ സ്വയം മന്ത്രൈസ്തസ്യ ദേവോ ബൃഹസ്പതിഃ . . 31 . .
ഇഷുധീനക്ഷ���യ്യൈശ്ചൈവ ഖങ്ഗഃ ചൈവാമൃതോദ്ഭവമ് .
ആബബദ്ധാസ്യ മന്ത്രേണ യദജര്യം ശരാദിഭിഃ . .3 2 . .
തതോസ്മൈ സശരം ചാപം പഞ്ചവജ്രം സുദാരുണമ്18 .
മന്ത്രാഭിമന്ത്രിതം സമ്യക് പ്രദദൗ ജയവർദ്ധനമ് .. 3 3. .
മംഗലാനി തതസ്തസ്യ ദർശയാമാസ വീര്യവാൻ .
ഘടഞ്ച പൂർണമസ്ത്രഞ്ച19 ഐരാവതമഥാപി ച . . 34..
കല്പിതം ബഹുഭിർദിവ്യൈ20രാചാര്യൈഃ കല്പവാസിഭിഃ .
അർചിതം ധൂപിതം ചൈവ ധൂപിതം ക്രോധദർപണൈഃ . .3 5. .
തതസ്തം സ തദാ ദേവ ആരുരോഹ മതങ്ഗജമ് .
ഭദ്രലക്ഷണസംപന്നം ചതുർദന്തം ക്ഷരന്മദമ് . .3 6 . .
ആരൂഢഃ സ തദാ ഭാതി ഐരാവതഗജം വിഭുഃ .
ഉദയാചലമൗലിസ്ഥ ഉദ്യന്നിവ ദിവാകരഃ ..37 . .
പാണ്ഡരേണാതപത്രേണ സുരരാട് സംബഭൗ തദാ .
ശ്വേതപർവതരാജോസൗ ശശിനേവ മഹാമുനേ ..38 . .
ചാമരാബീജിതം ഭാതി തസ്യ വക്ത്രമതിപ്രഭമ് .
ഹംസസംബീജിതം ഫുല്ലം21 ശരദീവ മഹോത്പലമ് . .39. .
തസ്യ പാർശ്വേ ജയന്തശ്ച പുത്രഃ ശക്രസ്യ ധാർമികഃ .
കാർതികേയ ഇവാഭാതി രുദ്രസ്യ ദയിതഃ സുതഃ ..8.78.40 . .
തതോ യമശ്ച പുണ്ഡ്രേണ22 മഹിഷേണ മഹാബലഃ .
കാലദണ്ഡം പുരസ്കൃത്യ കോടീഭിർദശഭിർവൃതഃ . .41 ..
നിർജഗാമ കുബേരശ്ച രാക്ഷസൈർബഹുഭിർവൃതഃ .
യക്ഷൈഃ പുണ്യജനൈശ്ചാപി തഥാന്യൈർദേവതൈരപി ..42. .

17 ഗോധാങ്ഗുലിത്രാണം - ഘ. . 18 വജ്രം ചാസുരദാരണം - ഘ . 19 പൂർണമശ്വഞ്ച (?) . 20 .. ര്ദേവൈ്യ (വൈ?) - ഖ-, ര്മൈന്ത്രേഃ - ഘ. . 21 ഹംസാബീജിതമുത്കുല്ലം - ഘ., ഹസാ സാ? - ഖ. . 22 പുണ്ഡൗ - ഖ., പുത്രേണ - ഘ. .

തേഷാം ദ്വാദശ കോട്യസ്താഃ സഹസ്രാണി ച വിംശതിഃ .
ശതാനി ച തഥാശീതിസ്തഥൈവാഷ്ടാധികാ പുനഃ ..43 ..
വരുണോ നിര്യയൗ ദേവഃ പുത്രാണാം ദശഭിഃ ശതൈഃ .
യാദോഭിസ്തേ വൃതാഃ സർവേ കോട്യസ്താശ്ചൈകവിംശതിഃ23 ..44..
അനലശ്ച തതോ ദേവഃ കോടീഭിർദശഭിർവൃതഃ .
നിര്യയൗ സഹ പുത്രേണ സസുഹൃദ്വർഗബാന്ധവഃ ..45..
തതോ വായുർമഹാതേജാഃ സർവവ്യാപീ മഹാജവഃ24 .
അക്ഷൗഹിണീഭിർദശഭിർനിർജഗാമ മഹാബലഃ ..46..
ആദിത്യാ നിര്യയുഃ സർവേ ദ്വാദശാക്ഷൗഹിണീവൃതാഃ25 .
ഏകൈകശശ്ച തേ26 വ്യാസ സർവേ ദിവ്യാസ്ത്രയോധിനഃ ..47..
തഥാ രുദ്രാശ്ച നിർജഗ്മുർമഹാമായാമഹാബലാഃ .
ഏകൈകശസ്തദാ സർവേ ഷോഡശാക്ഷൗഹിണീവൃതാഃ ..48. .
വസവോ ദശഭിശ്ചൈവ അഷ്ടാഭിശ്ചാശ്വിനാവുഭൗ .
തഥൈവാംഗിരസോ ദേവാഃ സർവേ തേക്ഷൗഹിണീവൃതാഃ . .49..
യാമാ ദാമാശ്ച സാധ്യാശ്ച ലേഖാ യേ ച മഹാബലാഃ .
തേപി കോടീശതൈഃ സർവേ ദശഭിഃ സഹ സംഗതാഃ ..8.78.50..
അഭൂവൻ വിംശതിഃ27 കോട്യോ ഗന്ധർവാണാം28 മഹാത്മനാമ് .
പന്നഗാനാം ചതുഃഷഷ്ടിഃ ഖഗാനാം ചൈവ വിംശതിഃ ..51 ..
പിശാചാനാം ച കോട്യസ്താഃ പംചാശത്തത്ര സംഗതാഃ .
രാജ്ഞാം സ - - - - - - - നാം മഹാത്മനാമ് ..52. .
ഏതദ്ദേവബലം ദേ ഹം സർവമഭൂത്തത്രാഭിസംഗതമ് .
ദൃഷ്ട്വാ തദ് ബഹ്വപര്യന്തം ദേവാനാം ബലമുത്തമമ് ..53 ..
ഉവാച ജീവജീവാനാം രാജാ പരമധർമവിത് .
ഭഗവൻ ക്രിയതാം വ്യൂഹോ യസ്മാത്തേഷാം ദുരാത്മനാമ് . .54..

23 ഏകവിംശതിഃ - ഘ., ഇതഃ പരം *തതോ ദേവബലം പശ്യന സന്നദ്ധാൻ യുദ്ധകാംക്ഷിണഃ . കോടിഭിദശഭിശ്ചൈവ രഥനാഗ- ഹയൈർവൃതഃ* ഇതി പദ്യമുപലഭ്യതേ ഘ. പുസ്തകേ . 24 മഹാബലഃ - ഖ. . 25 യുതാക്ഷൗഹിണികർഷിണഃ -ഖ . 26 ഏകൈകശ്ച ശതേ - ഖ. . 27 ഗന്ധർവാണാമഭൂത് - ഖ. . 28 വിംശത്യേവ - ഖ. . 29 ഏതേ ദേവബലം... - ഖ. .

അധൃഷ്യശ്ചാപ്രമേയശ്ച യന്ന30 വേത്തി ച ഭാർഗവഃ .
തസ്യ തദ്വചനം ശ്രുത്വാ ബൃഹദ്ബുദ്ധിർബൃഹസ്പതിഃ . .55 ..
ഉവാച ദേവതാധ്യക്ഷം ശക്രം ദൈവതസന്നിധൗ .
ന തദസ്തി മഹേഷ്വാസ മയി യദ് ഭാർഗവോ മഹാൻ ..56..
ന വേത്തി യസ്യ വാ31 ഭേദം ന കുര്യാത് പാകശാസന .
ഉശനാഃ സ തു യദ്വേത്തി മഹായോഗീ മഹായശാഃ ..57..
ന ചൈവ തദഹം വേദ്മി മത്തോ വരതരോ ഹി സഃ .
സ തു തീക്ഷ്ണതയാ ചൈവ മാനാച്ചൈവ ശചീപതേ ..58..
പ്രമാദം കുരുതേ തേഷു ന ച സർവത്ര ലഭ്യതേ .
അഹം ച വിജ്ഞഭാവേന മാർദവേന പരേണ ച ..59..
അപ്രമത്തശ്ച സർവത്ര തവ സൈന്യേശ്ച രക്ഷിതഃ .
ബുദ്ധ്യാ തമതിരിച്യാമി വിബുധേശ്വര നിത്യശഃ ..8.78.60 . .
തസ്മാത്തേഹം കരിഷ്യാമി വ്യൂഹം ശ്യേനമതിപ്രഭമ് .
യേന താന്ദാനവാൻ സംഖ്യേ കഞ്ചിത് കാലം വിജേഷ്യഥ . .61 ..
തതഃ സ ഭഗവാൻ ജീവശ്ചക്രേ വ്യൂഹമതിപ്രഭമ് .
ശ്യേനം നാമ മഹായോഗീ ദേവാനാം ഹിതമാദധത് ..62. .
ഗ്രീവായാം തസ്യ സംചക്രേ വിത്തേശം വരുണം തഥാ .
അനലം ചൈവ വായുഞ്ച ജയന്തം ചൈവ ശക്രജമ് . .63 ..
ശിരശ്ചൂഡാം32 യമം തസ്യ33 മൃത്യും കാലം ച താവുഭൗ .
വക്ത്രം തസ്യാകരോജ്ജീവ34 ശ്ചന്ദ്രസൂര്യൗ ച ചക്ഷുഷീ ..64..
ഏകം പക്ഷം ചകാരാസ്യ രുദ്രാൻസർവാൻസ വൈ ദ്വിജഃ .
ദ്വിതീയം പക്ഷമാദിത്യാന്മധ്യം തസ്യ പുരന്ദരമ് ..65..
പാദൗ ച വസവസ്തസ്യ അശ്വിനൗ ച മഹാതലൗ .

ഗന്ധർവാഃ പന്നഗാശ്ചൈവ നഖാൻ തസ്യ സമാശ്രിതാഃ . .66..

30. യഥാ - ഘ. . 31 വോ - ഖ. . 32 ശിരശ്ചൂഡാ - ഖ. . 33 യമസ്തസ്യ - ഖ. . 34 വക്ത്രമസ്യാകരോജ്ജീവ - ഖ. .

460

പക്ഷിണശ്ച മഹാസത്വാഃ പിശാചാശ്ച മഹാബലാഃ .

പുച്ഛം35 തസ്യാകരോത് സർപാൻ36 ദേവാന□□□□□സ്തദോദരമ്37 ..67. .

രാജാനസ്തസ്യ പാദസ്ഥാസ്തലേ38 ഭൂതാൻ ന്യവേശയത .

മഹാബലാന്മഹോത്സാഹാൻസർവാൻ ദേവാൻ സഭാസദഃ . .68..

സനത്കുമാര ഉവാച

സ കൃത്വാ തം ഖഗവ്യൂഹം മന്ത്രേണൈവാഭിമന്ത്ര്യ ച .

ഉവാച ദേവരാജം തം ബൃഹസ്പതിരിദം വചഃ . .69 ..

കല്പിതോയം മയാ വ്യൂഹഃ കൃത്വാ രാക്ഷസപാർഥിവമ് (?) .

അതഃ പരം വിധാനസ്യ കർമ നാസ്മാസു വിദ്യതേ . .8.78.70 . .

ജയ ശത്രൂൻ രണേ ശക്ര ദേവതൈരഭിരക്ഷിതഃ .

മയാ ചാർഥവണൈർമന്ത്രൈസ്തപസാം ച ബലേന ച ..71 ..

കുരു കർമ യഥാശക്തി ഹ്യമരോ ഹ്യസി പാർഥിവ39 .

ദേവാശ്ചാപ്യമരാഃ സർവേ യുധ്യന്തു സുരപാർഥിവ . .72 . .

ഭാഗ്യാന്നോ ജയ ലാഭായ നാന്യത്ര സുരപുംഗവ40 .

ജഹി ശത്രൂൻ മഹാബാഹോ മാഭീർഭവതു തേ രണേ . .73 ..

തതഃ ശംഖാശ്ച ഭേര്യശ്ച പടഹാ ഡിണ്ഡിമാസ്തഥാ .

ആഡമ്ബരാശ്ച നമ്ഭാ(?)ശ്ച കൃകവാ ഗോവിഷാണകാഃ ..74. .

മർദലാഃ പേപുകാശ്ചിത്രാ നേദു41 സ്തൂര്യാണി സർവശഃ .

തേന ശബ്ദേന യോധാനാം യുദ്ധഹർഷോ മഹാനഭൂത് .

സിംഹനാദാ42 നകുർവൻ തേ43 വാദിതാസ്ഫോടിതാനി ച . .75..

ദേവാസ്തതഃ44 ശംഖമൃദങ്ഗവാദ്യൈരമോഘസർവായുധദീപ്തഹസ്താഃ .

നിർജഗ്മു45രിന്ദ്രാദിസുരപ്രധാനാ ജയൈഷിണഃ ശത്രുവധേപ്സവശ്ച ..76. .

ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ വ്യൂഹരചനോ നാമഷ്ടസപ്തതിതമോ46 ധ്യായഃ

1/78

35 പൃഷ്ഠം - ഘ. . 36 സർവാൻ - ഖ . 37 .. മ്തദോദരാൻ - ഖ . 38.. .ന്തലേ - ഖ . 39 പാർഥിവഃ - ഖ . 40 - പുംഗവേ - ഘ, സംഗവേ (?) . 41 മേഘ - ഖ. . 82 സിംഹനാദാ - ഖ . 43 നകുർവന്ത - ഖ. ഘ. . 44 ...ദേവതാ - ഖ. . 41 നിർജ്ഘു (ഘ്നു?) - ഖ 42 സന്നഹതികാധ്യായഃ? - ഘ, 134 ഇതി ഖ. പുസ്തകേ .

79

461

സനത്കുമാര ഉവാച

വ്യൂഢേ സുരാണാം സൈന്യേഥ സ്ഥിതേ യുദ്ധായ ദംശിതേ .
ദാനവാനാം ബലം ഘോരം സമദൃശ്യത ഭീഷണമ് . .1 . .
തദ്1 ദാനവബലം ദൃഷ്ട്വാ ദേവാഃ സർവേ സവാസവാഃ .
സിംഹനാദാനകുർ□□സ്തേ2 വാദിത്രരവമിശ്രിതാൻ ..2..
സ നാദഃ സുമഹാൻ വ്യാസ സാഗരസ്യേവ മഥ്യതഃ .
ആപൂരയജ്ജഗത്3 സർവം യുഗാന്താമ്ബുദനിസ്വനഃ .. 3. .
തതോ ദാനവശാർദൂലാഃ സർവേ ദൃഷ്ട്വാ സുരോത്തമാൻ .
വ്യൂഹ്യ സൈന്യം സ്ഥിതാൻ4 സമ്യഗ് വീക്ഷാഞ്ചക്രുഃ5 പരസ്പരമ് ..4..
താൻ വീക്ഷമാണാൻ6 സന്ദൃശ്യ സ്ഥിതോ ദാനവയൂഥപാന .
ഉവാച ഭാർഗവം വ്യാസ ഹിരണ്യനയനഃ സ്വയമ് ..5. .
ഏതേ വ്യൂഹമിമം കൃത്വാ ദേവാസ്തിഷ്ഠന്ത്യഭീതവത് .
മന്യന്തേ7 ദാനവാൻ യുദ്ധേ വയം ജേഷ്യാമ സർവശഃ ..6..
സ ഭവാന്യുക്തമസ്യൈവ8 ദേവവ്യൂഹസ്യ ഭേദകമ് .
കുരു മായാപ്രതിവ്യൂഹമസ്മാകമപി മാ ചിരമ് ..7..

സനത്കുമാര ഉവാച

ഏവമസ്ത്വിതി സ പ്രോച്യ9 ഹ്യർധചന്ദ്രഞ്ചകാര സഃ10 .
ഖഗസ്യ തസ്യ യച്ഛ്രോത്തും ശിരഃ കായാദിയേഷ ച11 ..8 ..
ചകാര തസ്യ ശൃംഗേ തു പ്രഹ്ലാദാന്ധകദാനവൗ .
ധാരാൻ12 നിവാതകവചാൻപൗലോമാൻകാലകാസുതാൻ ..9..
വിരോചനം ബലിം ചൈവ വിപ്രചിത്തിം സഹാനുജൈഃ .
പ്രഹ്ലാദഭ്രാതരം ചൈവ സസുഹൃദ്വർഗബാന്ധവാൻ13 . .8.79.1 0 ..
പൃഷ്ഠം ചക്രേ മഹായോഗീ മധ്യം രാജാനമേവ14 ച .
ഉവാച ചൈനം15 വിശ്രബ്ധോ ഭാർഗവഃ ശത്രുതാപനഃ ..1 1 . .

1 തേ - ഖ . 2.. നകുർവന്ത - ഖ. ഘ- . 3 അപൂരയഞ്ജഗത് - ഘ. . 4 വ്യൂഹസ്കന്ധാസ്ഥിതാൻ . 5 ചക്രേ - ഖ. . 6 വീക്ഷമാണോ (ണഃ?) - ഖ . 7 മന്യന്തോ (?) . . 8 ശ്യേന (?) . 9 സ പ്രോച്യ - ഖ . 10 ...മകുർവത - ഖ 11 കായാദിവേഷവഃ - ഖ. . 12 ധാരോ - ഖ. . 13 ബാന്ധവം (?) . 14 തദൈവ - ഖ. . - 15 ഛേദം - ഖ. .

ഹിരണ്യാക്ഷമിദം യുക്തം കാലേ പഥ്യഞ്ച സർവശഃ16 .
ദൈവതഭവ്യൂഹഭേത്തായം മഹാവ്യൂഹോ ഹി വഃ കൃതഃ ..1 2. .
യുക്തം കുരുത ഭദ്രം വോ മയാ നു17 പരിപാലിതാഃ .
പരസ്പരം ച രക്ഷന്തഃ സർവേ ചിത്രാസ്ത്രയോധിനഃ .
മഹാമായാഃ സുരാഃ സർവേ യഥാ നൈവാഭിമന്യത18 ..1 3 ..
സനത്കുമാര ഉവാച
തതഃ ശംഖാശ്ച ഭേര്യശ്ച പണവാനകഗോമുഖാഃ .
ആഡമ്ബരാ ഡിണ്ഡിമാശ്ച പടഹാശ്ച മഹാസ്വനാഃ ..14. .
നാനാവിധാനി ചാന്യാനി19 പ്രാവാദ്യന്ത സഹസ്രശഃ .
ദേവാനാം ദാനവാനാഞ്ച മദസത്വപ്രദാനി വൈ ..1 5..
തതഃ പ്രമഥ്നതേ20ത്യുക്താ21 ദാനവാ ദാനവേശ്വരൈഃ .
മമർദുർദേവതാനീകം പ്രഹതാഃ സർവശസ്തഥാ ..1 6 . .
ദേവാസ്തേപി ച സംയത്താസ്തപോയോഗബലാന്വിതാഃ .
ദാനവാൻ വിവിധൈഃ ശസ്ത്രൈരഭിജഘ്നുഃ കൃതാഗസഃ .. 17..
അസീനാം പാത്യമാനാനാം ശിരസാം ഹസ്തിനാമപി .
ആസീച്ഛബ്ദോ മഹാഘോരോ വംശാനാമിവ പാട്യതാമ് .. 18 ..
വികൃഷ്യതാം ച ധനുഷാം ബാണാനാം ച വിമുച്യതാമ് .
ആസീത്തത്ര മഹാഞ്ഛബ്ദോ ഗിരീണാമിവ ഭിദ്യതാമ് .. 19..
ഗച്ഛദ്ഭിർഭിന്ദിപാലൈശ്ച ശക്തിഭിസ്തോമരൈസ്തഥാ .
ആകാശമഭവത് സർവം ഖദ്യോതൈരിവ സംവൃതമ് ..8.79.2 0 ..
ശിരോഭിശ്ചരണൈശ്ചൈവ ബാഹുഭിശ്ച നിപാതിതൈഃ .
ക്ഷണേന യുദ്ധഭൂമിഃ സാ വിഷമാ സമപദ്യത ..21 ..
ദന്തിഭിഃ പർവതാകാരൈ22 ര്ഹയവര്യൈരഥോത്തമൈഃ23 .

കബന്ധൈശ്ചാഭിനൃത്യദ്ഭിർദുർനിരീക്ഷ്യമഭൂദ്രണേ24 . .22. .

16 മദ്യശഃ? - ഖ. . 17 (വഃ) പദ്യം തു (പര്യന്ത?) - ഖ- . 18 നൈവാതിമന്യത - ഖ. . 19 മ... - ഖ . 20. പ്രമർദതേ (?) . 21 ...ത്യുക്ത്വാ - ഖ. . 22 ഗിരിസംകാശൈഃ (?) . 23 ഹയൈര്യുദ്ധൈരിവോത്തമൈഃ - ഘ. . 14... രന്തരീക്ഷമഭൂത്ക്ഷണാത് - ഘ. .

463

ആതപത്രൈശ്ച ഹാരൈശ്ച കവചൈസ്തലചൈ (?) രപി .
നിഷ്കസൂത്രൈഃ സുമുകുടൈഃ കേയൂരൈഃ കുണ്ഡലൈരപി25 . .23 ..
കണ്ഠത്രാണൈർവിചിത്രൈശ്ച26 ദുകൂലൈർമണിഭിശ്ച ഹ .
കുഥാഭിശ്ച വിചിത്രാഭിർഭുജൈഃ സാഭരണൈരപി . .24..
മുശലൈഃ ശൂലദണ്ഡൈശ്ച ഘണ്ടാഭിശ്ചാംകുശൈരപി .
വിഭാതി ഭൂതലം തത്ര ജ്യോതിർഭിർദ്യൗരിവാവൃതമ് ..25. .
ക്രുദ്ധഃ കേശേഷു സംഗൃഹ്യ വിരഥോപി മഹാരഥഃ .
രഥിനം രഥമാപ്ലുത്യ നിജഘാന ബലാദ്ബലീ ..26..
തത്ര ചാന്യോ ഗജേ27 ചാശുരഭിഹത്യ മഹാഭുജഃ .
രഥം ചിക്ഷേപ ച വ്യൈഃ (?) കുശമുഷ്ടിമിവാധ്വരേ28 ..27..
ക്ഷിപ്തോ ഗജാത് സമുത്പത്യ - നസം - - - യ - .
ശരൈരാശീവിഷാകാരൈരനയദ്യമസാദനമ് ..28..
ഹതമപ്യേഷ തുരഗഃ സാദിനം പതിതം ക്ഷിതൗ .
ഉപാസ്തേ പാദതഃ സുപ്തം ഗുരും ശിഷ്യോ യഥാത്മവാൻ ..29..
സസൂതേ നിഹതേ യോധേ രഥമേതേ ഹയോത്തമാഃ .
വഹന്തി പുരുഷാഃ ക്ഷീവാ ജ്ഞാനവന്ത ഇവാഗമാൻ ..8.79.3 0..
അയമന്യഃ സുബദ്ധോപി ദൈത്യേന സുരപുംഗവഃ .
ബാഹുഭ്യാം വേഷ്ടയിത്വാ തം പ്രയയൗ ദേവതാന്തികമ്29 (?) ..3 1 ..
അയമാധാവതഃ പശ്യ ഗജസ്യ ഭുജമാച്ഛിനത് .
സ തേനൈവ ഗജേനോർവ്യാം പപാത30 വിനിഷൂദിതഃ . .32..
അയമന്യേന സംയുക്ത അന്യേനാഗത്യ ഘാതിതഃ .
സ ചാപ്യന്യേന ദേവേന സോപ്യന്യേന പുനർഹതഃ ..3 3 ..
ഏതേ പദാതയശ്ചാന്യേ31 ബഹവഃ സംഹതാ ഭൃശമ് .

രഥിനം മോഹയിത്വാ തു ജഘ്നുരേനമഭീതവത് . .34..

25 കുഡ്മലൈരപി - ഖ. . 26 കണ്ഠത്രാണവിചിത്രൈശ്ച - ഖ. . 27 തത്രാന്യേ ച ഗജേ - - . 28 കുശമുഷ്ടിം യഥാധ്വരേ - ഖ. . 29 ചൈവ ചാന്തികമ് - ഖ. . 30 നിപാത്യ (?) . 31 പാദത്രയേ ചാന്യേ - ഖ. .

464

ഏവമാകാശഗാഃ സിദ്ധാ ഋഷയശ്ചാരണാസ്തഥാ .
ശാധന്തി32 രമന്തേ ച സ്മയന്തി33 ച ജപന്തി34 ച . .35 . .
ഹരന്ത്യപ്സരസശ്ചൈവ യോ���സ്തത്ര രണേ ഹതാൻ .
പിശാചാശ്ചാപി മോദന്തേ35 നൃത്യന്തി ച നികുമ്ഭിലാഃ .. 3 6. .
തത് പ്രവാദിതഗാന്ധർവം ഛിന്നഭിന്നവിദാരിതമ് .
യുദ്ധഗാന്ധർവമഭവദ് ഭീരൂണാം ഭയവർദ്ധനമ് ..37..
അന്യോന്യഘാതക്ഷതസർവദേഹാഃ സുരാസുരാ വൈരമനുസ്മരന്തഃ .
ജഘ്നുസ്തദാ രാക്ഷസതുല്യരൂപാഃ സ്വാരാജ്യഹേതോ36ര്ജയമീപ്സമാനാഃ37 ..3 8..
ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ ദേവാസുരസംഗ്രാമ38 നാമൈകോനാശീതിതമോധ്യായഃ

സനത്കുമാര ഉവാച
തസ്മിൻ മഹതി യുദ്ധേ1 തു വർതമാനേ മഹാഭയേ .
ദാനവാൻ വൈ തദാ2 ദേവാ3 സമന്താത് പര്യവാരയൻ .. 1 ..
മൃത്യുഃ കാലോ യമശ്ചൈവ കൃതാന്തഃ കലഹസ്തഥാ .
നികൃതിർവ്യാധയശ്ചൈബ വൈരം ക്രോധശ്ച വീര്യവാൻ . .2. .
നരകാശ്ചൈവ തേ സർവേ യമദൂതാശ്ച സർവശഃ .
പ്രേതാശ്ച പിതരശ്ചൈവ ചത്വാരോ യേ4 ഗണാസ്ത്വിതി5 .. 3 ..
വാമനശ്ചൈവ യോ ദേവാഃ കിംകരാശ്ച മഹാബലാഃ .
ഏതേ സർവേ തദാവിശ്യ സംജഘ്നുർദാനവം ബലമ് . .4. .
യമദൂതൈർവിഭിന്നാംഗാ ഭഗ്നവക്ഷത്രികോരസഃ .
നിഷ്ടനന്തി ക്ഷിതൗ ദൈത്യാ നിരയേഷ്വിവ പാപിനഃ . .5. .
അസിചർമവിനിഷ്പിഷ്ടാ മൃത്യുപാശോവപാശിതാഃ .
കൃതാന്തവശഗാസ്സർവേ സംഭജ്യന്തി ദിതേഃ സുതാഃ ..6..

32 യോധയന്തി - ഘ. . 33 ഗായന്തി - ഘ. . 34 ജയന്തി - ഘ . 35 മോദന്തി - ഖ. . 36 സ്വരാജ്യഹേതോ - ഖ. . 37 ...നേതി - ഖ. . 38 ...മോ - ഖ. .

1 ഹതനിയുദ്ധേ - യ. . 2 ദാനസ്സ്തദാ - ഘ., ദേവാ വൈ - ഖ. . 3 ദേവാന. - ഖ. . 4 സ്വത്വാ യേ ച . ഘ. . 5 ഗണേഷ്വിതി - ഘ. .

തേ ഹന്യമാനാ ദൈത്യേന്ദ്രാ മൃത്യുനാ ച യമേന ച .
ത്രാതാരമലഭന്തോ വൈ തത്ര തത്രൈവ ബഭ്രമുഃ . .7..
തഥാ താംസ്തത്ര തത്രൈവ ഭ്രമന്തോ ജഘ്നുരാർദിതാഃ .
തതോ ഹാഹാകൃതഃ ശബ്ദോ6 ദാനവാനാം ബലേഭവത് . .8 ..
സാധുസാധ്വിതി ദേവാനാം യഭം പൂജയതാമഭൂത് .
അഥ പ്രഹ്രാദതനയോ വിരോചന ഇതി ശ്രുതഃ . .9. .
സ ഗജേന തതോദ്ഭ്യേത്യ ദേവാനാം ബലമാർദയത്7 .
സഹ തേന മഹാമായോ ഗജേന സമധാവത . . 8.80.10 ..
യമം പ്രദക്ഷിണം കൃത്വാ ദ്രോണമേഘ ഇവാപരഃ .
സ ശരൈർബഹുഭിസ്തീക്ഷ്ണൈരകുണ്ഠാഗ്രൈരയോമയൈഃ8 . . 11 ..
വരുണഞ്ച ധനേശഞ്ച വായുഞ്ചൈവാഭ്യവർഷത .
സ സംഛാദ്യ തദാ ഭാസം ഭാസ്കരസ്യ ശിതൈഃ ശരൈഃ .
അവാകിരത്തദാ ദേവാൻ സംവർത്തക ഇവാമ്ബുദഃ . 12..
തേ ശരാർചിതസർവാങ്ഗാ വധ്യമാനാഃ പുനഃ പുനഃ .
ക്ഷണേന സമപദ്യന്ത ദേവാഃ സർവേ വിചേതസഃ . . 13 . .
യാന്തമായാന്തമപ്രാപ്തം പ്രാപ്തം ദൂരസ്ഥമേവ ച .
യം യതോ വീക്ഷതേ ദൈത്യസ്തം തതോഭിജഘ്നാന സഃ . . 14. .
നിത്യായതധനുർദേത്യഃ പരിവേഷീവ9 ഭാസ്കരഃ .
ദുർനിരീക്ഷ്യഃ10 സമഭവദ് യുഗാന്താഗ്നിരിവോത്ഥിതഃ . .1 5..
അഥൈവമസ്യതോ വ്യാസ വരുണഃ കാർമുകം തദാ .
ചിച്ഛേദ സുമഹദ്ധീസ്തർജയന്ദാനവേശ്വരമ് .. 1 6. .
വായുസ്തീക്ഷ്ണശരൈസ്തസ്യ കവചം സർവതോഹരത് .
ധനേശോശനിഘാതേന ഗജമസ്യ ന്യസൂദയത് . . 17. .

തം തഥാ നികൃതം ദൃഷ്ടവാ ബലിർബാണശ്ച താവുഭൗ .
പ്രഹ്ലാദോ ഭ്രാതൃഭിഃ സാർധ ലോകപാലാനുപാദ്രവൻ ..18..

6 കൃതം സർവേ- ഖ. . 7 വലമദർശയത് - ഖ- . 8 ... യന്മയൈഃ ? - ഖ. . 9 പാരിവേഷീവ - ഖ. . 10 ദുർനിരീക്ഷഃ ഖ..

തേഷാമാപതതാമേവ ലോകപാലാ മഹാബലാഃ .
ശരൈരാശീവിഷാകാരൈശ്ചക്രരക്ഷാനപോഥയൻ11 .. 1 9. .
വായുർബാണസ്യ വിശിഖൈഃ കാർമുകാണി വികർഷതഃ .
ചിച്ഛേദ യുഗപദ്‌ വ്യാസ തദദ്ഭുതമിവാഭവത് ..8.80.2 0 ..
വിച്ഛിന്നധന്വാ സ12 ക്രുദ്ധസ്തോമരാണി തദാസൃജത് .
ചിക്ഷേപ താനി വേഗേന വായുരന്യാം ദിശം പുനഃ . .2 1 . .
ഹ[illegible]ശ്ച പുനരേവാസ്യ ശരൈഃ സന്നതപർവഭിഃ .
സസൂതാൻ പരമായസ്തോ13 ഹ്യനയദ്യമസാദനമ് .. 22 ..
സ രഥാദ്ബലിജഃ ക്രോധാദവപ്ലുത്യ മഹാബലഃ .
ഗദാം ഗൃഹീത്വാ വേഗേന ശ്വസനം സമുപാദ്രവത് . .23 . .
തസ്യാപതത ഏവാശു സഗദസ്യാനിലസ്തഥാ14 .
ശരൈരാശീവിഷാകാരൈർഗദാം താം സമകൃന്തത ..24..
സ നികൃത്തഗദശ്ചാപി ബാണഃ പ്രഹരതാം വരഃ .
പ്രഗൃഹ്യ തു ഗദാമന്യാം ചിക്ഷേപ ച ജഹാസ ച .. 25..
താമാപതന്തീം വേഗേന ഗദാം ബാണസ്യ15 ഖേചരീമ് .
ആക്ഷിപ്യ വായുർവ്യധമദന്യാം ദിശമദീനവത് . .2 6 ..
വിരഥം തമഥാലക്ഷ്യ16 വായുനാ ച ഭൃശാർദ്ദിതമ്17 .
പുത്രം ബലിർദ്രുതം വ്യാസ സ്വരഥേ18 സമപാദയത് . .27..
താവേകരഥസംയത്തൗ19 ബഭതു20ര്ദാനവേശ്വരൗ .
സൂര്യാചന്ദ്രമസൗ യദ്വത് പൂർണമാസ്യാം21 സമാഗതൗ ..28. .
അഥ തേഷാഞ്ച തേഷാഞ്ച തദ്യുദ്ധമഭവത്തദാ22 .
. . . . - - - - - - .
താന്നിരുദ്ധാനഥാജ്ഞായ ലോകപാലൈർമഹാബലൈഃ . .29. .

11 നൃപോഥയൻ - ഖ. . 12 സം - ഖ. . 13 പരയാപസ്തോ - ഖ. . 14 ഭഗവാനനിലസ്തഥാ - ഖ. . 15 മാനസ്യ - ഘ. . 16 വിമുഖം തമനാലക്ഷ്യ - ഥ. . 17 ശരാർദിതമ് - ഖ. . 18 സരഥേ - ഘ., സ്വരഥേ (?), രഥേന - ഖ. . 19 അഥൈകരഥസംപന്നൗ - ഘ. . 20 ബഭൂവു - ഖ., ബിഭിദു - ഘ. . 21 പൗർണമാസ്യാം - ഘ. . 22 തദ്യുദ്ധമഭവദ് ഘോരവത്തദാ - ഘ. .

467

നിവാതകവചാഃ സർവേ കാലകേയാശ്ച ദംശിതാഃ .
പൗലോമാഃ സൈംഹികേയാശ്ച ശമ്ബരഃ കാലശമ്ബരഃ . .8.80.3 0 . .
അന്ധകശ്ച മഹാദൈത്യോ ഹിരണ്യാക്ഷശ്ച വിശ്രുതഃ .
സർവേ വ്യൂഹമമുഞ്ചന്തോ ദാനവാ യുദ്ധലാലസാഃ .. 31 . .
ചക്രുർവേഗം23 മഹാവേഗാഃ സമേഘാ ഇവ സാനവഃ .
താനാപതത ഏവാഥ യമോ ദണ്ഡേന വീര്യവാൻ ..3 2. .
അവാരയത24 തേ തസ്ഥുശ്ചിത്രപട്ട25 ഇവാർപിതാഃ .
താൻ യമസ്യ ഭയാദ് ദൈത്യാൻ26 ദൃഷ്ട്വാ സർവാനവസ്ഥിതാൻ ..3 3. .
അന്ധകോ യമമഭ്യേത്യ തിഷ്ഠതിഷ്ഠേതി ചാബ്രവീത് .
മഹതാ സ രഥേനൈത്യ27 ധനുർവിസ്ഫാല്യ28 ചാസകൃത് ..34..
യമം ലലാടേ ദശഭിർബാണൈർവിവ്യാധ വീര്യവാൻ .
പഞ്ചഭിർമഹിഷം ചാസ്യ ഷഡ്ഭിഃ കാലം തഥാഗ്രതഃ ..3 5 ..
മൃത്യുഞ്ച ദശഭിശ്ചൈവ കൃതാന്തം ചൈവ സപ്തഭിഃ .
ഭ്രാമയൻ സ പുനശ്ചാപമിന്ദ്രായുധസമപ്രഭമ് ..3 6. .
നനാദാമ്ബുദവച്ചൈവ പുനർവിവ്യാധ ദൈവതമ് .
ഹിരണ്യാക്ഷസുതോ ജ്യേഷ്ഠോ ഹ്യന്ധകോഹം മഹാബലഃ . . 37. .
ബ്രഹ്മണാ ച വരോ ദത്തോ മഹ്യമിത്യവഘോഷയൻ .
തസ്യൈവം വദതസ്തൂർണം സൂര്യപുത്രഃ പ്രതാപവാൻ . .38 ..
രഥം ചിച്ഛേദ29 സംക്രുദ്ധോ ദണ്ഡേന വിനിപാതയൻ30 .
സകാർമുകേ രഥേ തത്ര മഥിതേ ഹ്യന്ധകസ്തദാ31 . .3 9. .
ഗദാമുദ്യമ്യ വേഗേന പ്രേതാധിപമഥാദ്രവത് .
തസ്യ താം ദണ്ഡഘാതേന ഗദാം സോപ്യവചൂർണയത് . .8.80.40 ..

ശിരസ്യേനം പുനഃ ക്രുദ്ധോ ദണ്ഡേന സമതാഡയത് .
' ' ' ' - - - - - - - . .41 ..

23 ... ര്വേഗാൻ - ഖ . 2 അവാരയന്ത - ഖ. . 25 .പട്ടാ - ഖ. . 26 ദൈത്യാ - ഖ. . 27 രഥേനേത്യ - ഖ. . 28 വിസ്ഫാര്യ (?) . 29 ധനുശ്ഛിച്ഛേദ (?) . 30 രഥേ ദണ്ഡം ന്യപാതയത് (?) രഥം ദണ്ഡേന പാതയത് (?) . 31 ...സ്തഥാ - ഖ. .

468

ജിതേന്ദ്രിയോ മുനിര്യദ്വത് സ്പൃഷ്ടോ വിഷയഗോചരൈഃ (?) .
അഥാപ്രതിഹതം ദണ്ഡമന്ധകേന പരാഹതമ് ..42 . .
പുരഃ32 പ്രതിഹതം ദൃഷ്ടവാ ജഹസുർദാനവേശ്വരാഃ .
സിംഹനാദാൻ സവാദിത്രാൻ ബാഹുശബ്□□□ശ്ച സുസ്വരാൻ . .43 . .
ചക്രുഃ സാധ്വന്ധകേത്യേവം ചുക്രുശുശ്ച മുഹുർമുഹുഃ .
അന്ധകോപി തദാഭ്യേത്യ നർദമാനോ യഥാർണവഃ . .44. .
തലേനാഹത്യ3 മഹിഷാദ്യമം ഭൂമൗ ന്യപാതയത് .
തതോ ഹാഹാകൃതം ദേവൈർഗൃഹ്ണഗൃഹ്ണേതി ദാനവൈഃ ..45..
വ്യൂഹഭംഗശ്ച ദേവാനാമഭവച്ഛക്തിനന്ദന .
അഥ മൃത്യുശ്ച കാലശ്ച കൃതാന്തശ്ചേതി തേ ത്രയഃ ..46. .
അന്ധകം ബഹുഭിഃ34 പാശൈർബബന്ധുഃ ക്രോധമൂർച്ഛിതാഃ .
പാ□□□ശ്ചൈവ സ ദൈത്യേന്ദ്രോ വിച്ഛിദ്യ സുമഹാബലഃ .
ബാഹുപാശേന ബലവാൻകൃതാന്തമവബധ്നത . .47. .
സ ബദ്ധോ ബാഹുപാശേന കൃതാന്തഃ ക്രോധമൂർഛിതഃ .
ഉത്ക്ഷിപ്യാന്ധകമുദ്ധൂതോ നിനായ ബലവാൻ ബലാത് ..48. .
തം നീയമാനം സംപ്രേക്ഷ്യ ഹിരണ്യാക്ഷഃ സുതം സ്വകമ് .
ജഘാന സായകൈസ്തീക്ഷ്ണൈഃ കൃതാന്തം സുഭൃശം ദൃഢമ് . .49. .
തസ്യ ഗാത്രാണി സർവാണി സ□□□□□ശ്ചൈവ മഹാബലഃ .
വിവ്യാധ നിശിതൈർബാണൈഃ സ വിഷ്ടബ്ധോ വ്യതിഷ്ഠത . .8.80.50 ..
തം ബാണൈർവിവൃതം35 ദൃഷ്ട്വാ ദേവാഃ സർവേ സവാസവാഃ .
രക്ഷന്തഃ സമപദ്യന്ത ഭീമോദ്യതകരായുധാഃ .. 51 ..
അഥ കിവര36 മൃദംഗവേണുവീണാപണവസുഘോഷകഡിണ്ഡിമാനകാനാമ് .

അസുരസുരബലേ മഹാൻ തദാനീം സമഭവദുഗ്രതരഃ37 സ തൂര്യനാദഃ38 . .52 ..

ഇതി സ്കന്ദപുരാണേ യുദ്ധേ അശീതിതമോധ്യായഃ //80

32 പുനഃ - ഖ. . 33 താലാനാഹത്യ - ഖ. . 34 ബാഹുഭിഃ (?) 3. . 35 വാണവിവൃതം - ഖ., ബാണൈർവിധ്യതം (?) . 36 മുരജ - ഘ. . 37.. .ദഗ്രവര. - ഖ. . 38 സതൂര്യനാദമിതി - ഖ. .

"https://sa.wikisource.org/w/index.php?title=സ്കന്ദപുരാണമ്/ഖണ്ഡഃ_8_(അമ്ബികാഖണ്ഡഃ)/08&oldid=66358"
ഇത്യസ്മാദ് പ്രതിപ്രാപ്തമ്